

OBRANA

**Prvý človek
na Mesiaci**

Vojenský čin roka

**Téma:
Vojenské spravodajstvo**

**Včera deti,
dnes vojaci**

Pre detský úsmev

Dvadsiaty druhý ročník Dňa detí s ozbrojenými silami priniesol 1. júna v Spišskej Novej Vsi tisícky detských úsmevov, záujem školákov aj ich rodičov o vojenskú techniku, výcvik a povolanie vojaka. „Deti sa mohli stretnúť s príslušníkmi ozbrojených síl, zoznámiť sa so spôsobilosťami vojakov, vyskúšať si na vlastnej koži, aké je to byť jedným z nich,“ povedal minister obrany Peter Gajdoš, ktorý spolu s brig. gen. Róbertom Kleštincom a primátorom Pavlom Bečarikom odovzdal ceny autorom najlepších prác 18. ročníka výtvarnej súťaže Vojaci očami detí. Prelety lietadiel, dynamické ukážky výcviku, statické prezentácie techniky, súťaže, bohatý kultúrny program – a vyše 10-tisíc návštevníkov. A na záver bodka mjr. Štefana Szilvásiho, koordinátora zdravotnej služby na dni detí: „Nikomu sa nič nestalo, všetci odchádzali s úsmevom.“

(pv)

Foto: Ivan Kelement

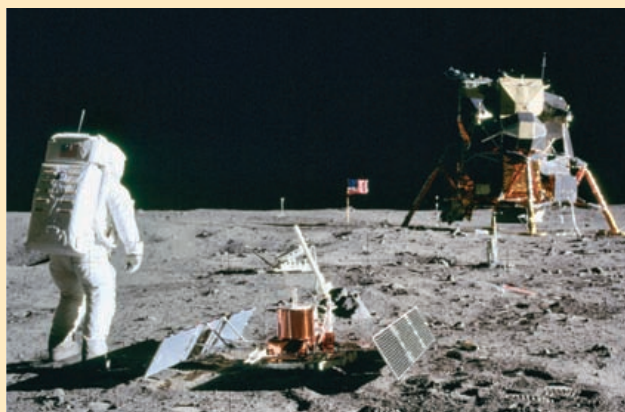

Obsah:

- 4 Vojenský čin roka
- 8 IDET ako príležitosť
- 10 Premiéra na vododrome

- 14 Návrat aktívnych záloh
- 16 Rozhovor s riaditeľom Vojenského spravodajstva gen. Jánom Balciarom
- 18 TÉMA: Vojenské spravodajstvo
- 24 Lietadlo F-100 Super Sabre
- 28 Mesiac – najväčšia bitka studenej vojny

- 30 Náčelníci rokovali v Lomnici
- 35 Britský triangel pod Vihorlatom

- 36 Včera deti – dnes vojaci
- 44 Ako cvičiť v lete

Jozef Žiak
redaktor

V letné, prázdninové mesiace aktivita vo vojenských výcvikových priestoroch ustáva. Až na výnimky (napríklad príprava na vojenskú prehliadku pri príležitosti 75. výročia SNP v Banskej Bystrici) sa menej cvičí aj v posádkových cvičiskách.

Nastal čas letných dovolení, ktoré si profesionálni vojaci a zamestnanci užívajú so svojimi rodinami doma i v zahraničí. Usilujú sa aj takto dobiť batérie, vrátiť rodinám aspoň časť z toho, čo im z rôznych príčin nemohli dať počas roka, keď plnili rôzne výcvikové úlohy doma či vo svete. Veľa vojakov dochádza zo svojich bydlísk do miesta výkonu práce. Tí šťastnej-

ší, ktorí to nemajú ďaleko, denne, ďalší na týždňovky alebo aj na dlhšie časové obdobie. Výchova detí tak v mnohých vojenských rodinách zostáva na manželkách, družkách, priateľkách. Muži sa niekedy stávajú v tomto ohľade doslova pomyselným piatym kolesom na voze...

Je dobré, že aspoň cez letné mesiace je viac času na rodiny. Aj z pohľadu udržania vojenských rodín. Veď mnohé z nich tieto nároky nezvládajú a rozpadajú sa. Zaiste každý poznáte prípady zo svojho okolia. V záujme vedenia rezortu a ozbrojených síl je, aby vojenské rodiny čo najúspešnejšie zvládli všetky problémy a výzvy.

V časopise sa viac dozviete aj o histórii a súčasnosti jednej súčasti rezortu, vojenskom spravodajstve, ktorá je už z podstaty svojej činnosti verejnosti (aj tej vojenskej) skôr zahalená závojom tajomnosti. Ale aj o príprave aktívnych záloh v prapore RCHBO, prvých plavbách modernizovaných prieskumných bojových vozidiel, príprave najnižších veliteľov v kurze vedenom britskými inštruktormi BMATT z Vyškova, o novinkách na výstave obrannej techniky IDET v Brne či o ďalších zaujímavých udalostiach, ktorými náš rezort žil v uplynulých týždňoch.

MINISTERSTVO

OBRANY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Mesačník Obrana v digitálnej podobe: www.mosr.sk/obrana/

Týždňový súhrn správ eBulletin: www.mosr.sk/ebulletin/

Ďalšie informácie: www.facebook.com/mosr.sk

www.youtube.com/user/MinisterstvoObrany

Distribúcia mesačníka Obrana: obrana@mod.gov.sk

NA TITULNEJ STRANE: Príslušníčka Čestnej stráže prezidenta SR

Michaela Čajková • Foto: Jakub Neubauer

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXVII. • č. 7/2019 • Redakčná uzávierka 24. 6. 2019 • Do výroby zadané 28. 6. 2019 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR • Vedúci oddelenia rezortnej tlače: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 29 48, 0903 820 996, e-mail: miloslav.scepka@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847, e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktori: Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk, Mgr. Hana KLOBUŠICKÁ, tel.: 0960 31 17 21, 0903 820 193, e-mail: hana.klobusicka@mod.gov.sk • Vedúca vydania: Mgr. Veronika MÁTUŠOVÁ, tel.: 0960 31 17 01, 0903 820 555, e-mail: veronika.matusova@mil.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJAČKOVÁ • Grafická úprava: Dáša NEUBAUEROVÁ • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslávské tlačiarne Skalica, s. r. o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910 • Neoznačené texty sú z tlačového servisu MO SR a OS SR • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR • NEPREDAJNÉ

Hrdinov robia skutky

V priestoroch ministerstva obrany vyhlásili 13. júna výsledky 22. ročníka ankety Vojenský čin roka.

„Zazrel som dym, troch chlapcov pobehujúcich v zmltku okolo horiaceho vozidla a kričiacich o pomoc. Vyskočil som z auta a prvé, čo mi napadlo, nebolo to, že môže vybuchnúť nádrž LPG. Báľ som sa, aby som tomu štvrtému chalanovi, vyfahujúc ho zo strmej priekopy do bezpečia, nepoškodil chrbticu,“ spomenul vojak 2. stupňa Lukáš Kucharčík z 23. mechanizovaného práporu Trebišov. V Klube Ministerstva obrany SR mu ako víťazovi v kategórii Záchrana života, ako aj ďalším nominovaným a oceneným tleskali minister obrany Peter Gajdoš, predseda Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť Anton Hrnko, generálny riaditeľ Služobného úradu MO SR Ján Holko, zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR generálmajor Josef Pokorný a ďalší hostia. „Hrdinov nerobia reči, ale skutky – a laureáti ankety Vojenský čin roka sú toho dôkazom. Som hrdý, že naši vojaci svojimi skutkami potvrdzujú vernosť vojenskej prísahy a sú tu pre občanov Slovenskej republiky dvadsaťštyri hodín denne, sedem dní v týždni, vždy pripravení pomôcť,“ povedal minister obrany SR Peter Gajdoš.

Záchrana života

Voj. 2. st. Lukáš Kucharčík bol pred dvoma rokmi poriadny tučko. Na výšku 180 cm vážil 125 kg a zrejme by pri preskúšaní len ťažko prešiel telesnými previerkami. „Začal som behať, zhodil som takmer tridsať kíľ – a aj v ten dramatický večer som sa vracal domov z Nočného behu mesta Trebišov,“ spomenul vyšportovaný chlap. Havária sa stala 9. júna 2018 pri obci Zemplínsky Branč hodinu pred polnocou. „V kritických sekundách som si zrovnal v hlave, že hroziaci výbuch kvapalného plynu je najväčšie riziko, ktoré mladíkovi hrozí. Preto mojou okamžitou úlohou bolo odtiahnuť ho do bezpečia.“ Nesúhlasíme však s Lukášovým tvrdením, že on nie je žiadny hrdina, lebo zranenému by iste pomohol aj niekto iný. Veď riskoval on – auto vybuchlo iba zo päť minút po jeho zásahu.

„Hrdinov nerobia reči, ale skutky – a laureáti ankety Vojenský čin roka sú toho dôkazom.“

Peter Gajdoš
minister obrany SR

A či sa Lukáš stretol so zachráneným? „Jeho rodičia si vraj na mňa pýtali číslo, ale zatiaľ sme sa nestretli. Nebolo už treba. Pre mňa bolo dôležité, keď mi kamarát policajt povedal, že je v poriadku,“ dodal skromný hrdina vojak 2. st. Lukáš Kucharčík.

„Keď som si bol vlni 5. marca po službe zabehať popri Váhu medzi Trenčínom a Novou Dubnicou, začul som detské volanie o pomoc...“ priblížil začiatok záchranu chlapca topiaceho sa v ľa-

dovej vode kapitán Miloš Karell z brigády bojového zabezpečenia Trenčín. Hrdinský príbeh tohto finančného dôstojníka a otca piatich detí sme v Obrane už podrobne priblížili, no predsa len ešte jeho jedna veta: „Anketu Vojenský čin roka si cením nielen ako osoba, ale najmä preto, že vôbec nič také existuje, že v armáde je vôľa oceňovať aj veci humánne realizované mimo služby,

že sa dostáva úcty ľudskejši, morálke, nezištnosti či odvahe.“

„Do armády som vstúpila preto, aby som oproti civilu posunula ďalej svoje hranice, čo sa mi naozaj splnilo,“ usmiala sa rotná Katarína Gašparíková, vedúca staršia zdravotníčka z brigády bojového zabezpečenia Trenčín. Tretia nominantka v kategórii Záchrana života slúžila aj v Afganistane, no mimoriadnu profesionalitu predviedla na medzinárodnom vojenskom cvičení Slovenský štít vlni 19. septembra vo výcvikovom priestore Lešť. Po nehode amerického tanku Abrams najmä vďaka jej zákroku prežil najťažšie zranený, ktorý bol v živote ohrozujúcom stave pre masívne krvácanie v dôsledku amputačného poranenia nohy a nasledujúceho hemoragického šoku.

Pomoc verejnosti

„Aká je motivácia pomáhať ľuďom, ktorých v podstate vôbec nepoznáte?“ spýtali sme sa čatára Martina Majera, laureáta kategórie Pomoc verejnosti. Náčelník pracoviska elektrických zariadení opravárenského práporu Martin – detašovaného pracoviska Banská

Bystrica nám odpovedal: „Je to skrátka v ľuďoch – ak sú normálni, tak je celkom prirodzené, že chcú byť pri tom, keď ide o dobrú vec. U nás je to už súčasťou života našej nevelkej jednotky.“ On a jeho kolegovia šiesty rok v poradí realizovali finančnú zbierku pre Detskú fakultnú nemocnicu s poliklinikou v Banskej Bystrici. A aká je motivácia príslušníkov práporu logistiky Hlohovec, ktorí od roka 2011 udržiavajú priateľstvo s Domovom sociálnych služieb pre deti a dospelých v Pastuchove? Veliteľ práporu podplukovník Richard Beniak hovorí: „Nie každý zvláda čo len pohľad na týchto ľudí, ktorí v živote naozaj nemali šťastie a pre ktorých je viac ako financie z našej zbierky podanie ruky či naša prítomnosť. Každému z nás je v tej spoločnej chvíli zrejme, že problémy, ktoré si nosíme v sebe, často nestoja za reč.“

„Jednoducho som cítil, že je moja povinnosť uctiť si ho ako Slováka aj ako cyklistu,“ hovorí o svojej motivácii rotmajster Peter Šulgan z práporu CIMIC a PSYOPS Martin, ktorý počas nasadenia v operácii Althea zrenovoval v Sarajeve pamätník pripomínajúci tragické úmrtie diaľkového cyklistu Petra Patscha, ktorého tu smrteľne zranilo auto pri jeho návrate z Afriky.

Naši priatelia

„Najťažší moment nastal vtedy, keď sme už mali všetko vymyslené a mali sme aj veľkú chuť do práce, no na realizáciu sme nemali žiadne peniaze,“ spomenul generálporučík vo výslužbe Pavel Honzek z Klubu generálov SR, iniciátor rekonštrukcie vojnového cintorína v Trenčíne-Kubrej, ktorá bola zavŕšená v novembri 2018 pri príležitosti 100. výročia ukončenia prvej svetovej vojny. Klub generálov však ostal pevný v kolenách – a vyše 60-tisíc eur sa im podarilo získať od sponzorov, priateľov vojenskej histórie, ako aj z vlastných vreciek. Nehovoriac už o organizačnej, ale aj manuálnej práci na predtým úplne spustnutom cintoríne, ktorý je dnes dôstojným pietnym miestom, porovnateľným s najudržiavanejší-

mi vojenskými pietnymi areálmi. „Veľmi nám pomohol aj ženijný prápor Sereď, vojaci z posádky Trenčín, ako aj ďalší príslušníci ozbrojených síl, za čo veľmi ďakujeme,“ dodal genpor. Honzek, spolu s klubom laureát kategórie Priateľ ozbrojených síl.

„Aj prostredníctvom výstav poštových známok a s nimi súvisiacou publicistickou činnosťou sa dá motivovať k lepšiemu poznaniu vlastnej histórie, k úcte k vlasti, ako aj k motivácii pre vstup do armády,“ s presvedčivým hlasom konštatoval nadpráporčík v. v. Jozef Korený z Trenčína, legenda medzi slovenskými filatelistami a jednotka spomedzi tých, ktorí sa venujú filatelii s vojenskou tematikou. Veľký potlesk si vyslúžil aj Branislav Ilkovič zo Starej Ľubovne, zakladateľ Neziskovej organizácie Michala Strenka a Vojenskej expozície Michala Strenka. Tamojší rodák z neďalekej Jarabiny, ktorý sa ako americký seržant preslávil cez druhú svetovú vojnu pri oslobodzovaní tichomorského ostrova Iwo Jima, ostáva aj vďaka Ilkovičovcom v pamäti najmä mladšej generácie.

Mimoriadna cena

Vojenský čin roka sa zhodou okolností konal v predvečer Svetového dňa darcov krvi – no nie preto bol mimoriadnou cenou odmenený podplukovník v. v. Ján Himpán zo Serede. Nie je za ním „iba“ okolo 45 litrov vlastnej krvi, ktorú daroval v rámci 103 bezpríspevkových odberov. Vďaka organizátorskej činnosti tohto bývalého veliteľa Výcvikového strediska ženijného vojska Armády SR sú to násobky uvedeného objemu. „Napríklad v roku 1998 sme v rámci Vianočnej kvapky krvi od ženistu odovzdali až 1 000 litrov krvi,“ spomenul 59-ročný muž, ktorý chce do svojej šesťdesiatpäťky dosiahnuť 120 odberov. Držíme palce a ďakujeme. Jemu aj všetkým, z ktorých skutky urobili hrdinov.

Text: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement, TASR

Čatár Martin Majer

Vojak 2. stupňa Lukáš Kucharčík

Salvy pre hlavnú veliteľku

Príslušníci samohybného delostreleckého oddielu Michalovce 15. júna v Bratislave na Tyršovom nábreží vypálili dvadsať delostreleckých salv pri príležitosti inaugurácie novej prezidentky Slovenskej republiky a zároveň hlavnej veliteľky Ozbroyených síl SR Zuzany Čaputovej. Súčasťou inaugurácie bol aj slávnostný ceremoniál v bratislavskej Redute a na Hviezdoslavovom námestí, na ktorom sa zúčastnili profesionálni vojaci, ako aj príslušníci Čestnej stráže Ozbroyených síl SR a orchester Vojenskej hudby Ozbroyených síl SR.

Foto: Jakub Neubauer

Ministri V4 v Piešťanoch

Predsedníctvo SR v rámci Vyšehradskej skupiny prinieslo počas uplynulého roka v oblasti bezpečnosti a obrany viaceré úspechy nielen v rámci regionálnej, ale aj globálnej spolupráce. V Piešťanoch sa na tom zhodli ministri obrany krajín V4 počas záverečného zasadnutia tohto formátu pod záštitou Slovenska. Vyšehradská skupina zaznamenala počas slovenského predsedníctva vysokú úroveň pripravenosti bojovej skupiny EÚ krajín V4, ktorá bude v pohotovosti už od júla tohto roka, významné rokovania s Francúzskom a s Nemeckom či konferenciu vojenského zdravotníctva krajín V4. Počas slovenského predsedníctva sa uskutočnilo 24 aktivít organizovaných rezortom obrany. Okrem bilancie slovenského predsedníctva venovali partneri pozornosť aj aktuálnym obranným iniciatívam v rámci EÚ a NATO. Pripojili sa k nim aj rezortní kolegovia zo Stredoeurópskej obrannej spolupráce CEDC.

Foto: Ivan Kelement

Rokovania v Luxemburgu

Ministri obrany a zahraničných vecí členských štátov Európskej únie diskutovali v Luxemburgu o aktuálnych výzvach bezpečnosti a obrany. Počas zasadnutia Rady pre zahraničné záležitosti zároveň zhodnotili pokrok v doterajšej implementácii Globálnej stratégie EÚ v oblasti zahraničnej politiky a bezpečnosti. Najzásadnejší pokrok nastal práve v obrane. Tento proces sa začal v roku 2016, keď Rade EÚ predsedala Slovenská republika, čo v Luxemburgu ocenila aj vysoká predstaviteľka EÚ pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku Federica Mogheriniová. Ministri diskutovali aj o spolupráci medzi EÚ a NATO, o aktuálnych hybridných a kybernetických hrozbách či o spolupráci v rámci posilňovania vojenskej mobility. Diskusia bude v auguste pokračovať na zasadnutí v Helsinkách.

Vozidlá pre žilinský 5. pluk

Minister obrany Peter Gajdoš v Žiline v priestoroch 5. pluku špeciálneho určenia slávnostne odovzdal do užívania 18 nových terénnych vozidiel Polaris, určených na plnenie špeciálnych úloh a operácií v rámci domáceho aj medzinárodného krízového manažmentu. Veliteľ 5. pluku špeciálneho určenia plk. Miroslav Gardlo poďakoval za nové vozidlá a ocenil rozhodnutia vedenia rezortu a ozbrojených síl v prospech špeciálnych síl. „Táto investícia nás posúva ďalej v oblasti mobility a operačnej pripravenosti,“ povedal. Súčasťou kontraktu je aj ďalších deväť vozidiel typu Can-Am BRP, prívesov a náhradných dielcov pre oba typy vozidiel. Zmluva zahŕňa aj výškolenie 20 špecialistov a inštruktorov.

Vláda schválila zmeny

Bezpečnostná rada a vláda SR schválili Konceptiu manažmentu vojenského personálu Ozbroyených síl SR, ktorú pripravilo Ministerstvo obrany SR s dôrazom na zlepšenie podmienok profesionálnych vojakov. Ambíciou rezortu je zmenami v oblasti vzdelávania a starostlivosti o profesionálnych vojakov zvýšiť atraktivitu vojenského povolania. Konceptia sa zameriava na strategické oblasti ako štátna služba profesionálnych vojakov, dopĺňovanie ozbrojených síl vojenským personálom, tvorba záloh, vzdelávanie, ale najmä motivácia a stimulácia súčasného aj budúceho personálu. Cieľom zmien je nielen zvýšiť celkovú kvalitu života profesionálnych vojakov, ale tiež zhodnocovanie investícií, ktoré vynakladáme na vojenský manažment.

4x4 obstaráme transparentne

Ministerstvo obrany SR v záujme maximálnej transparentnosti a vyvrátenia akýchkoľvek pochybností podalo podnet na Úrad pre verejné obstarávanie, aby preskúmal medzinárodný tender – užšiu súťaž na obstarávanie vozidiel 4x4. Na základe tohto rozhodnutia ministerstvo obrany predlžuje termín na predkladanie žiadostí o účasť, a to o 30 dní od podania podnetu na preskúmanie na Úrad pre verejné obstarávanie, t. j. do 17. júla 2019. V prípade potvrdenia nezákonnosti postupov je minister obrany pripravený súťaž zrušiť. MO SR má záujem nakúpiť do 424 kusov viacúčelových taktických vozidiel 4x4 v maximálnom finančnom objeme do 321 miliónov eur bez DPH, pričom v počtoch a celkovej sume je započítaná aj opcia 20 kusov vozidiel pre Ministerstvo vnútra SR a opcia na dodávku náhradných dielcov, mobilné maskovanie leto/zima, ale aj plnenie dodatočných potrieb spôsobených krízou.

Menovanie a povýšenie

Náčelník generálneho štábu Daniel Zmeko bol povýšený do najvyššej generálskej hodnosti.

Prezident SR a zároveň hlavný veliteľ Ozbrojených síl Slovenskej republiky Andrej Kiska na základe vládou schváleného návrhu ministra obrany 28. mája povýšil náčelníka Generálneho štábu OS SR Daniela Zmeko do najvyššej hodnosti generál.

Spolu s ním bol 28. mája povýšený aj brigádny generál Miroslav Lorinc do druhej generálskej hodnosti generálmajor. Ozbrojené sily SR majú tiež dvoch nových brigád-

ných generálov, doterajších plukovníkov Róberta Kleštinca a Petra Babiara.

„Vymenovanie a povýšenie generálov odzrkadľuje odborné kvality a schopnosti našich profesionálnych vojakov. Blahoželám všetkým, ktorým sa dnes dostalo tejto cti,“ uviedol minister obrany SR Peter Gajdoš.

V mene všetkých vymenovaných a povýšených generálov sa poďakoval brigádny generál Peter Babiár: „V zložkách, v ktorých pracujeme, sú prísne hierarchické or-

ganizačné štruktúry. Kľúčová je však pre nás tímová práca. Naše vymenovanie a povýšenie preto vnímame ako ocenenie práce všetkých tých, ktorí nás našou doterajšou profesionálnou kariérou sprevádzali.“

Prezident 28. mája vymenoval za generálov aj prvú viceprezidentku Policajného zboru SR Janu Maškarovú a viceprezidenta policajného zboru Róberta Bozalku.

Foto: Ivan Kelement

V4 s pridanou hodnotou

Štátni tajomníci ministerstiev obrany Vyšehradskej skupiny sa 21. a 22. mája stretli v Tomášove na záver slovenského predsedníctva vo V4.

Práve v júli prevezme predsedníctvo Vyšehradskej štvorky Česká republika. Štátnych tajomníkov rezortov obrany sme sa pýtali na hodnotenie slovenského predsedníctva a na ďalšie kroky V4:

Jakub Landovský, Česká republika: Stretnutie patrilo k vyvrcholeniam slovenského predsedníctva, ktoré bolo veľmi úspešné, a aj preto bude jeho prevzatie skutočne hladké. Vo všeobecnosti sme sa zhodli na tom, že okrem dobrých vzťahov je V4 schopná ponúknuť Európe aj NATO spoločné riešenia s vysokou pridanou hodnotou regionálnej spolupráce. Počas nášho predsedníctva sa sústreďíme na spoluprácu krajín V4 najmä v oblasti vyzbrojovania, posúdime možný spoločný príspevok V4 do iniciatívy pripravenosti NATO vo veľkosti brigády, medzi priority bude patriť aj implementácia stratégie výcviku a cvičení či pôsobenie v operáciách v regióne Sahel v Afrike.

István Szabó, Maďarsko: Bezpečnostná situácia v našich štyroch krajinách je veľmi

podobná a je dôležité, aby sme harmonizovali naše úsilia v rámci EÚ, ako aj NATO. Preto sme diskutovali o možnom spoločnom postupe v misiách. Tento rok je v pohotovosti spoločná bojová skupina EÚ krajín V4, preto sme hovorili aj o poznatkoch získaných počas jej prípravy. Je dôležité, aby sme sa pozerali do budúcnosti a stanovili si ďalšie smerovanie budovania týchto skupín, ako aj ďalších oblastí spolupráce.

Tomasz Szatkowski, Poľsko: Naše stretnutie v Tomášove, tak ako aj slovenské predsedníctvo ako celok, bolo veľmi úspešné. Posunuli sme sa so všetkými projektmi, dohodli sme sa na ďalšej rotácii bojovej skupiny EÚ krajín V4. Zhodli sme sa na ďalšom postupe pri budovaní spoločnej logistickej podpornej skupiny. Diskutovali sme o príspevkoch do veliteľskej štruktúry NATO a možnej vedúcej úlohe Poľska pri spoločných aktivitách. Počas stretnutia sme diskutovali o budúcnosti bojových skupín EÚ a o našich spoločných možnostiach, ako prispieť k iniciatíve pripravenosti NATO. Sa-

mozrejme, sústredili sme sa na navrhované projekty predsedníctva Českej republiky.

Róbert Ondrejcsák, Slovenská republika: Počas nášho predsedníctva sme pokročili napríklad vo vytváraní vyšehradskej bojovej skupiny, v plánovaní a rozvíjaní spoločných spôsobilostí a na expertnej úrovni sme naštartovali diskusie o spoločných modernizačných projektoch. V ďalšom období bude dôležité udržať a rozvíjať spoločné výcvikové aktivity, posúdiť možnosti zdieľaného príspevku do iniciatívy pripravenosti NATO, ale aj možnosti spoločného pôsobenia v Afrike pri výcvikových misiách EÚ.

Text a foto: Pavol Vitko

IDET ako príležitosť

Na májovom 15. ročníku Medzinárodného veľtrhu obrannej a bezpečnostnej techniky IDET 2019 v Brne sa predstavilo 400 vystavovateľov vrátane desiatky slovenských producentov.

V oblasti obranného priemyslu máme rozhodne čo ponúknuť a aj my robíme maximum pre jeho podporu. Tento veľtrh je jednou z príležitostí, ako prezentovať naše produkty a osloviť možných záujemcov," povedal minister obrany Peter Gajdoš, ktorý 29. mája navštívil veľtrh spolu so štátnym tajomníkom MO SR Mariánom Saloňom a náčelníkom Generálneho štábu OS SR generálom Danielom Zmekom.

Systémy aj socializácia

Ukážka hlavní od kalibru 30 až po 155 milimetrov, od tých, ktoré sa v Dubnici vyrábali pred polstoročím, až po tie najmodernejšie, bola súčasťou expozície ZTS Špeciál, jedného z podnikov združených v DMD Group, a. s. „Najdlhšia, 8 200 mm, je na samohybné húfnice Zuzana a Eva," konštatoval Michal Kováč, špecialista na zahraničné vzťahy podniku, ktorý stabilne zamestnáva približne 120 odborníkov. Ukázal nám aj hlavne na samohybné húfnice Dana, ktoré už v slovenských ozbrojených silách nevyužívame, ale v Česku a v Poľsku sú stále súčasťou výzbroje. „Exportujeme najviac do Fínska a do Česka – no a, samozrejme, sme radi, že slovenský rezort obrany v rámci modernizácie vyzbrojí svoje ozbrojené sily dvadsiatimi piatimi kusmi Zuzany II.“ Pravdaže, súčasťou expozície DMD boli aj systémy Zuzana II a Eva.

„Našu Konštruktu – Defence, a. s., prezentovala najmä 155 mm 52 kal. samohybná kanónová húfnica TMG EVA, ktorá bola v Brne po prvýkrát predstavená na podvozku 8x8. Vystavený exponát vzbudil veľkú pozornosť z radov odbornej verejnosti, ako aj zo strany bežných návštevníkov výstavy," povedal generálny riaditeľ Konštrukty Roman Ušiak. Aj Konštrukta je súčasťou DMD Group, a. s., ktorej jediným akcionárom je Ministerstvo obrany SR. Tu treba dodať, že DMD Group, a. s., s českým štátnym podnikom VOP CZ, s. p., podpísala memorandum o vzájomnom porozumení, čo bolo v Brne vnímané ako významná udalosť. Spolupráca v memorande je užšie vymedzená v oblastiach vývoja a realizácie možných dodávok vybranej pozemnej vojenskej techniky. Očakávaná spolupráca je aj v oblasti robotiky, ktorá sa uplatňuje v autonómnych prostriedkoch pozemnej techniky. Súčasťou podpísaného memoranda bude pokračovanie spolupráce na ďalších projektoch formou konzultácií či odborných diskusií.

„Vo štvrtom kvartáli by sme chceli začať so sériovou výrobou virtuálneho stožiara VIMA (Virtual Mast), ktorý sme od vlaňajška doladili a podrobili ho záťažovým testom," povedal nám Pavol Gálik, riaditeľ divízie špeciálnych systémov bratislavskej spoločnosti Aliter Technologies, ktorá s našimi ozbrojenými silami spolupracuje pri modernizácii komunikačných systémov. A nielen s nimi. „Zo Slovenska sme boli prvou spoločnosťou, ktorá práve pred

desiatimi rokmi podpísala spoluprácu s aliančnou agentúrou NCIA na obstarávanie informačných systémov. Odtvtedy sme s ňou podpísali 25 kontraktov a usilujeme sa o ďalšie," povedal bývalý profesionálny vojak o spoločnosti, ktorá zamestnáva vyše stovky špecialistov. No a čo je to vlastne stožiar VIMA? „Je to dron energeticky napájaný káblom, takže má vo vzduchu prakticky neobmedzenú výdrž a jeho využitie je vo vojenskom, ako aj v civilnom prostredí." Na vývoji VIMA sa finančne podieľalo aj Ministerstvo obrany SR prostredníctvom dotácie na vedu a výskum. Keď sme sa riaditeľa Gálika opýtali, prečo je aj pre nich, ktorí vedia, že už takmer všetko sa dá riešiť cez web, dôležitá účasť na zbrojárskych veľtrhoch, odpovedal: „Ešte stále potrebujete ukázať svoju značku takpovediac naživo a rovnako tak predstaviť nové produkty zákazníkovi. No a zároveň je to mimoriadne vhodný priestor na socializáciu ľudí z nášho segmentu, bez ktorej by to jednoducho nešlo.“

Zlatým IDET-om boli ocenené:

- + obrnené taktické vozidlo PATRIOT II
- + obojživelný terénny prívies
- + simulátor prostriedku vojenského elektronického prieskumu VERA NG
- + prepojenie systémov velenia a riadenia pozemných a vzdušných síl
- + prieskumné vozidlo dlhého dojazdu Gepard

Záujem o Vydru

„Už v roku 2001 boli spísané požiadavky na kolesové obrnené transportéry. V roku 2008 sme vo Vojenskom technickom skúšobnom ústave Záhorie robili prvé porovnávacie skúšky. Keďže som pri tom všetkom bol, môžem povedať, že Vydra 8x8 je ten najlepší možný kompromis medzi technickými parametrami a cenou – a je skratka veľmi dobrá," zdôraznil Karol Morávek, hlavný inžinier ochrany pri NATO. „Samozrejme, najväčší záujem je o Vydru, no náš rezort na IDET-e prezentuje aj dve modernizované bojové vozidlá pechoty," dodala Henrieta Matejová zo sekcie modernizácie, ktorá pri príprave

prezentácie rezortu obrany na podobných výstavách participuje už vyše desaťročie. „Vlastne vôbec po prvý raz v histórii máme v Brne aj dynamickú ukážku, v rámci ktorej naši vojaci prezentujú práve modernizované BVP," dodal zástupca náčelníka štábu pre operácie Generálneho štábu OS SR plukovník Ľubomír Goreľčík.

Združenie bezpečnostného a obranného priemyslu SR, Zepelin/Nixus, Magnet Press, Slovakia, Microwave Systems, MSM GROUP či Novafenz boli ďalšie slovenské firmy, ktoré sa predstavili na IDET-e. Samozrejme, aj Zetor Engineering Slovakia s prototypom vozidla Gerlach 4x4.

Potenciál a hrdosť

„Od roku 1993 modernizáciu ozbrojených síl doslova bohapusto zanedbávali, stále máme väčšinu rozhodujúcej techniky, ktorá pochádza z 80. rokov minulého storočia, preto je viac ako dobré, že rezort obrany nakúpil či pripravuje nákup nových zbraňových systémov," zdôraznil Anton Hrnko, predseda Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť pri návšteve priestoru vyhradeného pre slovenské ministerstvo obrany. „V oblasti obrany a jej modernizácie by sme mali hľadať spoločný kompromis naprieč celým politickým spektrom, pričom ak už máme investovať skutočne veľké peniaze do modernizácie, tak by aspoň časť komponentov mala byť zo slovenskej produkcie. Náš zbrojný priemysel má na to kapacity a potenciál, nemali by sme ho akoby z princípu spochybňovať, ale na našich výskumníkov, technikov a výrobcov môžeme byť hrdí, čo dokazujú aj tu na IDET-e," dodal.

„Z môjho pohľadu bola naša účasť na IDET-e úspešná, pretože sme prezentovali vývoj v ozbrojených silách aj našu podporu slovenskému obrannému priemyslu vrátane výsledkov výskumných projektov a vedy. Verím, že na budúcoročnom bratislavskom IDEB-e budeme mať možnosť predstaviť ďalšie novinky zavedené do Ozbrojených síl SR," uzavrel národný riaditeľ pre vyzbrojovanie plukovník Vladimír Kavický.

Text: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement, autor

Premiéra na vododrome

Do vodnej plochy vododromu sa pomaly vnára novozavedené prieskumné pásové vozidlo BPsV-I. Vodič desiatnik Marek Tomašičin je napätý, ako sa bude správať vo vode. Plavby už absolvoval viackrát, ale toto je predsa len trochu iné vozidlo.

Po úspešnom zvládnutí cvičenia 4b – prekonávanie vodnej prekážky plavbou na vododrome v Centre výcviku Lešť hovorí o prvých skúsenostiach.

Dá sa na ňu spoľahnúť

„Musím povedať, že lepšie zatáča a manévruje vo vode. Aj preto, lebo má väčšie a dlhšie blatníky, majú väčšiu plochu. To všetko zvyšuje vztlak vozidla vo vode. Oproti prieskumnému BVP 1 Svatava má trochu väčší ponor, je predsa len ťažšie. Ale na druhej strane je vo vode stabilnejšie. S mašinou som spokojný. Dá sa na ňu vo vode spoľahnúť. Zasa v teréne je vozidlo trochu lenivejšie, vzhľadom na svoju väčšiu hmotnosť, najmä keď idem do kopca,“ konštatuje rodák z Prešova Marek. Profesionálnym vojakom je už pätnásť rokov. S bojovým vozidlom sa po prvý raz stretol na základnej vojenskej službe v Martine.

Jeho mladší kolega prieskumník špecialista vodič desiatnik František Skladaný mal vo vode s bojovým vozidlom premiéru. Absolvent prešovskej strojníckej priemyslovky začínal pred šiestimi rokmi v seredskom prápore ako ženista odtarasovač, bol guľometníkom v trebišovskom zmiešanom mechanizovanom prápore. Pred tri a pol rokmi prišiel do prešovského útvaru ISTAR. Zo staršieho prieskumníka sa stal vodič a minulý rok prevzal nové bojové prieskumné vozidlo.

„Tesne pred tým, ako som s vozidlom vošiel do vody, som nemal strach, ale veľký rešpekt. Starší kolegovia mi poradili, absolvovali sme prípravné zamestnania, no predsa len som nevedel, ako sa bude vozidlo správať. Hneď po vstupe do vody som zistil, že na moje pokyny reaguje bez problémov. Je dobre ovládateľné, som s ním spokojný. Všetko bolo tak, ako malo byť. Vlnolamy fungovali perfektne,“ hovorí o svojich premiérových plavbách.

Previerka ZUS-ky

Ešte pred samotnými plavbami príslušníkov prešovského práporu sa na vodnom cvičisku Vododrom uskutočnila previerka, kontrolné cvičenie záchranej a uvoľňovacej skupiny (ZUS). Veliteľ ženijného práporu Sereď podplukovník František Mihalovič vysvetľuje, že cieľom zamestnania bolo kontrolné cvičenie ZUS – jej

zásah pri strate spojenia brodiaceho sa bojového vozidla a neskôr pri evakuácii člena posádky vozidla.

„Takýmto zamestnaniam predchádza teoretická príprava, potom prípravné práce, príprava techniky. Neskôr výcvik na posádkovom cvičisku v Sereďi. Až potom sa môže na Lešti uskutočniť takéto zamestnanie. Úspešné kontrolné cvičenie ZUS je predpokladom uskutočnenia plavieb a brodov vojenskej techniky jednotlivých vojenských útvarov,“ vysvetľuje podplukovník Mihalovič.

Veliteľom kontrolného cvičenia záchranej a uvoľňovacej skupiny bol príslušník logistiky seredského práporu nadporučík Juraj Kopček. Podobné zamestnanie viedol siedmy raz za posledné tri roky. Najväčší dôraz kladie na bezpečnosť. Pracuje sa predsa s lanami a ťažkou technikou. Záchrana bojového vozidla a jeho osádky na vodnej hladine vododromu bola úspešná. Aj vďaka dobrej koordinácii všetkých členov ZUS vrátane potápačov. Veď je zložená nielen z príslušníkov ženijného práporu, ale aj ďalších síl.

Prešovčania uspeli

Posledných desať májových dní prebiehal výcvik príslušníkov práporu ISTAR v Centre výcviku Lešť. Jeho súčasťou bola aj príprava na prekonávanie vodnej prekážky bojovými vozidlami. V rámci výcviku sa najskôr uskutočnila kontrola tesnosti BPsV-I vjazdom do vody. Nasledovalo inštrukčno-metodické cvičenie k príprave riadiacich funkcionárov, ako aj veliteľov a vodičov vozidiel, neskôr praktický výcvik s vozidlami na suchu. Vyvrcholením bolo prekonanie vodnej prekážky plavbou. Zamestnanie riadil veliteľ práporu podplukovník Dušan Cisár.

„Na samotných plavbách sa zúčastnilo trinásť vodičov BPsV-I, z toho dvanásť ich absolvovalo s výborným hodnotením. Ciele výcviku vodičov prieskumnej rotý sme splnili,“ zhodnotil prácu svojich podriadených podplukovník Cisár. Premiéra novozavedeného prieskumného pásového vozidla BPsV-I vo vode leštianskeho vododromu bola úspešná.

Text: Jozef Žiak
Foto: autor, ISTAR

„Po vstupe do vody som zistil,
že vozidlo na pokyny reaguje bez
problémov. Je dobre ovládateľné,
som s ním spokojný.
Všetko bolo tak, ako malo byť.“

desiatnik František Skladaný

Riaditeľ Vojenského štábu EÚ

Francúzsky admirál Hervé Bléjean (na obrázku vpravo) bol zvolený do funkcie generálneho riaditeľa Vojenského štábu Európskej únie. Túto funkciu prevezme v máji 2020. Bléjean, ktorý je v súčasnosti námestníkom veliteľa NATO pre námorné velenie (MARCOM), koncom mája 2020 vystrieda v uvedenej funkcii fínskeho generála Esa Pulkkinenna. Bude druhým občanom Francúzska, ktorý sa ujme funkcie vytvorenej v roku 2001 a ktorej poslaním je zabezpečiť strategické plánovanie vojenských operácií Únie, ako sú výcvikové misie EÚ (EUTM) v Mali alebo v Stredoafrickej republike. Generálny štáb armád EÚ sa zaoberá aj definovaním vojenských potrieb z hľadiska spôsobilostí a materiálneho vybavenia. Prvým Francúzom, ktorý sa ujal tejto funkcie, bol v roku 2004 generál Jean-Paul Perruche.

Foto: NATO

Poľsko rokuje o F-35

Poľsko a USA sú blízko k ukončeniu rokovaní o posilnení americkej vojenskej prítomnosti v Poľsku. Povedal to poľský minister obrany Mariusz Blaszczak (na obrázku s bývalým ministrom obrany USA Jamesom Mattisom). V poľských médiách sa objavila informácia, že sa nerokuje o vojenskej základni v jej klasickom chápaní, ale skôr o posilnení prítomnosti amerických jednotiek už pôsobiacich v Poľsku vyslaním ďalších posíl, zvýšením počtu spoločných vojenských cvičení a vytvorení vojenských skladov na území Poľska. Minister Blaszczak uviedol, že rokovania o nákupe stíhačiek F-35 Poľskom môžu trvať niekoľko rokov. Dodal však, že sú na dobrej ceste. Nové stíhačky bude Poľsko kupovať na základe dohody s vládou Spojených štátov. Záujem má o nákup 32 viacúčelových stíhacích lietadiel piatej generácie F-35A. Poľská armáda má momentálne k dispozícii 27 stíhačiek MiG-29, ktoré chce postupne vyradovať. Má ešte aj 48 lietadiel F-16 a 18 stíhacích bombardérov Su-22. Na margo toho Blaszczak povedal, že je najvyšší čas nahradiť sovietske stroje za najmodernejšie stíhačky.

Foto: U.S. DoD

Zaviedli novú hodnot'

Ruské ozbrojené sily skúšobne zaviedli novú vojenskú hodnot' hlavného seržanta. Dostane ju 370 nových brancov v Južnom vojenskom okruhu. Plány na zavedenie novej hodnoti v rámci reformy ruskej armády sa zrodili v roku 2010. Adepti budú musieť podstúpiť náročný výberový proces. „Hlavný seržant je prvým zástupcom veliteľa jednotky schopným dočasne zastupovať dôstojníka,“ uviedol hlavný veliteľ Južného vojenského okruhu Alexander Dvornikov. Hodnot' hlavného seržanta sa bude zatiaľ používať len na území Južného vojenského okruhu, pod ktorý patrí anektovaný Krym.

India otestovala BrahMos

India uskutočnila ďalšiu skúšku „najrýchlejšej strely s plochou dráhou letu na svete“, ktorá úspešne zasiahla pozemný cieľ po tom, ako ju vypálili z bojovej stíhačky. India vyvíja nadzvukovú strelu BrahMos, ktorá má maximálnu rýchlosť 3 450 kilometrov za hodinu, spoločne s Ruskom a chce ju predávať aj do zahraničia. Strela je jedenapolkrát rýchlejšia ako niekdajšie nadzvukové lietadlo Concorde, má akčný rádius približne 300 kilometrov. Prvá skúška strely na námorný cieľ sa uskutočnila v novembri 2017. BrahMos sa stane súčasťou výzbroje indických vzdušných síl od roku 2020. India a Rusko pripravujú verziu strely s dlhším doletom, ktorá bude dosahovať rýchlosť až 6 125 kilometrov za hodinu.

Irak nakúpi v Rusku

Iracká vláda sa rozhodla kúpiť od Ruska systém protivzdušnej obrany S-400. Oznámeniu predchádzalo osem stretnutí rusko-irackej medzivládnej komisie pre obchodnú, hospodársku, vedeckú a technickú spoluprácu. S-400 Triumf je najmodernejším ruským raketovým systémom protivzdušnej obrany, v prevádzke je od roku 2007. Je určený na ničenie všetkých typov moderných a perspektívnych vzdušných útočných prostriedkov. Je schopný zasiahnuť aerodynamické ciele do vzdialenosti 400 kilometrov a taktické balistické ciele letiace rýchlosťou 4,8 kilometra za sekundu do vzdialenosti 60 kilometrov, a to vo výške niekoľkých metrov až niekoľkých desiatok kilometrov.

105 stíhačiek pre Japonsko

Americký prezident Donald Trump uviedol, že Japonsko plánuje od Spojených štátov kúpiť 105 stíhacích lietadiel typu F-35, čím by získalo najväčšiu letku týchto strojov spomedzi všetkých spojencov USA. Trump japonské plány oznámil počas návštevy Japonska koncom mája. Šéf Bieleho domu sa v pondelok stal prvým zahraničným lídrom, ktorý sa stretol s novým japonským cisárom Naruhitom.

Pribudli milióny utečencov

Konflikty prinútili v roku 2018 až desať miliónov ľudí opustiť svoje domovy a presídlieť sa do iných oblastí v rámci vlastnej krajiny. Počet vnútorne vysídlených osôb tak celosvetovo dosiahol rekordnú úroveň. Konštatuje to správa, ktorú zverejnili mimovládne organizácie Monitorovacie centrum pre vnútorné vysídľovanie (IDMC) a Nórska rada pre utečencov (NRC). Zo záverov správy okrem iného vyplýva, že celkový počet vnútorne vysídlených osôb z dôvodu konfliktov dosiahol až 41,3 milióna. K nárastu počtu vnútorne vysídlených osôb prispeli vlani najmä pretrvávajúce ozbrojené konflikty v Konžskej demokratickej republike a Sýrii, ale aj medzikomunitné násilie v Etiópii, Kamerune a Nigérii. Počet vnútorne vysídlených osôb momentálne prevyšuje počet cezhraničných utečencov, ktorých je približne 25 miliónov.

Lurdy 2019

Minister obrany SR Peter Gajdoš sa 17. mája zúčastnil na medzinárodnej vojenskej púti v Lurdoch vo Francúzsku.

Spolu s ministerkou vnútra Denisou Sakovou boli účastníkmi svätej omše v Kostole sv. Jozefa a slávnostného ceremoniálu v Bazilike sv. Pia X.

Na jedno z najznámejších pútnických miest sveta vycestovala aj viac ako 150-členná slovenská delegácia príslušníkov Ozbrojených síl SR a ozbrojených zborov SR v sprievode Čestnej stráže a Vojenskej hudby Ozbrojených síl SR z Banskej Bystrice, aby sa pripojili k viac ako 25 000 vojenským pútnikom z tridsiatich krajín sveta.

„Tohtoročná téma medzinárodnej vojenskej púte Hľadaj mier a usiluj sa oň reflektuje meniacu sa bezpečnostnú situáciu vo svete a nemenný fakt, že mier nie je samozrejmosťou. Práve naopak, aj dnes je potrebné k nemu opäť hľadať cestu, budovať a udržiavať ho a predchádzať tak ničivým ozbrojeným konfliktom,“ vyzdvihol symboliku témy vojenskej púte minister obrany Peter Gajdoš.

„V stretnutí vojakov z celého sveta na spoločných duchovných prosbách je naozaj silná symbolika túžby po mieri, a to práve ľudí, ktorí denno-denne držia

v rukách zbrane – pripravení chrániť svoju vlasť a národ,“ zdôraznil šéf rezortu obrany. Ako ďalej dodal, Slovensko sa na medzinárodnej púti zúčastnilo už 24. raz.

Ako uviedol ordinár Ozbrojených síl a ozbrojených zborov SR Mons. František Rábek, stretávanie vojakov z rôznych krajín na púti v Lurdoch pomáha vytvárať priateľské vzťahy. „Má to, samozrejme, aj duchovný rozmer, posilňovanie viery, spoločenstva cirkvi, pretože my kresťania do tohto spoločenstva patríme ponad všetky hranice štátov,“ povedal. Ocenil účasť ministra Gajdoša a ministerky vnútra SR Denisy Sakovej na púti.

Francúzske mesto Lurdy sa preslávilo zjaveniami sv. Bernadetty Soubirousovej, vďaka čomu sa od roku 1858 stalo jedným z najnavštevovanejších kresťanských pútnických miest sveta. Okrem duchovných dôvodov sem každoročne prichádzajú zástupy ľudí aj pre údajné liečivé účinky miestneho prameňa. Tohtoročná 61. medzinárodná vojenská púť v Lurdoch pokračovala až do 21. mája 2019.

Foto: Ivan Kelement

Návrat aktívnych záloh

V Centre výcviku Lešť vrcholila prvá časť cvičenia príslušníkov aktívnych záloh, ktorí 20. mája nastúpili ku Gemersko-malohontskému práporu RCHBO v Rožňave a do konca mája absolvovali prípravu.

Podľa veliteľa útvaru podplukovníka Olivera Toderišku na pravidelné cvičenie nastúpili záložníci, ktorí v minulosti absolvovali vojenský výcvik formou dobrovoľnej vojenskej prípravy, základnej vojenskej služby alebo ako profesionálni vojaci.

Návrat na Lešť

„Po minuloročných úvodných skúsenostiach s prípravou aktívnych záloh v našom útvaru sme program ich prípravy trochu pozmenili. Prvý týždeň v priestoroch Centra výcviku Lešť si zopakovali vševojskové návyky. Okrem streľby či taktiky a ďalších druhov príprav ich čakala v druhom týždni v priestoroch Výcvikového a testovacieho centra Zemianske Kostolany odborná príprava pod vedením skúsených inštruktorov a osádok jednotlivých družstiev nášho práporu. Pracovali s náhradnými chemickými toxickými látkami,“ prezradil veliteľ práporu program dvojtýždňového výcviku aktívnych záloh.

Prípravu mala na starosti veliteľka čaty nadporučíčka Michaela Ušiaková. Pochvaľovala si úsilie záložníkov aj v nepriaznivom daždivom počasi na Lešti splniť všetky úlohy. Záložníkov prvá, minuloročná príprava v prápore RCHBO zrejme oslovila, lebo až

jedenásť sa do nej znova prihlásilo. Dvaja boli profesionálni vojaci, piati absolvovali základnú vojenskú službu a siedmi dobrovoľnú vojenskú prípravu. Na strelnici bol veľmi úspešný vojak v zálohe Miroslav Novota z Vrbového, ktorý si vlastne zaspomínal na svoju vojenčinu, absolvovanú v Cerove, kde bolo výcvikové stredisko rádiolokačných odborností. Strieľal po dlhých rokoch a patrila medzi najlepších. „Teším sa, že získam zasa poznatky z tejto pre mňa novej vojenskej odbornosti. Najmä na cvičisku v Zemianskych Kostoľanoch.“

Príjemné odreagovanie

Čatár v zálohe Ľuboš Hužveľ z Kechneca vojenčinu absolvoval v zabezpečovacom útvere MO SR v Bratislave. „Je to pre mňa dobré odreagovanie od práce. Sedím v kancelárii v ITS službách pri počítačových monitoroch. Preto som uvítal túto možnosť dva týždne si trochu overiť svoje možnosti a schopnosti v teréne. A v prípade potreby pomôcť nášmu štátu pri rôznych prírodných a iných katastrofách ako vojenský záložník. Na to, že som osemnásť rokov nestrieľal, to bolo celkom dobré aj na strelnici,“ konštatoval 39-ročný Ľuboš.

Vojak Juraj Matkovič zo Šale priznal, že do aktívnych záloh a predtým aj na dobrovoľnú prípravu sa prihlásil aj preto, lebo pokračuje v rodinnej tradícii. „Dedko a strýko boli profesionálni vojaci. Aspoň takto chcem byť aj ja súčasťou armády,“ povedal 24-ročný Juraj, ktorý vyštudoval chemické inžinierstvo. Rotný v zálohe Rastislav Staňa z Dravcov v okrese Levoča bol ešte pred dvoma rokmi profesionálnym vojakom. Pôsobil v Kežmarku, Jelšave i v Prešove. Má za sebou vojenskú misiu v Iraku. Rád sa vrátil do vojenského prostredia.

Zo záložníka profesionál

Príslušníci aktívnych záloh sa počas výcviku oboznámili s prácou na špeciálnej technike, s materiálom RCHBO, prostriedkami PIO a celým systémom činnosti jednotiek praporu RCHBO. Po ukončení výcviku dostali certifikát o absolvovaní špeciálnej prípravy radiačnej, chemickej a biologickej ochrany.

Výcvik aktívnych záloh v rožňavskom prápore bol podľa jeho veliteľa podplukovníka Toderišku znova iný. „Som rád, že aj podľa slov samotných zúčastnených vojakov išla úroveň výcviku zasa hore. Rozdelenie na ich pôsobenie v priestoroch Centra výcviku Lešť, presun do Výcvikového a testovacieho centra RCHBO Zemianske Kostoľany sa nám osvedčilo. Zasa zvýšilo zaujímavosť výcviku. Zo strany príslušníkov aktívnych záloh som s uspokojením pozoroval záujem o rôzne formy cvičení. Veľmi dobre zvládli aj nepriaznivé klimatické podmienky, ktoré ich sprevádzali na Lešti. Nereptali a plnili všetky stanovené úlohy. Veľmi ma teší, že záložníci aj v rozhovore s veliteľom topoľčianskej mechanizovanej brigády prejavili záujem o ďalšie výcviky v rámci aktívnych záloh. Usilujú sa šíriť dobré meno ozbrojených síl aj vo svojom civilnom prostredí a budú sa usilovať získať ďalších záujemcov o výcvik aktívnych záloh. Koniec koncov, jedným z dobrých výsledkov cvičení aktívnych záloh v našom útvere je aj to, že jeden z príslušníkov prejavil záujem o službu profesionálneho vojaka a nastupuje do útvaru ozbrojených síl.“

Okrem rožňavského praporu RCHBO sa v tomto roku cvičenie vojakov zaradených v aktívnych zálohách uskutočnilo aj v trebišovskom zmiešanom mechanizovanom prápore a ďalšie budú pokračovať v seredskom ženijnom prápore a vo Vojenskej polícii vo Vlkanove – Hronseku.

Text a foto: Jozef Žiak

O krok vpred

Vojenské spravodajstvo si pripomenulo 25 rokov činnosti.

O minulosti, dnešku a nadchádzajúcich výzvach sme sa porozprávali s jeho riaditeľom.

V zimnej jazdiarni Bratislavského hradu sa 11. júna 2019 za prítomnosti všetkých troch najvyšších ústavných činiteľov, ministra obrany Petra Gajdoša, členov vlády či parlamentu, predstaviteľov ozbrojených síl a ďalších štátnych inštitúcií uskutočnili oslavy 25. výročia vzniku Vojenského spravodajstva. Jeho riaditeľ generál Ján Balciar nám pri príležitosti štvrtstoročnice služby poskytol rozhovor.

Kam v rezorte obrany patrí Vojenské spravodajstvo? Komu podlieha? Komu sa zodpovedá?

Vojenské spravodajstvo je spravodajská služba, ktorá plní úlohy spravodajského zabezpečenia obrany, obranyschopnosti a bezpečnosti Slovenskej republiky v pôsobnosti Ministerstva obrany SR. Vo vzťahu k rezortu obrany a jeho štruktúre má veľmi špecifické postavenie. Úlohy, organizácia, riadenie a kontrola Vojenského spravodajstva vrátane povinností a oprávnení príslušníkov Vojenského spravodajstva sú striktné definované legislatívou. Konkrétne v zákone č. 198/1994 Z. z. o Vojenskom spravodajstve. Riaditeľa spravodajstva vymenúva a odvoláva minister obrany. Špecifickosť postavenia Vojenského spravodajstva je okrem iného daná tým, že v súlade s ustanoveniami spomínaného zákona môže prostredníctvom listu ministrovi obrany písomne ukladať úlohy pre Vojenské spravodajstvo aj Bezpečnostná rada SR.

Komu je Vojenské spravodajstvo oprávnené poskytovať informácie?

Okrem ministra obrany spravodajské informácie, ktoré sú významné pre rozhodovanie a činnosť štátnych orgánov, sú poskytované prezidentovi, Národnej rade SR a vláde SR, ako aj iným štátnym orgánom, ak ich potrebujú na zamedzenie protiprávnej činnosti. Okrem toho sa, samozrejme, v rámci medzinárodnej spolupráce spravodajské informácie zdieľajú aj s orgánmi obdobného zamerania a pôsobnosti iných štátov. Tu však treba zdôrazniť, že takéto zdieľanie sa realizuje len v súlade s konkrétnymi legislatívne presne stanovenými podmienkami alebo na základe platných medzinárodných zmluvných záväzkov, ktorými je SR viazaná.

Možno hovoriť o vašej základnej štruktúre?

Iste, ale nie celkom detailne. Celkové počty sú utajené a určuje ich vláda SR. Tá, aj na návrh ministra obrany, schvaľuje tzv.

Štatút Vojenského spravodajstva, ktorý v princípe upravuje organizačnú štruktúru a ďalšie organizačno-technické podrobnosti. Ide však o utajované skutočnosti. To isté sa týka aj konkrétnych údajov vo vzťahu k tabuľkovým počtom a personálu. Neutajovaných rámcovú organizačnú štruktúru a ďalšie informácie možno nájsť na našej webovej stránke www.vs.mosr.sk.

Ako funguje spolupráca vojenských spravodajských služieb v rámci NATO, kto ju zastrešuje?

Ide o pomerne zložitú záležitosť. V princípe možno povedať, že na najvyššej politickej úrovni NATO je spolupráca konkrétne zastrešovaná osobou námestníka generálneho tajomníka NATO pre spravodajstvo. Ten na politickej úrovni de facto ideovo riadi, respektíve koordinuje činnosť dvoch veľkých spravodajských výborov – jeden zoskupuje predstaviteľov vojenských a druhý predstaviteľov civilných spravodajských organizácií členských štátov

Popri lojalite, príprave či plánovaní vidím ako veľkú devízu našej služby aj schopnosť improvizácie, cit pre situáciu a kreativitu.

NATO. Oba výbory veľmi úzko spolupracujú a často majú aj spoločné zasadnutia. Vojenské spravodajstvo má, samozrejme, svoje zastúpenie vo vojenskom výbore. Tieto výbory sa stretávajú pre riešenie strategických otázok, strategického varovania, hodnotenia hrozieb či rozvoja spôsobilostí v oblasti spravodajstva v princípe dvakrát ročne. Majú svoje podvýbory, respektíve stále pracovné skupiny, ktoré riešia jednotlivé veľmi konkrétne agendy či programy v oblasti aliančného spravodajstva na oveľa intenzívnejšej a praktickejšej báze. Veľmi podobne funguje spravodajstvo aj na vojenskej úrovni v zodpovednosti, prípadne podriadenosti veliteľa veliteľstva spojeneckých vojsk. Vo vzťahu k spravodajským informáciám, ich spracovaniu a distribúcií sú v rámci aliančných štruktúr priamo vytvorené organizačné celky, kde má Vojenské

spravodajstvo tiež svojich predstaviteľov. Funguje aj špecifická bilaterálna, respektíve multilaterálna spolupráca medzi jednotlivými členskými štátmi, napríklad vo vzťahu k spoločným operáciám, technickým projektom a podobne.

Vojenské spravodajstvo má teda v aliančných spravodajských štruktúrach dôstojné zastúpenie.

Ako som už naznačil, máme predstaviteľov naprieč viacerými aliančnými spravodajskými štruktúrami. Všetko sú to skúsení a v komunite uznávaní odborníci. Jednotlivé pozície, ktoré zastávajú, však z pochopiteľných dôvodov nie je vhodné konkretizovať ani zverejňovať.

Aký význam kladie NATO Centru výnimocnosti pre kontrarozviedne spôsobilosti so sídlom v poľskom Krakove, ktoré v roku 2017 zakladali vojenské spravodajské služby Slovenska a Poľska?

Túto otázku by bolo lepšie položiť tým predstaviteľom NATO, ktorí sú s činnosťou Centra oboznámení. V rámci NATO je zložkou zodpovednou za koordináciu a využívanie centier výnimocnosti Spojenecké veliteľstvo NATO pre transformáciu (ACT) v spolupráci so spojeneckým veliteľom pre Európu (SACEUR). Na druhej strane, centrá výnimocnosti síce pracujú pre NATO, ale nepatria do jeho veliteľskej štruktúry. Centrá sú národne, prípadne medzinárodne založenou entitou na podporu NATO. V každom prípade možno povedať, že zriadenie Centra výnimocnosti pre kontrarozviedne spôsobilosti malo zásadný podiel na zvýšení kredibility Slovenskej republiky a Vojenského spravodajstva v rámci krajín NATO. Príslušníci Vojenského spravodajstva v rámci centra pracujú takmer v každej z jeho hlavných odborných zložiek, teda v oblasti vzdelávania a výcviku, analýzy, tvorby doktrín a štandardov. Pôsobia aj v jeho administratívnej časti. Na poste zástupcu riaditeľa centra je Slovák a od jesene tohto roka má byť predstaviteľ Slovenska riaditeľom.

Spolupracujete aj v rámci V4?

Intenzívne a na veľmi vysokej úrovni. S partnermi sa stretávame pravidelne, dobre sa poznáme, dôverujeme si, vymieňame si skúsenosti a informácie a riešime spoločné problémy vrátane konkrétnych spravodajských operácií.

Ako by ste opísali profil dobrého spravodajcu?

Možno to bude znieť ako fráza, ale poviem to tak, ako to cítim ja. Dobrý spravodajský dôstojník stavia na vzoroch hrdinstva, sebaobetovania, bystrého a kreatívneho myslenia, na schopnosti vynájsť sa aj v hraničných situáciách. Nepozerá na svoje zaradenie ako na obyčajné zamestnanie s pravidelnými úradnými hodinami. Veľmi dôležité je, aby bol ctížiadostivý, no bez toho, aby vyžadoval obdiv verejnos-

ti, respektíve očakával popularitu, azda s výnimkou rešpektu medzi kolegami a uznania nadriadených. Musí mať hlboký cit vlastenectva, vysokú osobnú morálku a nesmiernu osobnú statočnosť. Dobrý spravodajský dôstojník musí byť naplnený hrdosťou. Pocitom zadosťučinenia, keď sa po náročnom dni v práci vráti domov k blízkym a vie, že napriek všetkým obetám prispel k tomu, že žijú v bezpečí, rovnako ako ostatní občania. Spravodajca musí mať vytvorené dobré zázemie na prácu, to je samozrejmosť – a to je aj jedna z mojich hlavných úloh. No na druhej strane – v rámci služby by akékoľvek uprednostňovanie, rodinkárstvo či prospechárstvo bolo začiatkom konca. V rámci budovania vzťahov by som využil ako optimálne slová férovosť, spolupatričnosť, rešpekt, úcta a hrdosť.

V čom spočíva hrdosť na príslušnosť vo Vojenskom spravodajstve?

Každá práca má svoje špecifiká a zákonitosti, rovnako tak aj naša. Príslušník Vojenského spravodajstva môže byť v prvom rade hrdý na včasné a kvalitné informácie, ktoré jeho organizácia získava a odovzdáva príjemcom ustanoveným zákonom. Vie, že tieto informácie sú dôležité v ich rozhodovacích procesoch, že prispievajú k bezpečnosti a obranyschopnosti našej krajiny, ako i medzinárodného spoločenstva, do ktorého patríme. Často odhaľujú protizákonnú činnosť, zachraňujú materiálne hodnoty, ba i ľudské životy. V súčasnosti môžeme byť hrdí aj na skutočnosť, že sme uznávanými členmi medzinárodnej komunity vojenských spravodajských služieb vyspelých demokratických krajín sveta. Rešpekt, ktorého sa dostáva spravodajským dôstojníkom v práci či od zahraničných partnerov a priateľov, je neverejný, naša radosť je tichá a sebaúcta úprimná.

Iste sa však k vám nedá zaklopať na dvere so žiadosťou o prijatie v ruke.

K takým dverám sa človek mimo služby len tak ľahko nedostane. Jednoduchšie je žiadosť napísať a odoslať. Musím však upresniť, že robíme výber, nie nábor. Kým sa uchádzač zaradený do výberu stane príslušníkom Vojenského spravodajstva, musí prejsť náročným výberovým procesom. No nepochybne je to zaujímavá práca – veď som sa ešte nestretol s kolegom, ktorý by za mnou prišiel s tým, že ho práca nebaví.

A ako ste sa príslušníkom Vojenského spravodajstva stali vy?

Môj životný cieľ nebola vojenská uniforma, ale po šestnástich rokoch služby v iných zložkách štátu som dostal z Vojenského spravodajstva ponuku. Moje rozhodovanie a ďalší proces trvali dva roky. Teraz som vďačný, že som sa mohol stať súčasťou tejto výnimočnej komunity ľudí. Považujem sa za realistického optimistu, hľadám cesty, ako sa veci dajú vyriešiť – a nie ako sa nedajú, no a to je aj jedna z ťažiskových vlastností našej služby. Raz som dostal na medzinárodnom poli otázku, ako naša relatívne malá služba dokáže vyriešiť tak veľa. Popri lojalite, príprave či plánovaní vidím ako veľkú devízu Vojenského spravodajstva aj schopnosť improvizácie, cit pre situáciu a kreativitu. Osobne nevnímam našich ľudí podľa ich hodností či výsluh, ale podľa ich schopností a toho, ako ich vedľa rozvinúť. Dôležité je, že hoci naša služba prešla veľkou obmenou, aktiváciu mladých si môžeme dovoliť najmä preto, lebo máme dostatok skúsených kolegov. V našej komunite je totiž odovzdávanie skúseností jednou z kľúčových podmienok kontinuity a rozvoja spôsobilostí. Preto si aj ja veľmi vážim

všetkých, ktorí za uplynulé štvrtstoročie prispeli k jej budovaniu a ďakujem im.

Aké sú hlavné výzvy do budúcich rokov?

Množstvo úloh, ktoré sú na nás kladené, sa zväčšuje. Rastie ich náročnosť, pribúdajú nové povinnosti, stúpa počet oblastí, za ktoré zodpovedáme. Po novelizácii zákona o Vojenskom spravodajstve v roku 2015 pribudli našej službe ďalšie úlohy, najmä ich rozšírením v oblasti boja proti terorizmu a extrémizmu. Tiež vzniklo Centrum pre kybernetickú obranu SR, ktoré pôsobí ako osobitná organizačná zložka Vojenského spravodajstva a plní úlohy na úseku obrany štátu v kybernetickom priestore. A hlavné výzvy? Rozvoj a budovanie spôsobilostí, manažment ľudských zdrojov vo všetkých oblastiach a problematikách od operatívnych, technických až po podporné činnosti. Sú pred nami aj zmeny v legislatíve zamerané na zvyšovanie efektivity pri plnení spravodajskej činnosti. A, samozrejme, legislatívne zmeny zamerané na rozvoj a manažment ľudských zdrojov.

A čo modernizácia?

Všetko sa odvíja od toho, že klasický spravodajca narába s informáciami a najdôležitejšia súčasť jeho práce je komunikácia a jej vyhodnocovanie. O to viac si uvedomujeme, že nestačí len držať krok so stále sa rozvíjajúcimi trendmi v technologických inováciách a manažmente ľudských zdrojov. My chceme a musíme stáť na špici vývoja, v určitých oblastiach sa na ňom podieľať, byť o krok vpred v predikcii javov, ktoré by mohli vážne poškodiť chránené hodnoty našej krajiny. Sme už 25 rokov jej súčasťou – a sme na to hrdí.

Text: Pavol Vitko

Foto: VS

SECURITY CHECK

TÉMA

25 rokov spravodajstva v našich vojenských dejinách

O spravodajstve sa hovorí, že je to jedno z najstarších remesiel na svete. Spravodajské služby v dnešnom ponímaní, existujúce nezávisle od rozhodnutia panovníka a momentálnej bezpečnostnej či politickej situácie, sa začali postupne vytvárať až v 19. storočí.

Nie je bez zaujímavosti, že za najstaršiu vojenskú spravodajskú službu moderného typu sa považuje Evidenčný úrad (Evidenzbureau) rakúsko-uhorskej monarchie, ktorý bol po istej evolúcii zriadený v roku 1850.

Od vzniku ČSR

Evidenzbureau zaniklo s rozpadom monarchie. Dva týždne po vzniku samostatnej Československej republiky, 12. novembra 1918, major generálneho štábu Čeněk Haužvic nastúpil do funkcie prednostu spravodajskej zložky Vrchného vojenského veliteľstva v Prahe. Vzápätí sformované 2. oddelenie Hlavného štábu československej armády bolo hlavnou spravodajskou organizáciou prvej ČSR.

Ak by sme v danom období hľadali historický medzník vzniku slovenských štruktúr vojenského spravodajstva, podľa niektorých historikov by ním bol 25. október 1919. V tento deň bolo zriadené Zemské vojenské veliteľstvo pre Slovensko so sídlom v Bratislave a týmto dňom začalo svoju činnosť i 2. spravodajské oddelenie.

Podrobnejšie skúmanie histórie hlavných zložiek vojenského spravodajstva počas desaťročí prvej a druhej Československej republiky by presahovalo rámec tohto príspevku. Spomeňme len, že v čase pádu socialistického režimu v novembri 1989 predstavovala vojenskú rozvedku Spravodajská správa GŠ ČSLA, kým vojenská kontrarozvedka bola začlenená pod III. správu Zboru národnej bezpečnosti, teda súčasť Federálneho ministerstva vnútra ČSSR.

Po páde socialistického režimu

Kolaps socialistického režimu vniesol do činnosti vojenských spravodajských služieb úplne nové prvky a odštartoval v nich novú etapu vývoja. Menilo sa ich miesto v bezpečnostnej architektúre štátu, podriadenosť, štruktúra, personálne zloženie i spravodajské priority. Keď hovoríme o budovaní vojenského spravodajstva v Slovenskej republike pred 25 rokmi, musíme spomenúť niekoľko významných udalostí, ktoré v danom krátkom, ale búrlivom období mali významný vplyv na ďalší vývoj.

Dôležitým medzníkom vývoja bol 24. máj 1990, keď vtedajší minister vnútra Richard Sacher a minister obrany Miroslav Vacek vydali spoločný rozkaz, ktorým boli príslušníci vojenskej kontrarozvedky preradení do podriadenosti Federálneho ministerstva národnej obrany. Vojenská kontrarozvedka (VKR) sa

Plaketa VOS z obdobia od roku 2004 do roku 2012. V roku 2004 bol VOS priznaný znak, R MIO SR č. 35/2004.

týmto aktom po štyroch desaťročiach odčlenila od ministerstva vnútra a k 1. júnu 1990 bola premenovaná na Vojenské obranné spravodajstvo (VOS).

Z bývalých príslušníkov VKR, ktorí splnili podmienky previerkových komisií na ponechanie vo VOS, bolo iba 16 určených pre službu na Slovensku. Tí od februára 1991 začali postupne budovať teritoriálne úrady na území Slovenskej republiky. Začal sa nábor nových spravodajských dôstojníkov a ich odborná príprava. Novovzniknuté úrady boli v podriadenosti Hlavného úradu VOS Ministerstva obrany ČSFR Praha, odkiaľ boli personálne, materiálne, technicky a odborne zabezpečované.

Práve v tomto čase osobitnej zraniteľnosti sa začali objavovať teroristické hrozby, s ktorými dovtedy u nás neboli žiadne skúsenosti, ale vyplývali z účasti vojakov našej armády v koalícii 34 štátov v druhej vojne v Perzskom zálive. Spravodajsky a fyzicky nedostatočne chránené vojenské, ale aj civilné objekty mohli byť ľahkým terčom teroristických útokov ako odplata za našu prítomnosť v Iraku. Mnohí prísluš-

Minister obrany Slovenskej republiky Peter Gajdoš 8. 10. 2018 odovzdáva generálovi Jánovi Balciarovi štandardu riaditeľa Vojenského spravodajstva

Úlohy Vojenského spravodajstva

1. Vojenské spravodajstvo v rozsahu svojej pôsobnosti získava, sústreďuje a vyhodnocuje informácie dôležité na zabezpečenie obrany a obranyschopnosti Slovenskej republiky na území SR a v zahraničí zamerané na:

- činnosti ohrozujúce suverenitu, ústavné zriadenie, zvrchovanosť, územnú celistvosť a obranyschopnosť Slovenskej republiky,
- aktivity cudzích spravodajských služieb,
- terorizmus, jeho financovanie alebo podporovanie, kybernetický terorizmus, vlastizradu, sabotáž a záškodníctvo,
- politický extrémizmus alebo náboženský extrémizmus, extrémizmus prejavujúci sa násilným spôsobom a škodlivú propagandu, ak súčasne ohrozuje plnenie

úloh ozbrojených síl, a extrémizmus profesionálnych vojakov,

- škodlivé sektárske zoskupenia, ak ohrozujú plnenie úloh ozbrojených síl, a škodlivé sektárske zoskupenia profesionálnych vojakov,
- organizovanú trestnú činnosť a trestnú činnosť proti obrane Slovenskej republiky,
- nelegálne obchodovanie s výrobkami obranného priemyslu, so zbraňami hromadného ničenia alebo s položkami dvojakého použitia,
- aktivity a ohrozenia v kybernetickom priestore,
- nelegálnu medzinárodnú prepravu osôb,
- skutočnosti, ktoré môžu vážne ohroziť alebo poškodiť vojensko-hospodárske záujmy Slovenskej republiky,

níci boli stiahnutí a poverení spravodajskou ochranou zverených objektov.

Prípravy na rozdelenie ČSFR

V priebehu roka 1992 sa začali prípravy na rozdelenie armády ČSFR. Začiatkom septembra 1992, po prijatí Ústavy SR a po historickej schôdzke predsedov ODS a HZDS v brnianskej vile Tugendhat, sa uskutočnilo stretnutie riaditeľov teritoriálnych úradov VOS na Slovensku. Účelom tejto porady bola koordinácia spoločného postupu pri nadchádzajúcom delení federálnej armády, jej majetku a spravodajských zložiek.

V závere roka 1992 bol novovytvorenou vládou SR menovaný náčelník oddelenia operačného a taktického prieskumu Spravodajskej správy GŠ ČSA plukovník František Stavný za člena komisie na vytvorenie Veliteľstva Armády SR. Jeho úlohou bolo vybudovať spravodajskú službu, päť prieskumných útvarov Armády SR a začať plniť úlohy spravodajského zabezpečenia obrany SR.

Na informačnom úseku Spravodajskej správy GŠ ČSA sa vytvorila neformálna skupina dôstojníkov slovenskej národnos-

Plaketa VSS z obdobia od roku 1999 do roku 2012. V roku 1999 bol VSS priznaný znak, R MiO SR č. 62/1999.

ti, ktorí mali snahu po rozdelení ČSFR pokračovať v spravodajskej práci v novovznikajúcej Armáde SR. Záujmovia boli personálnym rozkazom ministra obrany Imricha Andrejčáka odvolaní z funkcií v Prahe a prevezení k Vojenskému veliteľstvu Východ v Trenčíne, ktoré bolo transformované na Veliteľstvo Armády SR. Podobný proces prebiehal aj v ostatných súčiastiach armády dislokovaných na území Českej republiky.

Delenie hmotného a nehmotného majetku zaniknutej ČSLA podľa stanoveného kľúča však bolo rešpektované len v kvantitatívnych, ale nie v kvalitatívnych ukazovateľoch. Na Slovensko sa doviezlo pomerne veľké množstvo materiálu, ktorý však znamenal minimálny prínos pri budovaní novej spravodajskej služby.

Po vzniku Slovenskej republiky

Česká a Slovenská Federatívna Republika prestala existovať 31. decembra 1992. Rozdelila sa armáda i spravodajská služba. Novelou zákona Slovenskej národnej rady číslo 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných orgánov štátnej

Návšteva spravodajských služieb USA

Riaditeľ Vojenského spravodajstva generál Ján Balciar spolu so svojím tímom absolvoval od 18. do 22. februára 2019 oficiálnu návštevu Spojených štátov amerických. Prijal ho riaditeľ Federal Bureau of Investigation (FBI) Christopher Asher Wray. Počas rokovania obaja riaditelia podporili hlbšiu spoluprácu medzi VS a FBI v dynamicky sa meniacom bezpečnostnom prostredí.

Generál J. Balciar rokoval aj s riaditeľom Defense Intelligence Agency (DIA) generálporučikom Robertom P. Ashleyom na veliteľstve tejto obrannej spravodajskej agentúry vo Washingtone D.C. za účasti niektorých riadiacich funkcionárov obidvoch služieb. Počas rokovania si vymenili skúsenosti a poznatky k jednotlivým súčasným a budúcim bezpečnostným výzvam. Jednalo sa o historicky prvé osobné stretnutie riaditeľov obidvoch vojenských spravodajských služieb.

- ohrozenie alebo únik údajov obsahujúcich utajované skutočnosti.
- 2. Ak je to potrebné na zabránenie aktivitám a ohrozeniam, Vojenské spravodajstvo vykonáva primerané bezpečnostné opatrenia.
- 3. Vojenské spravodajstvo plní v rozsahu svojej pôsobnosti ďalšie úlohy podľa osobitných predpisov a úlohy vyplývajúce z medzinárodných zmlúv a dohôd, ktorými je Slovenská republika viazaná.
- 4. Minister obrany Slovenskej republiky poskytuje Národnej rade SR, prezidentovi SR a vláde SR informácie získané Vojenským spravodajstvom, ktoré sú významné pre ich rozhodovanie a činnosť.
- 5. Nevyhnutné informácie minister poskytne aj iným štátnym orgánom, ak ich potrebujú na zamedzenie protiprávnej činnosti.

Dátumy a fakty

► **24. 5. 1990** federálni ministri vnútra a obrany Richard Sacher a Miroslav Vacek vydali spoločný rozkaz, podľa ktorého boli príslušníci vojenskej kontrarozvedky (VKR) preradení do podriadenosti Federálneho ministerstva národnej obrany (FMNO)

► **1. 6. 1990** VKR bola pod daným názvom zrušená a premenovaná na Vojenské obranné spravodajstvo (VOS); minister obrany Miroslav Vacek nariadil atestácie

► **25. 10. 1990** nový minister obrany Ľuboš Dobrovský pozastavil činnosť VOS a príslušníkov VOS zaradil do dispozície personálnej správy Federálneho ministerstva obrany

► **26. 11. 1990** minister obrany Ľuboš Dobrovský vyhlásil reatestácie príslušníkov VOS

Spravodajská symbolika

Vojenská spravodajská služba

Znak má kruhový tvar, v jeho strede je farebný štátny znak Slovenskej republiky ovenčený striebornými lipovými lístkami s kvetmi. Pod znakom je mierne lavošikmý strieborný meč prekrížujúci strieborný zapečatený zvitok. Od pravého okraja zvitku po hrot meča naľavo nad lipovými lístkami je v kruhopise umiestnený v čiernej

farbe majuskulným písmom názov VOJENSKÁ SPRAVODAJSKÁ SLUŽBA.

Vojenské obranné spravodajstvo

Znak má oválny tvar so striebornou bordúrou a tenkou čiernou obrysou linkou. Na zelenej ploche je umiestnený strieborný jastrab s rozťahnutými krídlami útočiaci na strieborného hada, čo symbolizuje dôstojnosť, silu, bystrosť a čistotu. Symbolika jastraba s hadom (had symbol zla) analogicky charakterizuje činnosť a podstatu obranného spravodajstva. V zelenom medzikruží

s vnútornou striebornou obrubou po obvode je v kruhopi-

se uvedený názov strieborným majuskulným písmom VOJENSKÉ OBRANNÉ SPRAVODAJSTVO s jednou striebornou hviezdikou v dolnej časti v strede.

Vojenské spravodajstvo

Znak má tvar kruhu so striebornou bordúrou s tenkou zelenou obrysou linkou. Na zelenom kruhovom štíte v troch sústredených kružniciach okolo malého strieborného kruhu je štylizovaný strieborný labyrint, terč a muška strelnej zbrane. Labyrint je hlavným symbolom, ktorý predstavuje náročnosť a zložitosť plnenia úloh

v cudzom a často nepriateľskom prostredí. Spôsob práce Vojenského spravodajstva na dosiahnutie cieľa, presnosť a správnosť rozhodovania pri plnení úloh Vojenského spravodajstva, ale i vojenský charakter spravodajskej služby. Kruh ohraničený kružnicami predstavuje objekt záujmu, ale i ochrany. Okolo najvzdialenejšej kružnice je umiestnený text strieborným majuskulným písmom, a to v hornej časti MINISTERSTVO OBRANY SLOVENSKEJ REPUBLIKY a v dolnej časti VOJENSKÉ SPRAVODAJSTVO.

Text: Dr. Imrich Purdek, PhD., Vojenský historický ústav

správy Slovenskej republiky vznikol takzvaný kompetenčný zákon. Ministerstvu obrany SR z tohto zákona vyplynula povinnosť riadenia vojenského spravodajstva. Hneď na začiatku roka vznikol Hlavný úrad VOS MO SR, ktorého prvým riaditeľom bol menovaný plk. Juraj Ratkovský.

Nové vedenie služby sa zo dňa na deň ocitlo pred úlohami, s ktorými nemali skúsenosti ani oni, ani ostatní príslušníci VOS. Vytváral sa nový orgán centrálneho riadenia, ktorý bol dovtedy vždy dislokovaný v Prahe. Bolo potrebné vytvoriť kompletnú dokumentáciu pre činnosť centrálneho riadenia a pre podriadené útvary, rozhodnúť, ako bude budovaný informačný systém, spôsob prenosu a spracúvania informácií, a určiť konečných používateľov týchto informácií.

Spravodajská správa (SpS) Veliteľstva ASR v tom čase plnila spravodajské úlohy na základe zákona NR SR č. 3/1993 Z. z. zo 16. 12. 1992 o zriadení Armády SR, ktorý však činnosť SpS nepokrýval. Náčelníkom Spravodajskej správy Veliteľstva Armády SR bol 29. 12. 1992 menovaný plk. Ing. František Stavný.

Situácia vo vojenskej rozviedke bola podobná ako v kontrarozviedke.

Tvorba zákona

Poslanecká iniciatíva JUDr. Eduarda Bárányho podať v NR SR návrh zákona o vojenskom spravodajstve vyústila do začlenenia návrhu tohto zákona do plánu legislatívnych úloh vlády SR na rok 1994. VOS i SpS vytvorili spoločnú pracovnú skupinu na vypracovanie návrhu zákona.

Cieľom bolo pripraviť moderný zákon umožňujúci zhromažďovanie, spracúvanie a použitie informácií spravodajskej služby pre potreby exekutívy. Zákon bol vtedy chápaný ako spoločný právny rámec pre dve samostatné zložky – VOS a SpS (VSS) – pod spoločným pojmom Vojenské spravodajstvo.

Prijatím zákona č. 198/1994 sa začali písať novodobé dejiny vojenského spravodajstva. Zavŕšil sa proces legislatívnych zmien potrebných na plnohodnotnú činnosť takejto inštitúcie. Vojenská spravodajská služba sa dostala do priamej podriadenosti

► **od februára 1991** začiatok budovania teritoriálnych úradov VOS na území Slovenskej republiky

► **19. 11. 1992** plk. Ing. František Stavný bol vládou SR menovaný za člena komisie na vytvorenie Veliteľstva Armády SR a poverený úlohou vybudovať spravodajskú službu a začať plniť úlohy spravodajského zabezpečenia obrany Slovenskej republiky

► **18. 12. 1992** personálnym rozkazom MO ČSFR Imricha Andrejčáka číslo 276 boli slovenskí príslušníci Spravodajskej správy GŠ ČSLA odvolaní z funkcií v Prahe a prevelení k Vojenskému veliteľstvu Východ v Trenčíne

► **29. 12. 1992** plk. Ing. František Stavný bol menovaný náčelníkom Spravodajskej správy Veliteľstva Armády SR (SpS VASR)

► **1. 1. 1993** vznik samostatnej Slovenskej republiky; vzniká Vojenské obranné spravodajstvo, ktorým sa začína

budovanie vojenskej kontrarozviednej služby samostatnej Slovenskej republiky; prvým riaditeľom Vojenského obranného spravodajstva je menovaný plk. Ing. Juraj Ratkovský; od tohto dňa sa začínajú tiež vytvárať prvotné organizačné štruktúry SpS VASR

► **leto 1993** vo vládnej vile v Trenčianskych Tepliciach sa uskutočnilo rokovanie predstaviteľov spravodajských služieb s cieľom vyriešiť otázku usporiadania spravodajskej komunity

► **marec 1994** poverenie predstaviteľov VOS a SpS vytvorením pracovnej skupiny na vypracovanie návrhu zákona o Vojenskom spravodajstve

► **30. 6. 1994** schválenie zákona Národnou radou Slovenskej republiky číslo 198/1994 Z. z. o Vojenskom spravodajstve

► **9. 8. 1994** zákon NR SR č. 198/1994 nadobudol účinnosť

Vedcom roka je príslušník VS

Centrum vedecko-technických informácií SR, Slovenská akadémia vied a Zväz slovenských vedecko-technických spoločností zorganizovali 13. mája 2019 22. ročník podujatia Vedec roka SR. Cieľom bolo profesionálne a spoločensky vyzdvihnúť najvýznamnejšie osobnosti vedeckej sféry i najlepšie dosiahnuté výsledky vo vede a výskume na Slovensku.

Prof. RNDr. Otokar Grošek, PhD., ktorý je príslušníkom Vojenského spravodajstva, pôsobí na Fakulte elektrotechniky

a informatiky Slovenskej technickej univerzity v Bratislave. Ocenenie získal v kategórii Osobnosť medzinárodnej spolupráce. Cenu mu odovzdali za prínos pre propagáciu slovenskej vedy na pôde Severoatlantickej aliance (NATO), dlhodobú úspešnosť v získavaní zahraničných grantov a za získanie ocenenia vedeckého programu NATO.

Prof. Grošek viedol v rokoch 2013 – 2016 projekt NATO s názvom Bezpečná implementácia post-quantovej kryptografie (Secure Implementation of Post-Quantum Cryptography). Na projekte sa zúčastňovala aj medzinárodná vedecká komunita z Francúzska, Izraela a USA. V novembri 2018 bol vyhodnotený ako najlepší projekt desaťročia vedeckého programu NATO Veda pre mier a bezpečnosť (Science for Peace and Security) v oblasti kybernetickej bezpečnosti.

Projekt ocenený NATO mal za cieľ opísať a definovať kryptografické opatrenia (návrh systémov, nové algoritmy a spôsoby zabezpečenia) vzhľadom na príchod kvantových počítačov. Evolúcia v tejto technológii spôsobí, že štandardné metódy, postupy a riešenia sa z pohľadu bezpečnosti stanú nedostatočnými nielen pre vojenské účely, ale aj pre širokú verejnosť.

nosti ministra obrany, obe zložky mali vlastnú finančnú kapitolu v rámci rezortu obrany a tým vytvorené vhodné podmienky na ďalší rozvoj.

Etapu intenzívneho budovania

Vo všeobecnosti, v oboch súčiastiach VOS a VSS, bolo potrebné prijímať nových ľudí a zabezpečiť ich vzdelávanie a výcvik. Bolo potrebné rozbehnúť informačný systém, zabezpečiť pre nich výpočtovú techniku; podrobne rozpracovať pravidlá ochrany informácií v informačných systémoch; vybudovať systém spojenia; od základu vybudovať šifrovú službu atď.

Medzi citlivé otázky prvého desaťročia budovania služieb, ktoré si zasluhujú pozornosť, patrí otázka príslušníkov, ktorí slúžili pred rokom 1989. Spoločnosť vnímala ich návrat veľmi negatívne. Vedenia služieb si však uvedomovali, že bez skúseností vybraných bývalých príslušníkov by služby boli ešte dlho neschopné plniť úlohy tak, ako im to ukladá zákon. Ich pozitívny príspevok nemožno zamlčať napríklad pri odbornom zaškolení nových príslušníkov. Vynútený odchod bol nimi, ale aj ich novými kolegami pociťovaný ako nespravodlivý.

Vstup Slovenskej republiky do NATO si vyžiadal rozsiahle bezpečnostné previerky celého personálu služieb, zvýšili sa nároky na

jazykovú prípravu, postupnú implementáciu príslušných štandardov a doktrín do dokumentov služieb a paralelne s tým zasiahli i do technickej infraštruktúry služby. Rýchlosť a kvalita prípravy služieb na vstup boli v centrále NATO vysoko hodnotené.

Spojenie služieb a potom

Proces zlúčenia oboch vojenských špeciálnych služieb do jednej spravodajskej služby bol iniciovaný na základe programového vyhlásenia vlády prijatého po parlamentných voľbách 2012. Tento proces schválila vláda Slovenskej republiky svojím uznesením č. 295 z 27. júna 2012 a po nej aj Národná rada Slovenskej republiky 19. septembra 2012 s účinnosťou od 1. 1. 2013. Integračný proces, kedysi odporcami spochybňovaný, je dnes v novom bezpečnostnom prostredí s hrozbami ako terorizmus, nelegálna migrácia, hybridné operácie, dezinformačné kampane či kybernetické útoky považovaný za nevyhnutnosť.

Po roku 2013 začalo Vojenské spravodajstvo (VS) budovať nové spôsobilosti. K rozvoju došlo napríklad v oblasti obrazového spravodajstva (IMINT). Rovnako v roku 2013 boli strategické spôsobilosti signálneho spravodajstva (SIGINT) presunuté z podriadenosti Generálneho štábu OS SR do podriadenosti Vojenského spravodajstva.

► **1. 2. 1995** na základe rozkazu ministra obrany Slovenskej republiky Jána Šitka číslo 017 z 23. 12. 1994 a v súlade so zákonom č. 198/1994 Z. z. vznikla Vojenská spravodajská služba Ministerstva obrany Slovenskej republiky ako súčasť Vojenského spravodajstva

► **19. 10. 2004** riaditeľ VSS plk. Ing. Vendelín Leitner od ministra obrany Juraja Líšku prevzal zástavu zapožičanú prezidentom SR Ivanom Gašparovičom

► **27. 6. 2012** vláda Slovenskej republiky schválila uznesením č. 295 zlúčenie vojenských spravodajských služieb; po nej ho schválila aj Národná rada Slovenskej republiky 19. septembra 2012

► **1. 1. 2013** dochádza k zlúčeniu Vojenského obranného spravodajstva a Vojenskej spravodajskej služby do jednej organizácie Vojenského spravodajstva (VS)

► **19. 10. 2017** slávnostné otvorenie Centra

výnimočnosti pre kontrarozviedne spôsobilosti v Krakove

► **8. 10. 2018** minister obrany Peter Gajdoš na slávnostnom zhromaždení odovzdal generálovi Jánovi Balciarovi štandardu riaditeľa Vojenského spravodajstva

Riaditelia

Vojenské obranné spravodajstvo

plk. Ing. Juraj RATKOVSKÝ (1993 – 1995)

plk. Ing. Milan SIKORAI (1995 – 1998)

plk. Ing. Stanislav ŠIMON (1999)

plk. Ing. Jozef CUDRÁK (2000 – 2002)

plk. Mgr. František KAŠICKÝ (2003 – 2004)

plk. Ing. Vladimír KOTRUS (27. 8. 2004 – 17. 7. 2006)

plk. PhDr. Ľubomír SKUHRA (8. 8. 2006 – 30. 6. 2010)

plk. Ing. Anton ONDRUŠKA (12. 8. 2010 – 30. 9. 2010)

Novelizácia zákona číslo 198/1994 Z. z. o Vojenskom spravodajstve otvorila cestu k vytvoreniu Centra pre kybernetickú obranu (CKO), prostredníctvom ktorého VS plní úlohy na úseku obrany štátu v kybernetickom priestore. Vojenské spravodajstvo svojím aktívnym prístupom prostredníctvom CKO preukázalo schopnosť čeliť výzvam a byť rovnocenným partnerom v oblasti kybernetickej bezpečnosti na národnej, ale aj medzinárodnej úrovni.

Pomerne nedávny a možno doposiaľ najväčším medzinárodným projektom Vojenského spravodajstva po kontrarozviednej línii je vytvorenie Centra výnimočnosti pre kontrarozviedne spôsobilosti (NATO CI COE, ďalej len centrum) v poľskom Krakove. Myšlienka zriadenia centra bola iniciatívou predstaviteľov slovenského Vojenského spravodajstva a poľského Vojenského obranného spravodajstva. Centrum je dôkazom cesty, ktorú slovenské vojenské spravodajstvo prešlo od čias skromných začiatkov pred 25 rokmi.

Počas slávnostného zhromaždenia pri príležitosti osláv Dňa vzniku Ozbrojených síl Slovenskej republiky a 100. výročia vzniku Československej republiky odovzdal 8. októbra 2018 minister obrany Slovenskej republiky Peter Gajdoš riaditeľovi Vojenského spravodajstva generálovi Jánovi Balciarovi štandardu riaditeľa Vojenského spravodajstva. Štandardu, ktorá je jedným z hlavných symbolov Vojenského spravodajstva a bola riaditeľovi spravodajskej služby udelená po prvýkrát v histórii, minister obrany odovzdal so slovami: „Je výzvou, aby ste nadviazali na všetko pozitívne v histórii vojenského spravodajstva... aby ste obohatili túto históriu tak, aby ďalšie generácie vojenských spravodajcov mohli byť na váš príspevok hrdé...!“

Z osláv 25. výročia Vojenského spravodajstva 11. 6. 2019

Stretnutie spravodajcov V4

Pri príležitosti slovenského predsedníctva vo Vyšehradskej skupine a v nadväznosti na jej dlhoročnú tradíciu Vojenské spravodajstvo Ministerstva obrany Slovenskej republiky organizovalo v období od 13. do 15. mája 2019 výročné stretnutie riaditeľov a expertov vojenských spravodajských a bezpečnostných služieb V4. Nosnou tematikou stretnutia boli aktuálne bezpečnostné otázky a hrozby v regionálnom, ale aj medzinárodnom kontexte. Spolupráca v rámci Vyšehradskej skupiny má svoju tradíciu a toto zoskupenie si počas svojej existencie získalo pozíciu rešpektovaného partnera. Pevnosť a užitočnosť Vyšehradskej skupiny pramení z dlhodobého a svedomitého budovania vzájomných vzťahov medzi susednými krajinami, ktorých spája nielen blízkosť geografická, ale aj historická, hodnotová a kultúrna.

plk. Ing. Mgr. Pavel BRYCHTA (1. 10. 2010 – 2. 12. 2011)

plk. Mgr. Róbert TIBENSKÝ (3. 12. 2011 – 15. 4. 2012)

plk. PhDr. Ľubomír SKUHRA (16. 4. 2012 – 31. 12. 2012)

Vojenská spravodajská služba

plk. Ing. František STAVNÝ (29. 12. 1992 – 31. 1. 1995)

plk. gšt. doc. Ing. Ján KÚTIK, CSc. (1. 2. 1995 – 15. 11. 1998)

genmjr. Ing. Peter BUČKA (16. 11. 1998 – 31. 12. 1999)

brig. gen. Ing. Vendelín LEITNER (1. 1. 2000 – 31. 1. 2006)

plk. gšt. Ing. Jaroslav GOFJÁR, MSc. (1. 2. 2006 – 1. 2. 2007)

plk. Ing. Peter SOLČANSKÝ (2. 2. 2007 – 16. 4. 2007)

brig. gen. Ing. Stanislav PETRENEC (2. 6. 2007 – 5. 12. 2007)

plk. Ing. Juraj ŠEBO (6. 12. 2007 – 15. 7. 2010)

pplk. Mgr. Milan HUDEC (28. 7. 2010 – 2. 8. 2010)

plk. Ing. Roman MIKULEC (13. 8. 2010 – 15. 4. 2012)

plk. Mgr. Róbert TIBENSKÝ (16. 4. 2012 – 31. 12. 2012)

Vojenské spravodajstvo

plk. PhDr. Ľubomír SKUHRA (1. 1. 2013 – 14. 4. 2016)

gen. Ing. Ján BALCIAR (od 15. 4. 2016 doteraz)

Tému pripravilo: VS

plk. v. v. Ing. František Stavný
– prvý náčelník Spravodajskej správy Veliteľstva Armády SR

plk. v. v. Ing. Juraj Ratkovský
– prvý riaditeľ Hlavného úradu VOS

Stovka, ktorá bola jednotkou

Počas studenej vojny vzniklo na oboch stranách barikády mnoho legendárnych typov lietadiel, ktoré sa dostali aj do širšieho povedomia verejnosti. Oproti nim patrí americká stíhačka F-100 medzi neprávom prehliadané lietadlá. Na konte má pritom mnoho prvenstiev a rekordov, ktoré platia dodnes.

Už samotný vznik F-100 bol výnimočne rýchly. Firma North American ho sama ponúkla americkému letectvu ako vlastný projekt v januári 1951. Mal byť nadzvukovou náhradou stíhačky F-86 Sabre, ktorá v tom čase ešte len začínala ukazovať svoje kvality v kórejskej vojne a v najbližších rokoch sa tam naplno osvedčila.

Idea nadzvukového nástupcu sa však americkému letectvu zapáčila a po zhodnotení makety projekt v novembri 1951 akceptovalo. Dostal pridelené označenie F-100 a meno Super Sabre, ktoré nadväzovalo na predchodcu. Čo nasledovalo, je dnes nepredstaviteľné. Prototyp absolvoval prvý let už 25. mája 1953, čo bolo o celých sedem mesiacov skôr oproti plánu. Dnes by sa pri vývoji rátalo skôr so zdržaniami a odkladmi. Letectvo však kladlo taký dôraz na získanie nadzvukových stíhačiek, že ešte deväť mesiacov pred tým, ako prototyp vzlietol, objednalo 250 sériových lietadiel F-100A. Do služby ich zaradili v septembri 1954.

Super Sabre sa stal prvým operačným americkým lietadlom, ktoré dosahovalo nadzvukovú rýchlosť. Svetové prvenstvo mu ušlo o pár mesiacov – sovietsky MiG-19 absolvoval prvý let už v januári 1953.

V októbri 1953 stanovil prototyp rýchlostný rekord s hodnotou 1 215 km/h. O dva roky ho sériový F-100C zlepšil na 1 323 km/h. Stanovil tiež niekoľko rekordov vo vytrvalosti a prekonanej vzdialenosti a 7. augusta 1959 sa dvojica F-100F stala prvými stíhačkami na svete, ktoré preleteli ponad Severný pól.

Prieskumník narušiteľ

Lietadlo sa vyznačovalo hojným využitím titánu vo svojej konštrukcii. Nasávací otvor vpredu ostal zachovaný, no predĺžený trup bol aerodynamicky jemnejší. Krídla mali šípvitosť až 45 stupňov, vďaka čomu projekt spočiatku volali Sabre 45. Výzbroj tvorili štyri kanóny kalibru 20 mm a štyri závesníky, na ktorých v stíhacej verzii mohol nosiť štyri rakety vzduch-vzduch Sidewinder.

Prvého ostrého nasadenia sa však dočkal v úplne inej úlohe. Na šiestich strojoch vymontovali výzbroj a do priestoru, ktorý uvoľnili kanóny a schránky s muníciou, inštalovali kamery. Stali sa z nich prieskumné RF-100A, ktoré v rokoch 1955 až 1956 podnikali lety ponad železnú oponu. Prenikali vysokou rýchlosťou a vo výške 15 000 metrov do hĺbky územia východoeurópskych krajín a fotografovali letiská a ďalšie vojenské zariadenia. Stíhačky východného bloku sa ich márne snažili zachytiť. Čoskoro však RF-100A nahradili prieskumné stroje U-2 s vyšším dostupom a lepším kamerovým vybavením.

Prvý vo Vietname

V apríli 1961 sa F-100 stali prvými americkými prúdovými lietadlami nasadenými vo Vietname a 4. apríla 1965 absolvovali prvý vzdušný súboj amerických lietadiel v tejto vojne. „Stovky“ vtedy sprevádzali skupinu F-105 pri útoku na most Thanh Hoa. Severovietnamské letectvo ho bránilo a kapitán Donald Kilgus zasiahol jeden MiG-17 kanónmi. Ďalšie F-100 odpálili rakety Sidewinder. Severovietnamský pilot, ktorý súboj prežil, neskôr uviedol, že boli zostrelené tri stíhačky MiG-17. Američania však nevideli ich dopad, a preto oficiálne uznali len pravdepodobný zostrel jedného MiG-u. Kým F-100 bojovali s jednou skupinou, ďalšia štvorica MiG-17 to využila, prenikla k bombardovacím F-105 a zostrelila dva z nich.

Prvý súboj bol pre F-100 zároveň posledný. V stíhacej úlohe ich vo Vietname čoskoro nahradili F-4 Phantom a Super Sabre prešiel k priamej podpore pozemných vojsk. V tejto úlohe sa mimoriadne

F-100D

Dĺžka: 15,2 m
Rozpätie: 11,8 m
Hmotnosť prázdneho lietadla: 9 500 kg
Max. vzletová hmotnosť: 15 800 kg
Posádka: 1
Max. rýchlosť: 1 390 km/h (Mach 1,3)
Dolet: 3 210 km
Dostup: 15 000 m
Výzbroj: 4 × 20 mm kanón, 4 závesníky
pre 3 190 kg bômb a rakiet

osvedčil. Vo verzii F-100D mal zdokonalenú avioniku pre útoky na pozemné ciele a mohol nosiť dve riadené strely vzdychzem Bullpup. Okrem nich nosieval klasické nenavádzané bomby a napalmové nádrže. Postupne ho aj v tejto úlohe nahradili F-105 a F-4, ale aj námorné útočné stroje A-7. Bojové misie vo Vietname ukončil Super Sabre v júli 1971. Dovtedy však typ nalietal 360 283 bojových letov, čo je najviac zo všetkých amerických strojov nasadených vo Vietname. Na porovnanie, počas druhej svetovej vojny najlepšia americká stíhačka P-51 Mustang absolvovala menej bojových letov a to bola nasadená v počte 15 000 kusov!

Veľké straty

Vo Vietname bolo stratených spolu 242 kusov F-100. Môže sa to zdať ako vysoké číslo, ale ak to prepočítame na počet bojových letov, tak to vychádza na jedno stratené lietadlo na 1 489 operačných misií. A to rozhodne nie je zlý pomer. Zo

stratených lietadiel bolo 186 zostrelených protiletadlovou strelbou, sedem zničil Vietkong na zemi pri útokoch na letiská a 45 museli odpísať pre havárie. Ani jeden F-100 nebol zostrelený vo vzdušnom boji – na druhej strane, okrem spomínaného pravdepodobného zostrelu si ani Super Sabre žiadne vzdušné víťazstvo na konto nepripísal.

Okrem jednomiestnych verzíi nasadili vo Vietname aj dvojmiestne F-100. Ich úlohou bolo vyhľadávanie cieľov pre ostatné stíhacie bombardéry.

Spolu v rokoch 1953 až 1959 vyrobili 2 294 kusov F-100. Americké letectvo ich vyradilo v roku 1972, v jednotkách Národnej gardy sa udržali do roku 1979. Používali ich aj americkí spojenci, najdlhšie Turecko a Dánsko, ktoré ich vyradili v roku 1982. Turecko malo 206 kusov a nasadilo ich počas invázie na Cyprus v roku 1974. Dánsko malo 72 kusov, ďalšími používateľmi boli Francúzsko s rovnými sto lietadlami a Taiwan so 118 strojmi. Niekoľko

taiwanských F-100 bolo stratených počas spravodajských misií nad Čínou. Francúzske stroje boli nasadené vo vojne v Alžírsku.

Aj vesmírny program

V čase, keď F-100 odchádzal zo služby do múzeí, jeho materská firma už neexistovala. Okrem spomínaných stíhačiek P-51 Mustang dala americkému letectvu počas druhej svetovej vojny aj bombardéry B-25 Mitchell a cvičné stroje T-6 Texan. Po vojne okrem stíhačiek Sabre a Super Sabre vyrobila aj rekordné lietadlo X-15 a prototyp bombardéru XB-70 Valkyrie. Podieľala sa aj na vesmírnom programe – vyrobila veliteľský modul pre program Apollo aj druhý stupeň rakety Saturn V. V roku 1967 sa však zlúčila s firmou Rockwell, ktorá istý čas používala názov North American Rockwell. Aj tá neskôr prestala existovať po tom, čo sa Rockwell stal súčasťou Boeingu.

Text: Miroslav Barič

Su-35 pre Egypt

Rusko našlo tretieho zahraničného kupca pre svoje stíhačky Suchoj Su-35. Najprv Čína objednala 24 kusov v roku 2015 a dostala ich do roku 2018. Indonézia objednala v roku 2017 jedenásť kusov a prvé z nich začala preberať tento rok. Egypt teraz objednal 20 stíhačiek, ktoré majú dodať do roku 2022. Cena egyptského nákupu je dve miliardy dolárov a peniaze naň poskytla Saudská Arábia. Pre egyptské

letectvo je to ďalší prírastok v pestrej zbierke jeho arzenálu. Má približne 320 lietadiel západnej výroby (F-16, Mirage 2000 a Rafale) a po dodaní všetkých objednaných lietadiel bude mať takmer 70 strojov MiG-29 a Su-35 ruskej výroby. Také veľké množstvo rôznych typov komplikuje logistiku, ale mnohé nákupy sú skôr výsledkom diplomatického úsilia ako reálnej potreby letectva.

Text: Miroslav Barič

Foto: Lockheed Martin, Nurol Makina, OAK, ROKA

Maďarsko nakupuje v Turecku

Maďarské ozbrojené sily sa pri príležitosti Dňa národnej obrany 21. mája na vojenskej prehliadke pochválili svojou novou technikou. V súlade s plánom rozvoja obrany Zrínyi 2026 kúpili 44 nemeckých tankov Leopard 2A7+, dvanásť starších tankov Leopard 2A4 na výcvik a 24 samohybných húfníc PzH 2000. Na letisku Budaörs sa v maďarských farbách predviedli i turecké taktické vozidlá Ejder Yalcin 4x4 a NMS 4x4 (Yörük). V súčasnosti maďarská armáda používa 80 vozidiel Humvee, 20 M-ATV a trinásť Cougarov, ako aj tucet terénnych bugín Polaris MRZR-4.

HIMARS miera do Poľska

Po viac ako šiestich rokoch odkladov Poľsko objednalo 20 samohybných raketometov HIMARS od amerického výrobcu Lockheed. Ide len o počiatočnú objednávku, pričom 18 vozidiel vytvorí výzbroj jedného práporu a dve budú slúžiť na výcvik. Poľsko chce napokon získať viac ako sto raketometov HIMARS a vyše tisíc rakiet GMLRS s navádzaním pomocou GPS. Prerátané na počet vozidiel je to veľmi málo rakiet. Poľsko však s ďalšou objednávkou munície čaká, kým bude k dispozícii novšia raketa TC-GLMRS s vyšším dosahom. Tá práve prechádza testami a do výroby by sa mohla dostať o dva až tri roky. Dosah rakety TC-GLMRS má byť až 135 km.

Juhokórejci vyradujú ruské tanky

Južná Kórea definitívne vyraduje svoje tanky T-80U ruskej výroby. Tie dostala ešte koncom deväťdesiatych rokov ako splátku dlhu zo sovietskych čias. Rusko vtedy dodalo do Južnej Kórey 33 tankov T-80U, 33 bojových vozidiel pechoty BMP-3 a väčšie množstvo protitankových rakiet. Pretože Moskva dúfala, že Kórea si objedná ďalšie, boli pre dodávky vybrané najkvalitnejšie dostupné kusy. V tom čase bol T-80U s kanónom kalibru 125 mm najsilnejším tankom v juhokórejskej výzbroji, no k ďalším nákupom nedošlo. Kórea totiž v tom čase zaviedla licenčnú výrobu tankov K1, čiže amerických M1 Abrams. Tie síce boli vyzbrojené kanónom kalibru 105 mm, ale postupne ich modernizovali na verziu K1A1 so silnejšou výzbrojou. Navyše, T-80U potrebovali dodávky munície a náhradných dielcov z Ruska a ich cena sa stále zvyšovala. Preto padlo rozhodnutie o ich vyradení.

Rakety Hellfire za miliardu

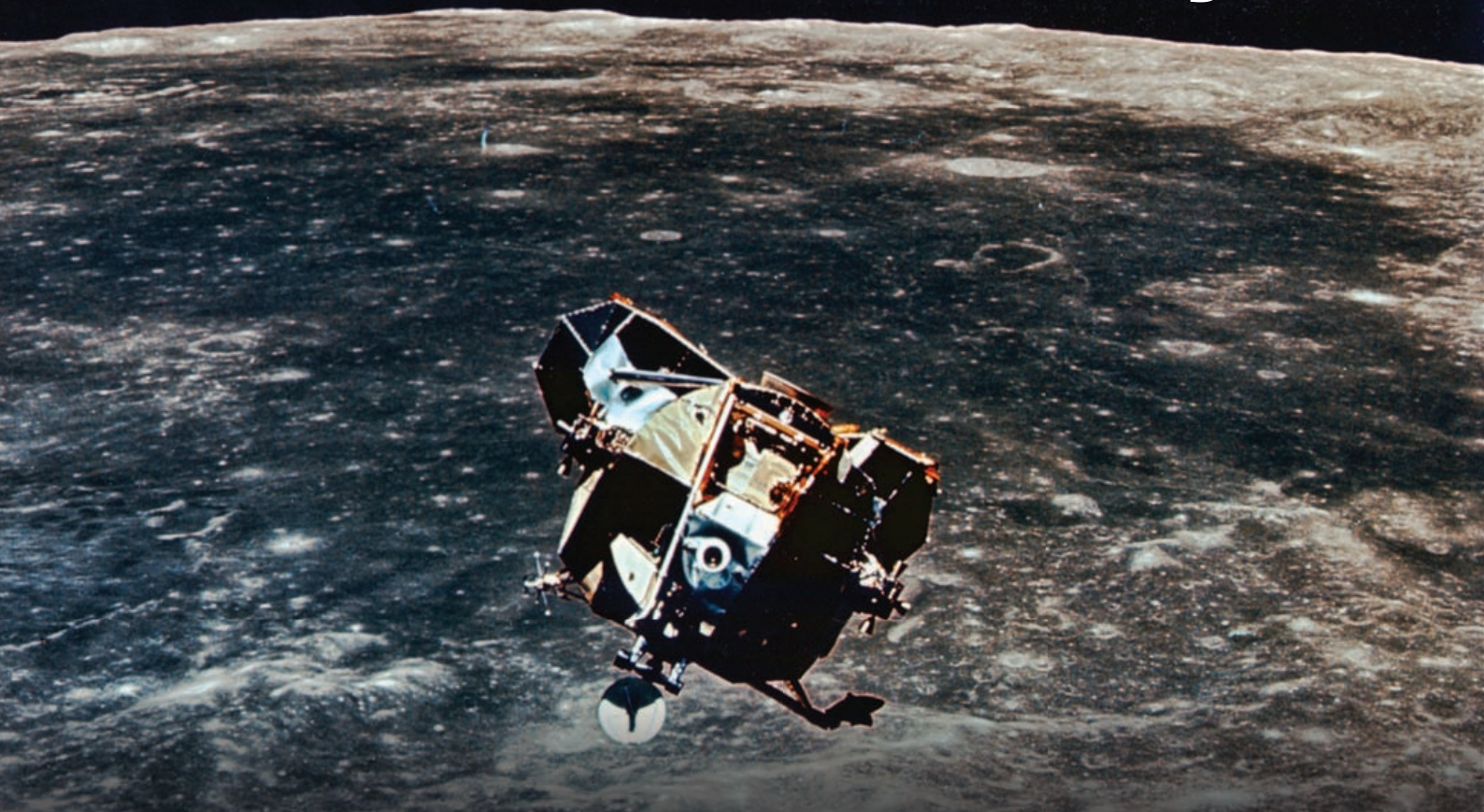
Firma Lockheed Martin získala výrazné zvýšenie objednávky na rakety Hellfire II. Munícia za 720 miliónov dolárov je určená pre americkú armádu, ako aj troch spojencov – Francúzsko, Holandsko a Libanon. Rakiet Hellfire II bolo zatiaľ vyrobených 22 000 kusov a viac ako tisíc z nich bolo použitých v boji. Celková hodnota objednávok týchto striel tak presiahla miliardu dolárov. Hellfire II sa primárne používajú ako rakety proti tankom odpaľované z vrtuľníkov Apache a Kiowa americkej armády, ale aj z helikoptér Cobra námornej pechoty. Používajú ich aj Apache iných štátov, napríklad Británie, či vrtuľníky Eurocopter. Štandardne sa tiež stali súčasťou výzbroje bezpilotných lietadiel ako Predator či Reaper. Najnovšiu objednávku bude vyrábať závod Lockheed Martin na Floride s dátumom dodania do jesene 2022.

Najnovšie Su-25 testujú v Sýrii

Rusko nasadilo od marca v Sýrii štyri lietadlá Suchoj Su-25 v najnovšej verzii SM3. Tento typ v staršej verzii tam bol nasadený od roku 2015. Vlni však bol jeden zostrelený prenosnou raketou a zostávajúce Rusko stiahlo. Teraz sa tam vrátili modernizované. Ruské letectvo má 70 lietadiel Su-25SM. Z nich majú 22 upraviť na štandard SM3. Každý rok majú prejsť úpravami štyri kusy. Nasadenie v Sýrii je súčasťou ich testovania. Su-25SM3 má pokročilý ochranný systém proti raketám, väčší head up display pre pilota a modernejšiu elektroniku, ktorá mu umožňuje využívať širší arzenál navádzaných bômb a rakiet. Pri použití takejto munície môže operovať vo výškach 4 000 metrov, kde je menej ohrozený prenosnými raketami a protiletadlovými zbraňami menšieho kalibru.

Cesta na Mesiac viedla cez bombardovanie Londýna

Bolo 7. septembra 1944, keď nacistické Nemecko vystrelilo na Londýn prvú balistickú raketu V-2. Paradoxne sa tak uprostred skazy a krviprelievania druhej svetovej vojny začal veľký skok, na konci ktorého ľudia pristáli na Mesiaci.

Konštruktérom rakety V-2 bol Werner von Braun. Po vojne skončil ako významný vedec v USA, kde napokon vyvinul rakety Saturn V, ktoré vyniesli moduly Apollo na cestu k Mesiacu. Narodil sa v roku 1912 vo Wyrzysku vo Východnom Prusku, dnešnom Poľsku. Raketám sa začal venovať v roku 1930 ešte počas štúdií. Umožnilo to pochybenie vo Versailleskej mierovej dohode, ktorá síce zakazovala Nemecku stavbu mnohých zbraní vrátane tankov, lietadiel a ponoriek, no na rakety úplne zabudla. Nástup nacistov k moci jeho prácu ešte urýchlil. Rakety sa mali stať novou delostreleckou zbraňou. Po sérii menších striel začal v roku 1942 stavať a testovať rakety A-4 s dosahom viac ako 300 km. V decembri 1942 nariadil Adolf Hitler ich výrobu pod označením V-2. Už o 21 mesiacov ne-

skôr odpálili prvú z nich na Britániu. Von Braun vtedy poznamenal: „Raketa fungovala perfektne, no trafili sme nesprávnu planétu.“ Jeho snom totiž od začiatku bolo letieť na Mesiac a ďalšie vesmírne telesá. Vo veľmi mladom veku 31 rokov sa síce stal profesorom, ale jeho vedecká práca zatiaľ prispievala len k všeobecnému ničeniu.

Vzali ho do USA

Možnosti na mierovú prácu sa naskytli až po druhej svetovej vojne. Werner von Braun sa vzdal do rúk Američanov a tí ho spolu s ďalšími spolupracovníkmi tajne previezli do USA. Chceli využiť jeho schopnosti a vedomosti. Spočiatku tiež pracoval na vojenskom raketovom programe a v rokoch 1952 až 1956 vyvinul strelu Redstone, čo bola prvá americká balistic-

ká raketa. Bola krátkeho dosahu (od 90 do 320 km) a v rokoch 1958 až 1964 ju americká armáda rozmiestnila v západnom Nemecku.

Na základe Redstone vyvinul von Braun raketu Jupiter-C, ktorá 31. januára 1958 vynesla na obežnú dráhu prvú západnú družicu, Explorer 1. Bol to začiatok amerického vesmírneho programu a tiež prvý krok k naplneniu von Braunovho sna o ceste na Mesiac. Stavbu rakety na vypustenie družice totiž navrhoval už v roku 1954, ale jeho nápad vtedy odmietli. Až sovietsky úspech so Sputnikom 1 rozhybal jeho amerických nadriadených.

Potom to už išlo hladko – 29. júla 1958 zákonom schválili vznik vesmírnej agentúry NASA. Americká armáda do nej prevelila von Brauna aj s celým jeho tímom. O dva roky neskôr NASA otvorila Marshallovo stredisko vesmírnych letov v Huntsville a von Braun sa stal jeho prvým riaditeľom. Viedol ho od roku 1960 až do roku 1970. Prvým veľkým projektom Marshallovho strediska bol vývoj rakety Saturn V, ktorá mala dostať ľudí až za obežnú dráhu Zeme. Stala sa nosičom modulov programu Apollo, čo bol tretí americký program pre vesmírne lety s ľudskou posádkou. Prvý program Mercury používal lode pre jedného člena posádky, nasledujúci program Gemini už mal dvojčlennú posádku. Lode programu Apollo boli určené pre trojčlennú posádku a ich cieľom bol let na Mesiac.

Preteky so ZSSR

Američanov v tomto smere opäť popohnal Sovietsky zväz. Prezident John F. Kennedy totiž v roku 1960 vyhral voľby aj so sľubom, že zabezpečí americkú nadvládu vo výskume vesmíru. V apríli 1961 sa však Jurij Gagarin stal prvým človekom v kozme a Kennedy nariadil let na Mesiac, aby ich náskok dohnal. To viedlo k urýchleniu programu Apollo a k obrovskému navýšeniu rozpočtu. Po zarátaní inflácie stál celý program dnešných 112 miliárd dolárov, čo je najväčšia suma, akú kedy nejaký štát vynaložil na mierový projekt. Podieľalo sa na ňom 400 000 ľudí a 20 000 firiem, vedeckých inštitúcií a vysokých škôl.

Program utrpel veľkú ranu 27. januára 1967, keď pri tréningu na prvý let s posádkou došlo na štartovacej rampe k požiaru a všetci traja astronauti zahynuli. Bol však už príliš rozbehnutý na to, aby sa zastavil. Prvý let s posádkou prišiel v októbri 1968 a išlo o misiu Apollo 7. Ďalšie tri lety už smerovali až k Mesiacu, ale zatiaľ bez pristátia. Ten historický okamih prišiel 20. júla 1969, keď na našej obežnici pristál modul s Neilom Armstrongom a Buzzom Aldrinom. Ich kolega Michael Collins ostal na obežnej dráhe okolo Mesiaca.

Niekoľko hodín po pristátí vystúpil Armstrong na povrch cudzieho telesa ako prvý a povedal pri tom slová, ktoré obleteli svet: „Je to malý krok pre človeka, ale

veľký skok pre ľudstvo.“ Aldrin sa k nemu pripojil o 19 minút neskôr a spolu strávili mimo modulu dve a pol hodiny a nazbierali 21 kg mesačnej horniny. Dvojica strávila na Mesiaci 21 a pol hodiny, potom sa opäť spojila s Collinsovým modulom. Na Zem sa vrátili 24. júla, keď sa bezpečne zniesli do vôd Tichého oceánu, kde na nich už čakalo americké námorníctvo.

Do roku 1972 pristálo na Mesiaci ďalších päť misií Apollo. Spolu sa po jeho povrchu prechádzalo dvanásť ľudí, ktorí na Zem dopravili 382 kg hornín. Poslednou misiou bolo v decembri 1972 Apollo 17. Jedným z dvojice astronautov na Mesiaci bol vtedy Eugene Cernan, ktorého rodičia pochádzali z Československa a on pred svojou smrťou v januári 2017 naše krajiny viackrát navštívil. Druhý člen posádky bol Harrison Schmitt, prvý (a zatiaľ posledný) geológ na Mesiaci. Aj preto ich misia priviezla na Zem najviac mesačnej horniny – 110 kg.

Program Apollo má na konte okrem pristátia na Mesiaci viacero prvenstiev. Dodnes je jediným projektom, ktorý dostal ľudí ďalej, ako je obežná dráha Zeme.

S NASA sa rozišli v zlom

Von Braun po úspešnom pristátí na Mesiaci svojich zamestnancov uistil, že bude pokračovať ako riaditeľ Marshallovho strediska. Mal víziu, že program s raketami Saturn V dostane ľudí v priebehu 80. rokov až na Mars. Jeho sny sa však rozchádzali s víziou NASA. Po úspechu na

Mesiaci začal záujem verejnosti a tým aj finančná podpora upadať a on pochopil, že na Mars sa nepoletí. V roku 1972 preto z NASA odišiel a pracoval v súkromnom aeronautickom sektore. V roku 1973 mu zistili rakovinu obličiek, ktorá nebola vtedajšími metódami liečiteľná a postupne sa šírila. Napriek tomu pokračoval v práci a prednáškovej činnosti, ktorou sa snažil vyvolať v mládeži záujem o raketovú vedu a lety do vesmíru. V roku 1977 podľahol rakovine pankreasu.

Text: Miroslav Barič
Foto: NASA

Náčelníci rokovali

V rámci ukončenia slovenského predsedníctva vo Vyšehradskej štvorke (V4) sa 15. mája v Tatranskej Lomnici zišli na pozvanie náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generála Daniela Zmeka na pravidelnej konferencii generáli z Českej republiky, Poľska a Maďarska. Počas spoločného vyhlásenia Zmeko symbolicky odovzdal predsedníctvo vo V4 českému kolegovi. Obaja deklarovali pripravenosť spoločnej bojovej skupiny Európskej únie v rámci V4, ktorá bude od 1. júla v pohotovosti na nasadenie.

Partneri rokovali o spoločných výcvikových aktivitách, spolupráci špeciálnych síl a rozvoji regionálnej spolupráce v oblasti vojenského zdravotníctva vo svetle súčasnej bezpečnostnej situácie v regióne. „Cieľom rokovania bolo zhodnotiť stav spolupráce za posledný rok a zároveň odovzdať skúsenosti ČR. Otvorili sme diskusiu o ďalšom postupe pri vytváraní modelu spoločných bojových skupín Európskej únie po roku 2020 a v roku 2023, a to nasadzovaním modulárnych jednotiek a permanentných štruktúr jednotlivých krajín, ktoré budú koordinované a budú mať spoločný cieľ,“ ozrejmil generál Zmeko.

Dodal, že spoločná bojová skupina V4 má dohromady 3 800 vojakov zo Slovenska, z Českej republiky, Poľska, Maďarska a tiež Chorvátska. Fázu pohotovosti bude držať do konca roka. Je predurčená na realizáciu opatrení na predchádzanie krízy alebo zmierňovanie akejkoľvek krízy v dosahu do 6 000 kilometrov od Bruselu. „Naša krajina do organizačných štruktúr tejto skupiny prispieva 229 vojakmi, konkrétne ide o jednu dopravnú rotu, multifunkčnú čatu radiačnej, chemickej a biologickej ochrany, ďalšiu čatu na likvidáciu nevybuchnutej munície a výbušných nástrah, tím riadenia presunov, tím Vojenskej polície a dôstojníkov do jednotlivých úrovní velenia,“ konkretizoval Zmeko.

Prvý zástupca náčelníka Generálneho štábu Armády ČR Jaromír Zůna potvrdil, že Česká republika bude počas svojho predsedníctva nadväzovať na to, čo bolo začaté počas toho slovenského, a rozvíjať to. „Pripravili sme ďalší rozvoj vízie obrannej spolupráce v rámci štátov V4, ktorá zahŕňa viacero cieľov – od revízie strategickej spolupráce až po výcvik a spoluprácu špeciálnych síl či vojenského zdravotníctva,“ priblížil priority Zůna.

ČR v rámci predsedníctva pripravila návrh ďalšieho konceptu rozvoja bojovej skupiny a základné tézy, ktoré by mali viesť k diskusii o zefektívnení prípravy tohto zoskupenia a tiež akým spôsobom by sa štáty V4 na ňom mali podieľať či o posilnení celej koncepcie bojovej skupiny. Tá je podľa Zůnu najviac viditeľným výsledkom vojenskej spolupráce v rámci V4. „Toto zoskupenie má skutočne svoju hodnotu a je významným príspevkom do Európskej únie na riešenie kríz,“ zhodnotil.

Dodal, že ČR sa v spoločnej bojovej skupine sústreďuje dlhší čas na oblasť logistiky a zdravotníckej podpory, kde zastáva aj vedúcu pozíciu. V tomto smere podľa neho krajina získala pomerne dobré skúsenosti. „Budeme prispievať logistickými a zdravotníckymi jednotkami a taktiež personálom do štábu bojového zoskupenia Európskej únie. Pre nás je to jedna z významných oblastí príspevku do budovania mnohonárodných zoskupení, či už v rámci EÚ, alebo NATO,“ dodal na záver Zůna.

Rokovanie partnerov V4 vo Vysokých Tatrách pokračovalo aj 16. mája, keď sa k nim pridal aj náčelník generálneho štábu ukrajinskej armády Viktor Muženko.

Text a foto: TASR

Vojenská symbolika

Brigáda bojového zabezpečenia Trenčín

Brigáda bojového zabezpečenia (bbz) s veliteľstvom v Trenčíne je súčasťou Pozemných síl Ozbrojených síl SR a patrí medzi ich zväzky. Hlavným poslaním bbz je podieľať sa na zabezpečovaní obranyschopnosti a územnej celistvosti SR a v rámci jej záväzkov plniť úlohy kolektívnej obrany členských krajín NATO.

Bbz plní úlohy bojového zabezpečenia v prospech jednotiek Ozbrojených síl SR na území Slovenska, ako aj mimo jeho územia v rámci obrany a bezpečnosti, ale taktiež v prospech spojeneckých síl pri operáciách mimo územia SR. Ide o hlavné prepravné, zásobovacie úlohy a opravárenské činnosti, ako aj poľné služby na 2. a 3. úrovni logistiky.

História bbz sa začala v roku 1961 so vznikom 4. automobilovej brigády v Hlohovci a postupne bola v roku 2001 reorganizovaná na základňu logistickej podpory a neskôr v roku 2005 na spoločnú logistickú podpornú skupinu so sídlom v Trenčíne. V rámci reorganizácie Ozbrojených síl SR v roku 2013 vznikla k 1. novembru 2013 bbz s veliteľstvom v Trenčíne, ktorá má vo svojej organizačnej štruktúre prápor logistiky Hlohovec, opravárenský prápor Martin, prápor CSS Prešov a prápor logistickej podpory Topoľčany.

V roku 2016 prezident SR svojím rozkazom č. 2/2016 z 29. apríla 2016 zapožičal bbz Trenčín čestný názov BRIGÁDA

BOJOVÉHO ZABEZPEČENIA KRAGUJEVSKÝCH HRDINOV za dosiahnuté výborné výsledky v plnení úloh bojovej prípravy, výcviku a výchovy, ako aj za zodpovedné plnenie úloh logistickej podpory súvisiacich s bojovým zabezpečením jednotiek Ozbrojených síl SR. Tento čestný názov zapožičal z toho dôvodu, že

príslušníci bbz Trenčín sa prihlásili k významným historickým udalostiam, ku ktorým patrí aj kragujevská vzburá príslušníkov 71. pešieho pluku rakúsko-uhorskej armády dislokovaného v posádke Trenčín. Príslušníci brigády sú hrdí na slovenských vojakov tohto pluku regrutovaných z Trenčianskej, Turčianskej, Oravskej a Liptovskej župy, ktorí sa počas prvej svetovej vojny v Kragujevci hrdinsky vzopreli proti nezmyselnému vraždeniu ľudí.

Znak bbz Trenčín pozostáva z gotického štítu so zlatou bordúrou, v ktorom je na zelenom poli zlatou farbou umiestnený štandardný symbol automobilového vojska – okrídlená predná náprava vozidla s mechanizmom riadenia a volantom. V hornej časti v hlave znaku je názov tohto vojenského zväzku uvedený v skratke bbz s miestom dislokácie veliteľstva veľkými písmenami TRENČÍN.

Text: Dr. Imrich Purdek, PhD.
Vojenský historický ústav

Bojové zástavy ako symbol

Velitelia piatich útvarov Ozbrojených síl Slovenskej republiky si 23. mája z rúk prezidenta a zároveň hlavného veliteľa Ozbrojených síl SR Andreja Kisku prevzali zapožičané bojové zástavy. Tento symbol vojenskej cti, statočnosti a slávy získal opravárenský prápor Martin, taktické krídlo Sliač, vrtuľníkové krídlo Prešov, 12. mechanizovaný prápor Nitra, ako aj 21. zmiešaný mechanizovaný prápor Trebišov.

V súlade s platnou legislatívou zapožičiava bojové zástavy prezident SR na návrh ministra obrany SR. Do dnešného dňa získalo zapožičanú bojovú zástavu celkovo iba 18 vojenských útvarov a škôl, z toho 11 existuje aj dnes v organizačnej štruktúre Ozbrojených síl SR. Sedem bojových zástav zrušených alebo zaniknutých vojenských útvarov, zväzkov a škôl je uložených v depozite Vojenského historického múzea v Piešťanoch.

Foto: Ivan Kelement

Rotácia úspešne certifikovaná

Dvojtýždňové vyvedenie príslušníkov prvej mechanizovanej rotý nitrianskeho mechanizovaného práporu s pridelenými jednotkami, ktorí predstavujú slovenský kontingent v 4. rotácii predsumatej prítomnosti NATO v Lotyšsku (eFP), vyvrcholilo 22. a 23. mája v priestoroch Centra výcviku Leš ť úspešnou certifikáciou.

Predseda previerkovej skupiny CREVAL podplukovník Jozef Csáky z veliteľstva topolčianskej mechanizovanej brigády potvrdil, že vyvedenie i certifikácia, ktorá sa uskutočnila v rámci rotného taktického cvičenia s bojovou strelbou s podporou MILES 2000, ukázali dobrú pripravenosť vojakov. „Takmer tretinu jednotky tvoria vojaci, ktorí prišli do OS SR v posledných dvoch rokoch. Pred cvičením úspešne zvládli kontrolu zladenosti. Napriek nepriaznivým podmienkam úlohy v rozbahnenom teréne zvládli. Jednotka je COMBAT READY,“ spokojne konštatoval podplukovník Csáky.

Zástupca veliteľa nitrianskeho práporu major Gabriel Janovics, ktorý bude v Lotyšsku veliť kontingentu, ocenil pripravenosť jednotky. V najbližších mesiacoch ju čaká ešte veľa práce na odstránení zistených nedostatkov a predovšetkým na zladení. Ved' okrem nitrianskeho práporu sú v nej aj príslušníci iných útvarov, najmä martinského opravárenského práporu a hlohovského logistického práporu.

Text a foto: Jozef Žiak

- Náčelník Generálneho štábu OS SR generál Daniel Zmeko sa 22. mája zúčastnil v Bruseli na druhom tohtoročnom zasadnutí Vojenského výboru NATO na úrovni náčelníkov generálnych štábov členských krajín NATO. Hlavnými témami rokovania boli Vojenská stratégia NATO či problematika aliančného odstrašenia a obrany.

- Pod záštitou národného riaditeľa pre vyzbrojovanie MO SR plk. Vladimíra Kavického rokovalo v priestoroch Akadémie ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši viac ako 450 špecialistov z členských a partnerských krajín NATO v oblasti aplikovateľných technológií vozidiel na 43. pracovnom stretnutí panela AVT. Päťdňové rokovanie organizoval Úrad pre podporu spolupráce, výkonný orgán Organizácie pre vedu a technológie NATO v spolupráci s Ministerstvom obrany SR a AOS.

- V dňoch 13. a 14. mája sa uskutočnila v Myjave konferencia Fenomén Štefánik, ktorú pri príležitosti 100. výročia úmrtia generála M. R. Štefánika zorganizovalo Ústredie ekumenickej pastoračnej služby v OS a OZ SR v spolupráci s MO SR. Súčasťou bolo aj rokovanie vojenských duchovných z krajín V4 a štruktúr NATO.

- Dňa 10. mája navštívili príslušníkov jednotky SLOVCON v Kempe gen. M. R. Štefánika vo Famaguste na Cypre hlavná politická predstaviteľka misie UNFICYP Elizabeth Speharová a vojenská veliteľka UNFICYP generálmajorka Cheryl Pearceová.

- Od 22. do 24. mája sa pod názvom Duchovne po stopách hrdinov SNP konal pochod s celkovou dĺžkou 95,7 km, ktorý už po štvrtý raz zorganizovalo Ústredie ekumenickej pastoračnej služby OS a OZ SR. Zapojili sa doň vojaci, zamestnanci rezortu obrany, príslušníci Zboru väzenskej a justičnej stráže, Policajného zboru SR a študenti Gymnázia Jána Amosa Komenského Košice.

- V priestoroch Múzea SNP v Banskej Bystrici sa 24. mája za prítomnosti riaditeľa Vojenskej polície plk. Michala Migáta uskutočnilo slávnostné ukončenie vstupného odborného kurzu Vojenskej polície.

- Pri príležitosti 100. výročia založenia vojenského archívu v Československu odovzdal 24. mája v Prahe riaditeľ Vojenského archívu – centrálnej registratúry Trnava Jozef Petráš riaditeľovi Vojenského ústredného archívu Praha Josefovi Žikešovi v mene náčelníka Generálneho štábu OS SR gen. Daniela Zmeka pamätný kríž I. stupňa (zlatý). Na trojdňovej konferencii vojenských archivárov sa v Dome armády Praha zúčastnili aj riaditeľ Vojenského historického ústavu Bratislava plk. Miloslav Čaplovič a riaditeľ Vojenského historického archívu Bratislava Peter Kralčák.

- Príslušníci prešovského vrtuľníkového krídla si 23. mája na bratislavskom cintoríne v Slávičom údolí uctili pamiatku generálplukovníka Jána Ambruša pri príležitosti 120. výročia jeho narodenia. Čestný názov s menom veliteľa 312. čs. stíhacej perute Royal Air Force v rokoch druhej svetovej vojny základni udelil prezident SR 31. októbra 2003.

- Marketingová kampaň rezortu obrany na podporu regrutácie prispela k výraznému zvýšeniu záujmu o službu v ozbrojených silách. Od jej predstavenia a spustenia vzrástol počet žiadostí o vstup do OS SR takmer dvojnásobne, pričom v mesiacoch marec a apríl bolo podaných až 1 472 žiadostí.

- Vojenský historický ústav sa 18. mája prostredníctvom VHM Piešťany a Múzejného oddelenia VHÚ vo Svidníku pod záštitou ministra obrany SR Petra Gajdoša zapojil do 15. ročníka celoeurópskeho podujatia s názvom Noc múzeí a galérií 2019.

- V priestoroch Centrálnej expozície Vojenského historického ústavu – Vojenského historického múzea vo Svidníku bola 15. mája vernisáž výstavy Kvety vďaka pri príležitosti 74. výročia ukončenia druhej svetovej vojny.

Bitka pri Rozhanovciach

Uhorský kráľ Karol I. v zbroji a s anjouovsko-uhorským erbom v štíte na iluminácii v Obrázkovej kronike z polovice 14. storočia

Vymretie Arpádovcov roku 1301 sa stalo vhodnou príležitosťou pre Svätú stolicu, aby prostredníctvom neapolských Anjouovcov uplatnila zvýšenie mocenského vplyvu aj v Uhorsku.

Prívrženec pápežskej politiky ostrihomský arcibiskup Gregor už v máji 1301 v Ostrihome korunoval napochytre vyhotovenou korunou Karola Róberta za uhorského kráľa. Prevažná časť uhorskej šľachty a magnátov na čele s Matúšom Čákom ho však za kráľa neuznala. Karol Róbert, či vlastne kráľ Karol I. Anjouovský musel v rokoch 1301 – 1305 o korunu tvrdo bojovať najprv proti Václavovi III. (Ladislavovi) Přemyslovskému a vzápätí potom až do roku 1308 proti Otovi Wittelsbachovi. Ani po ich eliminovaní a po tretej korunovácii za uhorského kráľa nebol ešte skutočným vládcom krajiny. V bohatstve, sláve i moci sa mu vyrovnali, ba ho aj prekonalí viacerí uhorskí veľmoži.

Karol I. pochopil, že podobrotky sa s opozíčnymi veľmožmi nepokoná. Rozdávanie kráľovských majetkov, hodností a úradov nepomohlo ani jeho predchodcom. A tak nastúpil opačnú cestu. Rozhodol sa vykoreniť moc veľmožov. Nie však naraz a ani nie v otvorenom boji proti všetkým. Keďže veľmoži boli stále veľmi silní, rozhodol sa pre stratégiu obmedzených a čiastkových cieľov a postupných, vzájomne kombino-

vaných politických a vojenských zákrokov v dlhšej časovej perspektíve. Ako sa neskôr potvrdilo, bolo to účinné riešenie pri eliminovaní moci oligarchov.

Abovci na programe dňa

Spor mocného veľmoža Omodeja Abu s mestom Košice, ktoré podporovalo kráľa, sa dramaticky rozvinul najmä potom, keď košickí mešťania v septembri 1311 Omodeja zabili. Omodejovi synovia Košičanov zažalovali, no kráľ Karol sa postavil na stranu mesta. Podľa vyneseného rozsudku sa Abovci mali zrieknuť všetkých neoprávnených nárokov, boli povinní vrátiť kráľovi Abovskú i Zemplínsku stolicu a museli sa zaviazat, že budú rešpektovať všetky práva a výsady kráľovského mesta Košíc. Rozhodnutie ich ďalej zaväzovalo zachovávať trvalú vernosť kráľovi, bez ktorého súhlasu si nesmeli postaviť ani získavať ďalšie hrady.

Šiesti synovia Omodeja Abu síce navonok prijali toto rozhodnutie rovnajúce sa ich kapitulácii, veď dvaja z nich boli ako rukojemníci stále v zajatí Košičanov, no ne-

skôr sa spojili s Matúšom Čákom a chystali odplatu. V marci 1312 Omodejovci vyplienili okolie kráľovského mesta Blatný Potok i viaceré majetky kráľovských stúpcov a utiahli sa na Šarišský hrad. Kráľ Karol v apríli 1312 hrad obľahol, no keďže sa blížilo vojsko vyslané Matúšom Čákom, podla súvekých správ 1 700 obrnených žoldnierov kopijníkov, odtiahol na Spiš. Tam sa k nemu pridali spišskí Sasi.

Bitka, akej nebolo

Spojené vojsko vedené Demeterom Balašom a Abom Pekným (Veľkým) sa začiatkom júna 1313 pohlo nie proti kráľovi na Spiš, lež smerom na Košice. Motívom tohto, inak správneho taktického rozhodnutia bola nielen túžba Omodejovcov pomstiť sa Košičanom za otcovu smrť, ale najmä skutočnosť, že mesto predstavovalo omnoho slabšieho protivníka ako kráľ. Keďže pádom Košíc by aj Karol Róbert stratil strategicky významného spojenca, urýchlene sa s vojskom pohol pozdĺž horného toku Hornádu smerom na mesto.

Keď sa Demeter a Aba dozvedeli o pohybe kráľovského vojska, prerušili obliehanie Košíc a vyšli mu v ústrety. Lesy na západ od Košíc neboli vhodným terénom na boj. Kráľ preto obišiel protivníka z juhu a pohol sa k Rozhanovciam, dedinke ležiacej približne 10 km severovýchodne od Košíc, kde sa podľa slov kronikára odohrala „taká ukrutná bitka, akej v Uhorsku nebolo od čias Tatárov“.

V piatok 15. júna 1312 sa v údolí rieky Torysy, ktorá tu tečie v mierne sa zvažujúcom údolí, zjavilo kráľovské vojsko. Spočiatku sa zdalo, že Karol Róbert bude pokračovať v taktizovaní a neodhodlá sa začať boj v nevýhodnom postavení. Kráľovi protivníci sa totiž rozvinuli na úpätí kopca pri Toryse, takže Karol musel zaujať postavenie dolu v údolí.

Atentát Feliciána Zacha na kráľovskú rodinu roku 1330 podľa Obrázkovej kroniky

Aba a Demeter dúfali, že prvým úderom, presne v duchu zásad vtedajšej rytierskej taktiky, rozhodnú osud bitky vo svoj prospech. Demeter, ktorý zrejme velil čelnému šíku spojeneckých vojsk, zaútočil na stred kráľovej zostavy. Prvá fáza bitky nasvedčovala, že kráľ utrpí porážku a sám sa dostane do zajatia alebo padne v boji, tak ako mnohí z jeho najbližšej družiny, medzi nimi aj kráľovský koruhevník (zástavník) Gurke. Stred kráľovskej zostavy po strate zástavy začal kolísať a Karol I. pokladal bitku takmer za stratenú.

Udatní johaniti

Keďže Aba i Demeter sústredili pozornosť na posilnenie strednej časti bojovej zostavy, oslabili krídla, ktoré neboli schopné vyvinúť účinnejší tlak. Ich ľavé krídlo stálo proti rytierom rádu johanitov, ktorí prudko zaútočili. Zmietli túto časť abovského vojska a v poslednej chvíli posilnili oslabený stred kráľovho vojska. Ich manéver bol rozhodujúcim momentom i obratom v bitke.

Krátko po sebe padli Demeter i Aba Pekný, ktorý viedol do útoku čakovských kopijníkov. Zahynuli aj Omodejovi synovia Mikuláš a Dávid. Protiútok, ktorý kráľ Karol viedol už pod koruhvou johanitov, definitívne rozhodol o výsledku bitky. Navyše, aj vojsko spišských Sasov a košických mešťanov od juhu vtrhlo do radov kráľových protivníkov, kde zavládol zmätok. Ten

Bitka pri Rozhanovciach podľa Obrázkovej kroniky

Náčrt bitky pri Rozhanovciach

vzápätí prerástol do všeobecného ústupu zvyšku abovských i čakovských oddielov.

Vyčerpané kráľovské vojsko však nemalo sily na prenasledovanie porazeného protivníka, preto sa časti Matúšových kopijníkov podarilo odpútať od nepriateľa a zachrániť sa. Podľa odhadu sa na bitke zúčastnilo okolo 10 000 bojovníkov, prevažne jazdcov. Presný počet padlých nie je známy. Všeobecne sa predpokladá, že straty kráľovského vojska boli síce väčšie, straty jeho protivníkov však citeľnejšie, lebo v boji padli nielen obaja hlavní velitelia, ale aj takmer všetci významnejší predstavitelia a familiári omodejovského tábora.

Bitka pri Rozhanovciach znamenala prelom vo vývoji ďalších udalostí. Mnohí, najmä strední šľachtici sa pridali ku kráľovi, za čo ich odmenil majetkami premožených nepriateľov. Bola to inak obvyklá a účinná taktika kráľa Karola aj v neskoršom období jeho panovania. Aj vďaka nej sa mu postupne podarilo získať si väčšinu uhorskej šľachty. Epilógom zápasu s veľmožmi bolo porávanie sa so Šubičovcami v roku 1322 a Baboničovcami v roku 1323, ktorí, paradoxne, ako prví a jediní uhorskí veľmoži od začiatku podporovali kandidatúru Karola Róberta z Anjou na uhorský trón.

Prvý laický rytiersky rád

Najväčšou oporou kráľa Karola I. boli dvorania francúzsko-talianskeho pôvodu, ktorí s ním prišli z Neapolska, ako napríklad Drugetovci. Postupne sa vytvorila nová, lojálna aristokracia z radov tých, čo vďačili za svoj vzostup kráľovi. Výrazom kráľovho spojenectva s novou aristokraciou sa stalo aj Bratské spoločenstvo rytierov svätého Juraja, čiže rád svätého Juraja. Založili ho v roku 1326 a bol vlastne prvým laickým rytierskym rádom v Európe.

Vstup do 30. rokov 14. storočia nebol pre kráľa Karola najpriaznivejší. V apríli 1330 sa stal terčom atentátu šľachtica Feliciána Zacha; utrpel však len menšie poranenie na chrbte, zato jeho manželka, kráľovná Alžbeta, prišla o 4 prsty na ruke. V novembri 1330 uhorské vojsko na čele s kráľom

utrpelo katastrofálnu porážku od valašského vojvodu Basaraba v bitke pri Posade. Uhorský kráľ s hŕstkou najvernejších, medzi ktorých patrili aj zvolenský a liptovský župan magister Donč, unikol len vďaka ľsti, keď si vymenil zbroj s Deziderom z Hederváru, a toho, ako domnelého kráľa, Valasi dorúbali.

Záverečné roky Karolovho panovania poznamenala zvýšená zahraničnopolitická a diplomatická činnosť. Jej vyvrcholením sa roku 1335 stalo stretnutie troch kráľov – uhorského, českého a poľského vo Vyšehrade (Visegráde) nad Dunajom, kde sa dohodli aj otázky vzájomného obchodu, platenia mýt a cla, čo otvorilo nové možnosti na všestranný hospodársky vzrast štátov vtedajšej „vyšehradskej trojky“.

Bohatá životná púť kráľa Karola I. Anjouovského sa skončila 16. júla 1342 v kráľovskom sídle vo Vyšehrade.

Text: Doc. PhDr. Vladimír Segeš, PhD.
Vojskový historický ústav

Záverečná miniatúra v Obrázkovej kronike znázorňuje útek kráľa Karola I. po prehratej bitke pri Posade roku 1330

Martinov splnený sen

Veliaci poddôstojník topolčianskej mechanizovanej brigády štábný nadrotmajster Martin Siekela pochádza zo Sereďe. Z mesta, v ktorom je dlhoročná ženijná tradícia, navyše aj jeho otec bol profesionálnym vojakom.

Ako chlapec vnímal účasť sereďských ženistov v mierových misiách OSN na Balkáne. „Bolo to pre mňa dobrodružstvo, ktoré som chcel tiež zažiť. Preto viedli moje kroky na Liptov. V Liptovskom Mikuláši som vyštudoval vojenskú akadémiu, odbor ženijné a stavebné stroje. Vojenskú kariéru som začínal vo výcvikovom stredisku ženijného vojska v Sereďi.“

Sereď, Cyprus, USA

Martin pôsobil ako veliteľ čaty v jednotke zabezpečujúcej ženijnú techniku pre kurzy zemných strojov, mostných a prepravných prostriedkov. Neskôr sa mu splnil aj sen o účasti v mierových misiách. Na Cypre bol príslušníkom ženijnej jednotky slovenského kontingentu. Spoločne s kolegami sa snažili zlepšiť podmienky na službu aj ostatným príslušníkom UNFICYP. Pilotom postavili väčšie pristávacie plochy pre vrtuľníky, patrolovacím jednotkám širšie a bezpečnejšie patrolovacie cesty, postavili nové ubytovacie priestory.

V roku 2007 prišiel do ženijného práporu Sereď americký tím inštruktorov s úlohou vycvičiť inštruktorov CIED a dopomôcť k zriadeniu výcvikového centra pre výcvik v oblasti opatrení proti nástražným výbušným systémom – CIED. Martin so svojím ovládaním angličtiny asistoval aj pri tlmočení inštruktorom. Stal sa jedným z prvých inštruktorov, ktorých americkí inštruktori vycvičili. Zároveň prevzal výcvikový materiál (makety nástražných systémov, súpravy na prehľadávanie), ktorý bol v Sereďi sústredený na zabezpečenie

ďalších výcvikov. Plnil úlohy inštruktora CIED pri príprave ženijnej jednotky pred jej nasadením do Afganistanu. Ale tiež pri prvých kurzoch inštruktora CIED, ktoré ženijný prápor poskytoval v prospech OS SR, ako aj pri medzinárodnom výcviku v tejto oblasti so ženistami z Maďarska. Neskôr absolvoval v Nemecku zdokonaľovací kurz inštruktorov CIED stupňa majster. Prešiel do poddôstojníckej hodnosti. „Pretože v roku 2007 som po druhýkrát nebol v konkurenčnom výbere určený na povýšenie, čo pre mňa znamenalo buď ukončenie kariéry profesionálneho vojaka, alebo možnosť prechodu do poddôstojníckej kategórie. Moju prácu, ako aj kolektív, v ktorom som pracoval, som mal rád, a keďže funkcia veliaceho poddôstojníka roty sa mi javila ako zaujímavá, rozhodol som sa v kariére pokračovať medzi poddôstojníkmi,“ vysvetľuje Martin.

Veliaci poddôstojník

Jeden rok Martin plnil úlohy veliaceho poddôstojníka ženijnej roty v Michalovciach. Jeho dobrá znalosť angličtiny sa mu osvedčila, lebo jednotka sa pripravovala na certifikácie a udržiavania v silách EU BG (európska bojová skupina). Vďaka úspechu na certifikačnom cvičení sa stal kandidátom do kariérneho kurzu pre štábných nadrotmajstrov v USA, kam sa neskôr aj dostal. Štúdium v akadémii štábných nadrotmajstrov vo Fort Bliss bolo pre neho veľmi obohacujúce.

„Výučbu viedli kompetentní lektori a celkovo prostredie v akadémii nabádalo k štúdiu a osobnému rastu. Po svojom príchode k ženijnému práporu som sa snažil odovzdať získané vedomosti svojim kolegom cez veliteľské prípravy. Akadémia ovplyvnila môj pohľad na úlohu funkcie

veliaceho poddôstojníka vojenského útvaru, ktorým som sa v roku 2015 stal v sereďskom ženijnom prápore. Práve táto pozícia ma zatiaľ najviac oslovila a motivovala. Umožňuje dostať priamo k veliteľovi návrhy opatrení na zlepšenie stavu, najmä výcviku, a prispieť tým k pozitívnej zmene tam, kde je potrebná. Funkcia vyžaduje iniciatívu, schopnosť efektívnej komunikácie s podriadenými poddôstojníkmi a mužstvom. Je náročná, ale bavila ma,“ hovorí štábný nadrotmajster Martin Siekela.

Kariéra a rodina

Aj vďaka dobrým výsledkom na spomínanej pozícii sa stal veliacim poddôstojníkom topolčianskej mechanizovanej brigády. Ako otec rodiny s dvoma malými deťmi sa snaží čo najlepšie zladiť rodinný život a profesionálnu kariéru. Denne dochádza zo Sereďe do Topolčian. Preto niektoré povinnosti postupne prešli na manželku, ktorá má tiež vlastnú kariéru. Podľa neho len budúcnosť ukáže, či bude naďalej vedieť zladiť rodinný život a svoju prácu tak, aby oboje fungovalo.

Ešte ako príslušník ženijného práporu zažil Martin množstvo medzinárodných výcvikov, ako sú Blonde Avalanche, Engineer Rescuers a ďalšie. Spoluprácu so ženistami armád Českej republiky, Maďarska, Rumunska, Ukrajiny i USA. Najintenzívnejšia je s kolegami z Česka. Aj preto, lebo majú prakticky rovnakú a podobnú výzbroj a techniku. „To nám umožňuje spájať výcvikové zdroje, vytvárať zmiešané jednotky, ktoré plnia úlohy. Za prácu našich ženistov doma či v zahraničí sa nemáme prečo hanbiť,“ s uspokojením konštatuje.

Text: Jozef Žiak

Foto: archív M. S.

Hlavný poddôstojník v USA

Hlavný poddôstojník OS SR štábný nadrotmajster Vladimír Beluš s delegáciou navštívil na pozvanie veliteľa Národnej gardy štátu Indiana generálmajora Courtneyho P. Carra a veliaceho poddôstojníka Národnej gardy štátu Indiana CSM Jamesa R. Gordona Spojené štáty americké. Stretol sa s hlavným poddôstojníkom Spojeneckého veliteľstva NATO pre transformáciu (NATO ACT) v Norfolku CSM Tiborom Bogdánom (Maďarsko) a predstavil mu kurz operačného plánovania (Battle Staff NCO Course). Návštevu Spojeneckého veliteľstva NATO pre transformáciu v Norfolku

využil hlavný poddôstojník OS SR aj na stretnutie so slovenskými profesionálnymi vojakmi pôsobiacimi v rámci veliteľstva NATO ACT. Pracovná návšteva štábného nadrotmajstra Beluša v USA pokračovala stretnutiami a rokovaniami s partnermi v Indiane. Na veliteľstve Národnej gardy Indiana sa s veliteľom MG Carrom, CSM Gordonom a CSM Thomasom Martinom venovali problematike regrutácie a udržiavaniu personálu. Hlavný poddôstojník navštívil letecké zariadenia v Shelbyville, výcvikové zariadenia Muscatatuck a zúčastnil sa na spomienkovej slávnosti venovanej obe-

tiam vojen. Na záver návštevy s veliacim poddôstojníkom NGI vyhodnotili spoločné aktivity, informovali sa o príprave úloh na rok 2020 a prerokovali ďalšie možnosti spolupráce.

Britský triangel pod Vihorlatom

Vo Vojenskom výcvikovom priestore Kamenica nad Cirochou v pohorí Vihorlat vyvrcholil začiatkom júna štvortýždňový kurz pre mladých veliteľov malých jednotiek (JCLC).

Kurz, na ktorom sa zúčastnili vybraní príslušníci útvarov prešovskej mechanizovanej brigády, viedli inštruktori Britského vojenského poradného a výcvikového tímu v Českej republike z Vyškova (British Military Advisory and Training Team – BMATT).

Veliteľom kurzu bol kapitán britskej armády Anthony Kinsella, ktorý vyjadril spokojnosť s prístupom slovenských frekventantov. „Všetci ukázali snahu uspieť a vyriešiť neraz neľahké úlohy, ktoré sme im pripravili. Najmä záver kurzu v náročnom horskom teréne výcvikového priestoru dal všetkým poriadne zabrať,“ konštatoval britský veliteľ, ktorý v uplynulých rokoch získal bohaté praktické skúsenosti najmä z pôsobenia v Afganistane. Rovnako ako jeho inštruktori, ktorí pôsobili aj v Iraku.

Za slovenskú stranu mal kurz na starosti veliaci poddôstojník roty bojového zabezpečenia michalovského mechanizovaného práporu nadrotmajster Martin Nič. „Kľúčovou tematikou kurzu bolo vodcovstvo a taktika malých jednotiek. Začínali sme s teóriou, potom s praktickým výcvikom na posádkovom cvičisku trebišovských útvarov v Ozorovciach a vrcholom celej prípravy boli dve vyvedenia do Vojenského výcvikového priestoru Kamenica nad Cirochou. Jedno dvojdnové a záverečné štvordňové. V ich priebehu plnili rôzne úlohy, ktoré musí riešiť veliteľ jednotky pri svojej činnosti v obrane, útoku, pri zabezpečení. Prežívali v lesných podmienkach na hrebeni pohoria Vihorlat. Celý výcvik bol zo strany britských inštruktorov zameraný na prax. Cvičiť tak, ako budú bojovať... Cvič

tvrdlo a urob všetko preto, aby si potom v boji prežil,“ sumarizoval nadrotmajster Nič priebeh kurzu.

Kurz si pochvaľovali aj čatár Martin Palovčík a rotný Ján Medvec z michalovského mechanizovaného práporu, poručík Ján Štefančík z práporu ISTAR či desiatnik Pavel Čunderlik z roty podpory velenia prešovskej brigády.

Inštruktori BMATT vycvičili od začiatku svojho pôsobenia vo Vyškove v roku 2000 tisíce príslušníkov nielen Armády Českej republiky, ale aj mnohých ďalších. V členských i nečlenských krajinách NATO. Kapitán Anthony Kinsella konštatuje, že v poslednom období viedli podobné kurzy ako na Slovensku aj v Chorvátsku, Čiernej Hore, na Ukrajine, v Moldavsku, Arménsku či Uzbekistane. V závere kurzu boli ako najlepší vyhodnotení: rotní Pavol Hudák a Ján Medvec z michalovského mechanizovaného práporu a poručík Tomáš Fogaš z trebišovského zmiešaného mechanizovaného práporu.

Text a foto: Jozef Žiak

< ANKETA >

Čatár Martin Palovčík (michalovský mechanizovaný prápor): „Mnohé veci sú nové, dostávali sme riadne do tela. Ale boli to rozhodne zaujímavé štyri týždne. V ich priebehu nebol čas na nudu či flákanie. Mám síce skúsenosti z ISAF a KFOR, ale nefutujem. Zasa sa mi rozšíril môj profesionálny obzor.“

Poručík Ján Štefančík (prápor ISTAR Prešov): „Očakávanie pred kurzom boli veľké a naplnili sa. Od prvého týždňa až po záverečné cvičenie. Každému mladému veliteľovi jednotky dáva kurz mnoho praktických návodov, ako postupovať pri výcviku a riadení svojich podriadených. Britský systém je trochu iný. Je veľmi flexibilný. Neustále sa mení situácia, na ktorú musíte reagovať. Som druhý rok po vysokej škole a kurz mi preto veľmi pomohol.“

Rotný Ján Medvec (michalovský mechanizovaný prápor): „Kurz ma zaujal. Ukázal aj na niektoré odlišnosti. My napríklad zaujímame kruhovú obranu, oni tzv. taktický trojuholník – triangel. Kurz nám veliteľom ukázal, ako využiť každú minútu pri výcviku a zaujať svojich podriadených. Navyše som si trochu zlepšil svoju angličtinu.“

Desiatnik Pavel Čunderlik (rota podpory velenia Prešov): „Išlo mi o zdokonalenie sa v taktike. Kurz mi pomôže v mojom ďalšom kariérnom raste. Výcvik bol vedený zaujímavým, hoci dosť náročným. Neustále sa striedali aj neočakávané situácie. Bolo vidieť, že britskí inštruktori majú veľké praktické skúsenosti. Som rád, že som sa na kurze zúčastnil.“

Z paláca na mólo

Príslušníčka útvaru Čestnej stráže prezidenta Slovenskej republiky Michaela Čajková je jedna z mnohých krásnych a šikovných žien, ktoré si vo vojenskej uniforme plnia detské sny.

Slobodníčka Michaela Čajková, rodáčka z Klenovca, úspešne zvládla bakalárske štátnice a chce ďalej študovať na Vysokej škole bezpečnostného manažérstva v Košiciach, na ktorú sa prihlásila, aby mohla zaujať dôstojnícku funkciu. No nielen to. Pred koncom minulého roka sa prihlásila tiež na Miss Slovenskej republiky. Úspešne sa dostala do finálovej dvanástky. Predviedla neobyčajnú talentovú disciplínu spoločne s kolegami z čestnej stráže. Ako sama priznáva: „Bolo veľmi náročné časovo sklbiť všetky moje povinnosti. Získala som však nové skúsenosti a spoznala nových ľudí, naučila som sa viac o spoločenskej etikete a správnej komunikácii, za čo som veľmi vďačná. Bola to pre mňa aj taká skúška ženského sveta, keďže som stále v mužskom kolektíve.“

Jej pracovný deň sa začína o 6.30 h nástupom a rozcvičkou, ďalej sa riadi denným rozvrhom, ktorý vychádza v dennom upresnení (vo vojenskom rozkaze). Keď sa dá, časový harmonogram si ešte pravidelne dopĺňa športovými aktivitami, ktorým sa neprestala venovať. „Od ôsmich rokov som milovníčkou bedmintonu. Aktívne som hrala a reprezentovala až do 17 rokov bedmintonový oddiel Družstevník Klenovec. Ako 10-ročná som získala prvýkrát titul Majsterky Slovenska. Mám niekoľko desiatok medailových ocenení a asi 20 víťazných pohárov. Dvakrát po sebe som vyhrala Majstrovstvá OS SR v raketovej militariáde v disciplíne bedminton. Skrátka ma to neprestáva baviť a idem ďalej, chcem viac,“ s nadšením dodáva Michaela. A má veru šťastie, pretože prijala ponuku hrať za klub 1. PBK Jakarta. Ďalší splnený sen. „Dúfam, že sa ku mne pridá aj môj priateľ, keďže vo voľnom čase si veľmi radi spolu chodíme zahrať práve tento šport,“ prezrádza krásna slobodníčka.

Text: Hana Klobušická

Foto: Peter Stas, Jakub Neubauer

Psychológ chemikom

Už od detstva chcel byť vojak alebo policajt a ako súčasť krokov za svojím cieľom bral aj svoje členstvo v skautingu. Samuel Olekšák však najskôr vyštudoval psychológiu, aby sa napokon stal vojenským chemikom.

Zdá sa vám tá cesta príliš kľukatá? Nuž – veď aj je. „Bol som jedným z asi mála chalanov, ktorí ľutovali, že už neexistovali vojenské stredné školy a že sa skončila povinná vojenská služba. No po gymnáziu v Levoči sa mi štúdium na Akadémii ozbrojených síl zdalo privysokou metou, hoci ani psychológia na Katolíckej univerzite v Ružomberku vôbec nebola jednoduchá,“ spomína poručík Olekšák. Po bakalárskom stupni odišiel na rok do Veľkej Británie, kde napokon robil oblastného manažéra v spoločnosti, ktorá sa zaoberala priemyselným čistením priestorov. „A to už, ako by povedal náš veliteľ práporu RCHBO v Rožňave pplk. Oliver Toderiška, nebolo čistenie, ale dekontaminácia,“ smeje sa Samuel. Na magisterskom stupni si zvolil za tému diplomovej práce Motivácia k voľbe

povolania vojaka v OS SR. Do armády ho skrátka ťahalo. Nastúpil ako vojak, no v roku 2017 ho po dôstojníckom kurze pre absolventov vysokých škôl menovali do hodnosti poručík. „Ja som do Rožňavy išť slúžiť chcel, špecializácia RCHBO sa mi páči, je v nej niečo výnimočné a chemici sú na svoju odbornosť hrdí,“ zdôrazňuje otec dvoch detí, ktorý popri práci rád chodí s rodinou do prírody, hrá squash, behá a číta. Zároveň si však uvedomuje, že nemá chemické vzdelanie, čo dobieha absolvovaním rôznych školení a kurzov. Okrem iných spomenul kurz dekontaminácie, obsluhy vysokotlakových zariadení či vyhodnocovaní hrozieb RCHBO. Samozrejme, vynikajúce skúsenosti nadobudol na cvičeniach Toxic Lance, Toxic Valley, Slovak Shield či Nový horizont, ako aj v rámci práporných výcvikov.

Keď sa tohto dôstojníka analyticko-informačnej skupiny pýtame, čo mu armáda dáva a čo berie, hovorí, že o nejakom bratí zatiaľ nie je reč. „Službu v OS SR cítim ako prínos pre osobný aj kariérny život, posúva ma stále vpred – a keď človek na sebe chce pracovať, má šancu napredovať. Som skrátka na svoju vojenskú uniformu hrdý a osobne odporúčam každému mladému človeku, ktorý má chuť byť súčasťou niečoho veľkého a zároveň urobiť niečo pre našu krajinu, aby absolvoval aspoň dobrovoľnú vojenskú prípravu.“

Text a foto: Pavol Vitko

Neskáče, varí

Po krátkych pracovných skúsenostiach v zahraničí a tiež doma sa Nikoleta Veldáková rozhodla pre vojenskú uniformu, ktorú vnímala od svojho detstva. Je totiž súčasťou ich rodiny.

Rovnošatu nosili rodičia, brat a doneďavna boli príslušníkmi rezortu Obrany aj jej tety – dlhoročné reprezentantky VŠC Dukla a Slovenska v skoku do diaľky a trojskoku sestry Veldákové.

„Stať sa vojačkou bolo moje vlastné rozhodnutie. Podala som si žiadosť na regrutačnej skupine v Košiciach o prijatie do štátnej služby, absolvovala som previerky, zdolala som sedemtýždňový základný vojenský výcvik, po ňom dvojtýždňový odborný výcvik v Martine a napokon nástup na útvar RCHBO do Rožňavy,“ konštatuje krásna mladá dáma a teraz už vojačka 2. stupňa. Rodáčka z malej dedinky Pača neďaleko Rožňavy má vyštudovanú Hotelovú akadémiu v Rožňave so zameraním kuchár, pričom však na útvere RCHBO sa v podstate ani „neohrila“. Hneď túto jar ju vyslali na jej prvé služobné pôsobisko mimo posádky. Privítala ju kuchyňa na ministerstve obrany v Bratislave. Vždy v nedeľu ráno opúšťa svoje rodisko, aby spoločne s ostatnými kuchármi mohla celý týždeň pripravovať chutné obеды pre zamestnancov ministerstva a generálneho štábu. „Baví ma to, byť v tejto kuchyni a v Bratislave,“ usmieva sa

Nika. A hoci je v tomto prostredí len niekoľko týždňov, do kolektívu sa začlenila dobre. „Chytá sa,“ prezradili nám jej kolegovia.

Štyri razy v týždni, hneď po zamestnaní, majú spoločne ako útvar povinnú

telesnú prípravu. Má povinný aj strelecký výcvik. „Páči sa mi strieľať najmä z pištole,“ dodáva. Prezradila nám, že rada chodí na prechádzky do lesa, zbiera hríby aj beháva. Jej snom je postaviť si dom a jej oči hovoria jasnou rečou. „Chcem žiť aktívny život plný dobrodružstva a som oddaná svojej krajine, ktorú neskutočne milujem.“ A my jej môžeme držať palce pri výbere vždy tej správnej a dobrej ingrediencie nielen do našich jedál, ale i do jej vlastnej budúcnosti.

Text: Hana Klobušická

Foto: Ivan Kelement

MKC z VŠC prvá na PTS

Mária Katerinka Czaková, chodkyňa VŠC Dukla Banská Bystrica, vytvorila 15. júna na 54. ročníku atletického memoriálu P-T-S v Šamoríne v chôdzi na 3 000 metrov časom 12:30,32 rekord mítingu, najlepší slovenský výkon histórie a zároveň svetový výkon roka. „Ja som už pred pretekmi avizovala, že by som tu chcela poraziť svoj rekord z minulého roka. Podarilo sa nad očakávanie, teším sa,“ komentovala svoj čas, ktorý bol spomedzi výkonov športovcov Dukly na P-T-S najhodnotnejší. Vzhľadom na to, že Mária sa vlni prebojovala medzi svetovú špičku aj na 50 kilometrov, spýtali sme sa jej, ako je možné, že sa dokáže presadiť medzi chodeckými šprintérkami aj super-vytrvalkyňami. „Vlani som išla prvú päťdesiatku a zároveň som sa zlepšila na každej trati. Je to najmä o tvrdom tréningu, tej celoročnej drine, ako aj vďaka zázemiu Dukly,“ odpovedala. No a na ktorú trať sa chce sústrediť? „Určite na päťdesiatku, hoci stále nevieme, ako to s touto disciplínou dopadne v rámci olympiády v Tokiu. Bohužiaľ, vyzerá to tak, že ju do programu nezariaďa. V takom prípade sa vrátim k dvadsiatke. No tento rok mi ešte držte palce na majstrovstvách sveta v Dauhe na päťdesiatke.“

(pv)

Foto: TASR

Veteránsky výstup

Vsobotu 18. mája 2019 sa uskutočnil Veteránsky výstup na Ďumbier a Chatu M. R. Štefánika, ktorý organizovala sekcia ľudských zdrojov MO SR. Za Generálny štáb OS SR sa na ňom zúčastnil veliteľ Strategického centra krízového manažmentu brigády generál Martin Michalko, výstup prišli podporiť tiež kadeti a zamestnanci AOS v Liptovskom Mikuláši, členovia VŠC Dukla Banská Bystrica, zamestnanci rezortu obrany aj široká verejnosť. Podujatie vysokohorskej turistiky bolo zamerané aj na zvyšovanie povedomia civilnej verejnosti, najmä mládeže, o našej vojenskej histórii a uskutočnilo sa na počesť generála M. R. Štefánika, národného boja za oslobodenie, ako aj vojakov zahynutých v operáciách medzinárodného krízového manažmentu.

Text a foto: (rz)

Skončili sa branné súboje

Do ôsmich krajských kôl Branných súbojov študentov 2019 sa od 3. apríla do 24. mája zapojilo 370 súťažiacich v päťčlenných družstvách. Každé kolo prilákalo aj približne päťsto divákov, ktorí si mohli pozrieť bohatý sprievodný program ozbrojených síl. Súťažiaci si merali sily v disciplínach prvá pomoc, topografia, armáda dráha RCHBO, fyzická zdatnosť, streľba z airsoftových zbraní, vedomostný test a 12-minútový beh. Víťazné tímy (Súkromná stredná odborná škola ochrany osôb a majetku Bratislava, Stredná odborná škola technická Hlohovec, Gymnázium Ľudovíta Štúra Trenčín, Spojená škola Šaľa, Gymnázium Ľ. Štúra Zvolen, SOŠ drevárska a stavebná Krásno nad Kysucou, SOŠ technická Michalovce a Stredná odborná škola technická Humenné) absolvujú v dňoch 21. – 23. júna v unikátnom vojenskom priestore Centrum výcviku Lešť 48-hodinový vojenský kurz prežitia Kemp 2019. Pridá sa k nim aj družstvo víťazov súťaže stredoškolských časopisov Štúrovo pero.

(mš)

Foto: Jozef Žiak

Najrýchlejší vo Foči

V piatok 31. mája v Nočnom behu mesta Foča zvíťazil v hlavnej kategórii mužov príslušník slovenského kontingentu misie Althea v Bosne a Hercegovine nadrotmajster Juraj Majer (35). Pomocník veliteľa LOT tímu (styčný a pozorovací tím) bol na trojkiometrovej trati v tesnom finiši rýchlejší pred domácim víťazom dvoch predchádzajúcich ročníkov. „Ak mám po službe, snažím sa trénovať každý deň, je to najlepší relax v rámci môjho nasadenia v zahraničí, ale takýto úspech som naozaj nečakal,“ povedal nám Juraj, o ktorého víťazstve informovali pod titulkom „Slovački vojník i domaća tinejdžerka najbrži na nočnim trkama“ aj médiá v 23-tisícovom meste Foča.

(pv)

Haring super v Drozdove

Na májových cyklistických pretekoch C1 v MTB XCO v Drozdove pri Novej Bani zvíťazil Martin Haring z VŠC Dukla a s výrazným náskokom nechal za sebou Maďara Zsombora Palumbyho aj majstra sveta, olympijského víťaza z Londýna a strieborného medailistu z Ria Čecha Jaroslava Kulhavého. Pripísal si 60 bodov v rámci UCI rebríčka, čo mu pomôže k lepšiemu postaveniu na štarte v kvalifikačných pretekoch na OH v Tokiu.

(pv)

Foto: archív VŠC

Pochod po polstoročí

Na 50. ročníku Záhoráckej dvadsiatky skončil 1. júna na päťkilometrovej trati v rámci Majstrovstiev Slovenska veteránov na druhom mieste Pavol Blažek z VŠC Dukla (č. 4). Jeho štart bol výnimočný v tom, že prvý raz v Borskom Mikuláši štartoval ako 12-ročný chlapec na 1. ročníku týchto pretekov. Majster Európy v chôdzi na 20 km z roku 1990 v Splitě síce v priebehu roka aj teraz odbehne zo štyri polmaratóny a dva maratóny, no na štart chodze sa postavil po dlhých 15 rokoch. „Motivovalo ma práve to, že som tu pochodoval aj celkom na začiatku skvelej tradície Záhoráckej dvadsiatky (na archívnej fotografii tretí). Zároveň to boli moje prvé preteky v živote. Mimochodom, predtým som tento krásny šport trénoval až celých päť dní,“ zasmial sa vytrvalec Blažek, ktorý tento raz trénoval niekoľko mesiacov. „Viac som behal, zachodiť som si bol tak raz za týždeň. Musel som sa to opäť naučiť, keďže chodza je značne iný súbor pohybov ako beh.“ V rámci majstrovstiev Slovenska na 10 km trati zvíťazili Miroslav Úradník a Mária Katerinka Czaková, obaja z Dukly.

(pv)

Foto: VŠC Dukla

Polmaratónski šampióni

Na majstrovstvách rezortu obrany v polmaratóne, ktoré sa 8. júna konali v rámci 8. ročníka Banskobystrického maratónu, zvíťazili rotmajster Marek Mockovčiak (41) z práporu CSS Prešov (1:17,22) a kapitánka Sylvia Šebestian (41) z 5. pluku špeciálneho určenia Žilina (1:27,53). V kategórii vojaci štartovalo 24 profesionálov, pričom spomedzi všetkých 517 mužov dobehol rtm. Mockovčiak na 7. mieste. Ženy vojačky bežali len dve, no v rámci všetkých 196 polmaratónkyň bola kpt. Šebestian druhá, iba deväť sekúnd za 16 rokov mladšou víťazkou.

(pv)

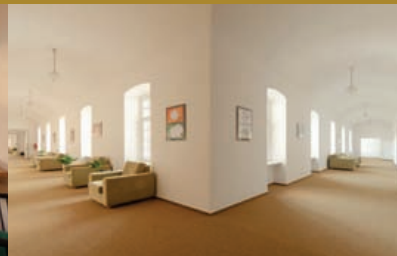
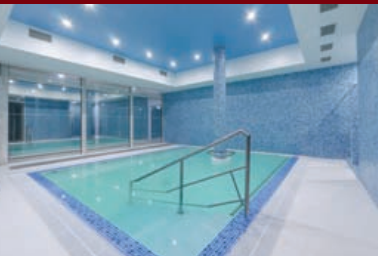
Gabčíkov memoriál

V sobotu 25. mája 2019 zorganizoval v Žiline Klub vojenských výsadkárov Slovenskej republiky 25. ročník memoriálu Jozefa Gabčíka. Preteky boli jedným zo sprievodných podujatí osláv 25. výročia založenia klubu a zúčastnili sa na ňom viac než tri stovky pretekárov. Z vojakov bol na 11 km trati najrýchlejší Marek Mockovčiak z Prešova (celkove tretí) a Monika Papšová z Trenčína (dvanásta). Výstrelom zo samopalu preteky pri rodnom dome J. Gabčíka v Poluvsí odštartoval brigádny generál Miroslav Lorinc, zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR.

Text a foto: 5. PŠU

ZVYŠUJEME KOMFORT RENOVUJEME HOTELY ROZŠIRUJEME PONUKU

**HOTEL GRANIT
PIEŠŤANY *****

RENOVÁCIA
BALNEOCENTRA
A HOTELA

**HOTEL GRANIT
SMREKOVICA *****

RENOVÁCIA
HORSKEJ CHATY „BÉČKO”

**HOTEL GRANIT
TATRANSKÉ ZRUBY *****

NOVÉ DETSKÉ IHRISKO
NOVÁ KONGRESKA
NOVÁ GAME ROOM
NOVÁ KNIŽNICA

VIAC AKO POLOVICU POBYTU V HOTELOCH GRANIT UŽ MÁTE ZAPLATENÚ!

Aj vy máte nárok požiadať o príspevok na rekreáciu v HOTELOCH GRANIT.

INFORMÁCIE O POBYTOCH A REZERVÁCIE:

HOTEL GRANIT PIEŠŤANY ***
KÚPELE F. E. SCHERERA
tel.: +421 (0) 33 7983 111
e-mail: recepacia.pn@granithotels.sk

HOTEL GRANIT SMREKOVICA ***
HORSKÝ REZORT
tel.: +421 (0) 914 324 188
e-mail: recepacia.sm@granithotels.sk

HOTEL GRANIT TATRANSKÉ ZRUBY ***
KLIMATICKÉ KÚPELE
tel.: +421 (0) 52 426 71 23
e-mail: recepacia.tz@granithotels.sk

facebook.com/granithotels
www.granithotels.sk

MILITARY ENGLISH

PROGRAM APOLLO

Pripravila: Nadežda Kochmanová • Foto: NASA

NASA was officially established in October 1958. Just two years later, the agency started what would become one of the defining programs of the 20th century – Apollo. It resulted in American astronauts making a total of 11 spaceflights and walking on the moon. The first four flights tested the equipment – the Command Module (the capsule with room for 3 astronauts) and Lunar Modules (spacecraft carrying 2 astronauts from orbit around the moon to the moon's surface, then back into orbit, later also the folded Lunar Rover Vehicles). Six of the other seven flights landed on the moon, returning a **wealth of scientific data** and almost 400 kilograms of lunar samples. Experiments included soil mechanics, meteoroids, seismic, heat flow, lunar ranging, magnetic fields, and solar wind experiments. The first manned mission to the moon was Apollo flight number 8 – it circled the moon on Christmas Eve in 1968. However, it did not land on the moon. It orbited it, and then came back to Earth. The crew was Frank Borman, Bill Anders and Jim Lovell. The first moon landing took place 50 years ago, on July 20, 1969 on the Apollo 11 mission. The crew of Apollo 11 was Neil Armstrong, Michael Collins and Buzz Aldrin. Armstrong and Aldrin walked on the lunar surface while Collins remained in orbit around the moon. The last Apollo mission that landed on the moon was flight 17 on December 7, 1972, crewed by Cernan, Schmitt and Evans. Overall, 12 astronauts walked on the Earth's **stellar** companion.

It was a well-guarded secret which later became public knowledge that the original **intent** of the Apollo program as announced in 1960, was to send a three-man crew to *orbit* the moon, not to *land* on it. It was not until May 1961 that President John F. Kennedy delivered his famous speech declaring “this nation should **commit itself** to achieving the goal, before this decade is out, of landing a man on the moon and returning him safely to the Earth.” At the time JFK made his announcement, only two people had ever been in space: Soviet cosmonaut Yuri Gagarin in April 1961 and the American astronaut Alan Shepard a month later.

The most **infamous** Apollo mission **bore** the – equally infamous – number 13. It was the seventh manned mission in the Apollo space program and the third intended to land on the moon. The craft was launched on April 11, 1970 from the Kennedy Space Center, Florida, but the lunar landing was aborted after an oxygen tank exploded, crippling the service module upon which the command

module had depended, leading to the legendary saying “Houston, we’ve had a problem” and – in 1995 – an award-winning movie. Despite great **hardship** caused by limited power, loss of cabin heat, shortage of water, and the critical need to make **makeshift** repairs to the **carbon dioxide** removal system, the crew returned safely to Earth on April 17, 1970, six days after launch. After Apollo 17, NASA scheduled three more missions to the moon – 18, 19 and 20 – but those were subsequently **grounded**. The reason was simple: budget restrictions and NASA’s research goals. NASA had to plan Skylab visits in 1973 and 1974, as well as the Apollo-Soyuz Test Project in 1975. Thus, the shortage of money and a shortage of political support was a powerful combination that had cancelled the Apollo program for good.

QUESTIONS:

1. Koľko z misií Apollo pristálo na Mesiáci?
2. Ktorý človek a z paluby ktorého Apolla po prvý raz vstúpil na povrch Mesiaca?
3. Čo bezmála spôsobilo katastrofu Apolla 13?

GLOSSARY

- a **wealth of scientific data** (ə wɛlθ əv ˈsaɪənˈtɪfɪk ˈdɛtə) – množstvo vedeckých dát;
- **stellar** (ˈstɛləɹ) – hviezdny;
- **intent** (ɪnˈtɛnt) – zámer, zámysel;
- **commit itself** (kəˈmɪt ɪt self) – zaviazat' sa (k niečomu);
- **infamous** (ɪnfəˈməs) – smutne preslávený;
- **bore** (bɔɹ) – niesol;
- **hardship** (ˈhɑrdʃɪp) – ťažkosti;
- **makeshift** (ˈmeɪkʃɪft) – provizórny;
- **carbon dioxide** (ˈkɑrbən daɪˌaɪˌsaɪd) – oxid uhličitý;
- **grounded** (ˈɡraʊndɪd) – zastavený.

#pridajsa

OZNÁMENIE MINISTERSTVA OBRANY SLOVENSKEJ REPUBLIKY O ZAČATÍ ZARAĐOVANIA VOJAKOV V ZÁLOHE DO AKTÍVNYCH ZÁLOH

Ministerstvo obrany Slovenskej republiky začalo proces zaraďovania vojakov v zálohe do aktívnych záloh pre rok 2020 pre Ženijný prápor Sered', Prápor radiačnej, chemickej a biologickej ochrany Rožňava, 21. zmiešaný mechanizovaný prápor Trebišov, 5. pluk špeciálneho určenia Žilina a Vojenskú políciu Trenčín.

Bližšie informácie o odbornostiach a plánovaných funkciách nájdete na webových stránkach:

www.mosr.sk
www.regrutacia.sk

Ministerstvo obrany SR

ministerstvo_obrany_sr

Vaše starosti... ...na našu hlavu

Čo so starou vojenskou knižkou?

Vojenská knižka (vojenský preukaz) bola vojakovi vydávaná po nástupe na výkon základnej alebo náhradnej služby vo vojenskom útvere. Po skončení brannej povinnosti a vyradení z vojenskej evidencie bol vojak povinný vojenskú knižku vrátiť okresnej vojenskej správe. Tieto pravidlá platili naposledy podľa zákona č. 351/1997 Z. z. Branného zákona a zákona č. 320/2002 Z. z. o brannej povinnosti do roku 2005, keď bolo novým zákonom o brannej povinnosti vydávanie a vrátenie vojenských knižiek (preukazov) zrušené. V súčasnosti je vojenská knižka majetkom príslušného občana, prípadne jeho pozostalých. Odporúčanie pre majiteľov vojenských knižiek je, aby si ich uchovali či už ako spomienku na absolvovanie vojenskej služby, ale najmä ako podklad pre prípadné riešenie dôchodkových náležitostí v Sociálnej poisťovni.

pplk. Ing. Pavol Košovský
zástupca riaditeľa Personálneho úradu OS SR

Pek(el)ne po slovensky

Módne trendy

Už dávnejšie sa objavuje módné slovo. Ide o výraz „ošetriť“. Ošetriť niečo zákonom, niečo je ošetrené predpisom. Sloveso ošetriť, resp. v nedokonavej podobe ošetrovať má dva základné významy. Popri bežnom význame „poskytnúť zdravotnícku pomoc“ sa široko rozvíja druhý význam „poskytnúť potrebnú starostlivosť“, doložený najmä v nedokonavej podobe ošetrovať. Ošetrujú sa nielen ľudia, ich rany, vlasy, ale aj zvieratá, napríklad kone, dobytok. Ošetrujeme aj svoje auto alebo aspoň bicykel, ale aj fotoaparát, kosačku na trávu a všeličo iné, čo vyžaduje našu sústavnú starostlivosť. V tomto prenášaní významu však sotva môžeme ísť tak ďaleko, že by sme ošetrovali nejakú otázku, nejaký problém. Preto ak sa stretneme s tvrdením, že valorizácia výsluhových dôchodkov je ošetrená zákonom, mimovoľne za tým hľadáme pôsobenie nejakého iného jazyka. V našom prípade to je zrejme doslovný preklad anglického slovesa *to treat*, možno aj nemeckého *behandeln*. Nemusíme sa však unúvať zbytočným hľadaním, stačí nazrieť do odbornej literatúry, kde sa už dávno ustálilo spojenie *túto otázku upravuje zákon* a rovnako aj *valorizácia výsluhových dôchodkov je upravená zákonom*. (bj)

V redakcii často kontaktujeme osvedčených spolupracovníkov, autorov textov, fotografov, odborných konzultantov z radov ozbrojených síl i Vojenskej polície. Tentoraz sme s prosbou o príspevok síce nepochodili, odpoveď však vyvolala pobavený úsmev:

Prajem dobrý deň
a na Vašu otázku poviem len
že asi nie je nateraz nové čo povedať
veď aj básnici musia trochu oddychovať
ale dám Vám bonz na kolegu z našej chodby
on mohol by prispieť s trochou tvorby
mjr. *** z operačky volá sa
čo robí VP za hranicami on dobre vyzná sa
Bude rád, keď článkom sa popýši
a na účte honorár plat mu navýši
sem tam obmeniť autorov si to pýta,
nech Obrana sa dobre číta
Krásny deň, nech sa Vám darí
a na redakciu slnko žiari.

A potešil nás i druhý list, takže posielame srdečné pozdravy do San Antonia:

Vážená redakcia,
momentálne som v jazykovom kurze v Defense Language Institute v Texase a pre svoju aktuálnu prácu som si zvolil tému Modernizácia vzdušných síl, v ktorej mi budú veľmi nápomocné aj ucelené informácie z Obrany č. 04/2019, takže vďaka za pomoc. Obranu čítam rád. Vždy tam nájdem veľa zaujímavých informácií.

S pozdravom
mjr. Robert Lysik
Generálny štáb OS SR
Bratislava – San Antonio

Slúžim vlasti!

Breviár dôstojníka

Zasadacie poriadky

V zasadacom poriadku platí to, čo v iných situáciách, kde treba rozlišovať osoby podľa spoločenskej významnosti. Zasadací poriadok hostiteľ tvorí rovnako tak pri štyroch, ako aj pri päťdesiatich hosťoch. Ak sa nedajú dodržať všetky pravidlá zasadacieho poriadku, riešime ich kompromisom a uprednostníme jedno kritérium pred druhým.

Dôležité je nevytvárať izolované skupiny. Hostí by sme mali čo najviac premiešať, starších s mladými, mužov so ženami, cudzincov s domácimi. Ľudia, ktorí sa poznajú či už z práce, alebo zo súkromia, by spolu sedieť nemali. Takže zmyslom spoločenského stolovania je spoznávať nových ľudí. Ani manželia nesedia spolu. V zásade ide o to, aby sa nevytvárali mini skupinky, v ktorých sa bude preberať téma blízka len jednej skupinke.

Spoločensky významnejšie osoby sedia chrbtom k stene s pohľadom do miestnosti. Ak to nemôžeme dodržať, usadíme túto osobu oproti oknu. Ďalšie kritérium je, že hostiteľ sedí oproti vstupným dverám.

Najčestnejšie miesto pre ženu je po pravici hostiteľa a pre muža miesto po pravici hostiteľky. Hostiteľka a hostiteľ sedia oproti sebe. Druhé najčestnejšie miesto je po ľavici hostiteľa. Tretie miesto je opäť po pravici hostiteľa, štvrté je opäť po ľavici atď. Takže čím bližšie sedí hosť pri hostiteľovi, tým je významnejší.

Ženy by nemali sedieť na konci stola. Malé deti sedia s matkou alebo s otcom. Staršie deti sú v pozícii najnižšej spoločenskej významnosti.

Hostiteľský pár sedí buď spolu, a vedľa seba zasadať ľudia podľa významnosti, alebo oproti sebe.

Neprišiel hosť, alebo prišiel niekto navyše? Pri stole by nemalo ostať žiadne miesto voľné. Miesto vedľa hostiteľa nesmie ostať voľné v žiadnom prípade. Hostiteľ by mal mať vždy niekoho v zálohe, koho by usadil vedľa seba.

Aj asistentka/asistent môže nahradiť chýbajúce miesto, alebo niekto z protokolu. Inak je nevyhnutné poposúvať menovky.

Horšia situácia vzniká, ak významný hosť príde s „nepozvanou – neočakávanou“ osobou, manželkou alebo partnerkou. Ak je to významná osoba, partnerku domov poslať nemôžeme. Musíme jej vytvoriť miesto pri stole. V reštaurácii sa to zachrániť dá, ale pri slávnostnom stole je to vylúčené. Tu neostáva nič iné, iba požiadať niekoho z hostiteľskej strany, o kom vieme, že sa neurazí, aby sa vzdal večere.

Text: pplk. Viktor Smolár

:RÁDIO REGINA

Plná poľná, rozhlasový armádny magazín pre vojakov a nevojakov, je tu pre vás **každý piatok o 21.05 hod.** na všetkých okruhoch Rádia Regina, v repríze v sobotu o 23.30 a tiež v archíve RTVS na <https://www.rtvs.sk/radio/archiv/11358/984505>.

Pripomienky, tipy a názory posielajte na mailovú adresu plnapolna@rtvs.sk.

Teší sa na vás
šéfredaktor Miroslav Minár,
plukovník v zálohe

PERSONÁLNY ÚRAD OS SR
v Liptovskom Mikuláši
ODDELENIE VÝCHOVNÝCH A KULTÚRNYCH ČINNOSTÍ

CELOREZORTNÉ SÚŤAŽNÉ PREHLIADKY

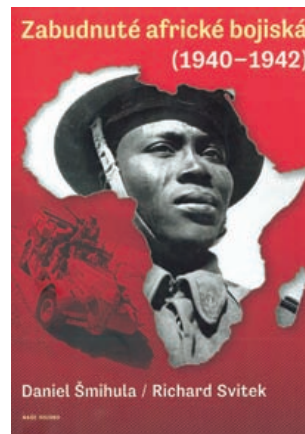
FotoAtak 2019
Kategoríe: 1. OS SR fotoobjektívom
2. Vojenská história
3. Voľná tvorba

Galéria MIL 2019
Kategoríe: 1. Maliarstvo, sochárstvo
2. Úžitkové umenie
3. Detská tvorba

Uzávierka súťažných prehliadok - 16. október 2019
www.personal.mil.sk www.osveta.mil.sk

Zabudnuté africké bojiská

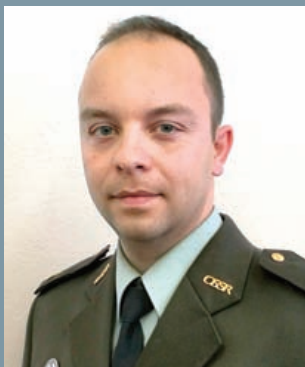
V druhej svetovej vojne sa na africkom kontinente nebojovalo iba v jeho severnej a východnej časti, ale tiež na území dnešného Džibuti, Somálska, Čadu, Guiney, Senegalu, Gabonu, Madagaskaru a ďalších krajín. Išlo predovšetkým o odstrihnutie Nemecka a Talianska od ich mimoeurópskych území, aby nemohli využívať nerastné a ekonomické zdroje svojich kolónií. V hre bolo, samozrejme, aj ovládnutie námorných ciest. Ťažiskovú úlohu pri tom zohrali Briti, ako aj vojská Slobodného Francúzska, na čelo ktorých sa postavil generál Charles de Gaulle. Tie nie raz museli bojovať proti francúzskym jednotkám, ktoré ostali verné kolaborantskému režimu vo Vichy. Niekde to boli bitky zdĺhavé a kruté, inokedy takmer symbolické. Napríklad na ovládnutie ostrova Réunion stačil Slobodným Francúzom torpédoborec Léopard so 74 mužmi na palube. Ten síce s pobrežnou batériou vichystov zvíťazil delostrelecký súboj, ale po troch dňoch ostreľovania a taktizovania vichystický guvernér 30. novembra 1942 podpísal kapituláciu. Na druhej strane na operáciu Menace bolo vyčlenených popri mocnej flotile aj sedemtisíc vojakov pozemných síl Britov a Slobodných Francúzov, no vichystický Dakar sa na jeseň 1940 ubránil. V knihe Zabudnuté africké bojiská o týchto u nás málo známych vojenských operáciách píše Daniel Šmihula a Richard Svitek. (pv)

Nedostali ste Obranu?

Ozvíte sa nám na telefón 0960 31 29 84
alebo na mail obrana@mod.gov.sk

kapitán Mgr. Peter Dragijský
starší kaplán nitrianskeho
mechanizovaného práporu

Pozdvihni oči z miesta, na ktorom si...

Poznáte pocit, keď sa očakávané víťazstvo zmení na prehru? Poznáte horkosť, ktorá sa vtedy usadí vo vašich myšlienkach? Chcete vyjsť v ústrety niekomu druhému, no sami na to doplatíte. Týmto stavmi si už určite prešiel každý. Ako z toho von?

Odpoveď je v Biblii. „Pozdvihni oči a z miesta, na ktorom si, zahľad sa na sever i na juh, na východ i na západ. Lebo celú krajinu, ktorú vidíš, dám tebe...“ Tu je ukrytý návod na zvládnutie podobných situácií. Poďme sa na to pozrieť bližšie. Z miesta, na ktorom si, odtiaľ, kde si sa práve v živote ocitol, pozdvihni svoje oči. Pohľad upretý do zeme ti neprinesie víťazstvo. Zahľad sa, rozšír svoje obzory, lebo dostaneš celú krajinu, ktorú vidíš. Otázka teda nie je „kde si“, ale „čo odtiaľ dokážeš vidieť“.

Na ilustráciu uvediem príklad zo života, svedectvo o Božej moci a víťazstve skrze Krista: za kazateľom prišla zúfalá žena. Mala slzy v očiach a na prvý pohľad bolo jasné, že je zdrvená. Povedala, že nenávidí svoju dcéru, ktorá sa dala na prostitúciu a prepadla drogám. Po tom, čo sa vyrozprávala a dala priechod svojmu zúfalstvu, ju kazateľ zastavil. Ukázal jej, že predovšetkým musí zmeniť postoj voči svojej dcére. Povedal: „Nemôžeš ju nenávidieť a zároveň prosieť o pomoc. Musíš na ňu zmeniť pohľad. Dokážeš v nej znova spoznať dieťa, ktoré miluješ? Dokážeš ju vidieť vyslobodenú z drogovej závislosti? Na kríži boli jej hriechy odsúdené, Boh jej môže dať nový začiatok. Skrze Kristov kríž môže byť tvoja dcéra uzdravená. Dokážeš ju takto vidieť?“ Po dlhej chvíli vnútorného boja nakoniec žena prikývla – áno, dokáže ju tak vidieť. Potom obaja pokľakli k modlitbe.

Po dlhých mesiacoch zaklopala na dvere kazateľa opäť. Bola v sprievode mladej dámy, svojej dcéry. Prišli sa poďakovať. Podstúpili náročný boj, miestami na hranici svojich možností. No tento boj sa skončil víťazne. A ako sa začal? Začal sa tým, že matka pozdvihla oči z miesta, na ktorom bola, a dokázala vidieť svoju dcéru uzdravenú skrze kríž Pána Ježiša. Tu sa začalo víťazstvo. Písmo hovorí: „Na vlastnom tele vyniesol naše hriechy na drevo, aby sme odumreli hriechom a žili spravodlivosťou; Jeho krvavé rany vás uzdravili.“

Ako cvičiť v lete

Horúce počasie núti naše telo vydávať viac potu nielen pri športovaní, preto v horúčavách zvykneme strácať chuť na akýkoľvek pohyb. No športovať sa dá, je vhodné aj v letných horúčavách. Poradíme vám ako.

Zdravotné riziká

Vo svaloch sa pri fyzickej záťaži tvorí teplo. Za to, ako sa z tela odvádza, môže vonkajšia teplota. Je logické, že pri vysokých teplotách to ide horšie, nad 36 °C sa dokonca zastaví. Začneme vylučovať pot, čo si ani nevšimneme, pretože v suchom prostredí sa rýchlo odparuje. Keď však cvičíme pri vysokej vlhkosti, pot nám po pokožke steká, ochladzovanie nie je účinné a telo prichádza o ióny a vodu. Môže tak dôjsť k vyčerpaniu z tepla, ku kŕčom alebo k úpalu, ktorý môže spôsobiť aj smrť.

Vhodný čas

Vždy myslíme na teploty, ktoré počas dňa vládnu, a tomu prispôbujeme výber pohybovej aktivity či tréningu. V horúčavách je ideálne, ak si zacvičíte ráno alebo večer, teda v čase, keď nemáme nad hlavou najhorúcejšie slnko, prípadne okolo nás nehučí naplno klíma. Obe okolnosti sa môžu negatívne podpísať na zdraví, preto dobre plánujeme. Cvičme kratší čas, pokojne len pol hodiny dvakrát denne, najlepšie v prírode. Vyhýbajme sa najteplejším časťam dňa medzi 11.00 a 15.00 h.

Vhodné oblečenie

Všeobecne platí, že čím menej toho na sebe máme, tým lepšie. Voľme si ľahký, vzdušný materiál šortiek aj trička. Termobielizeň sa neodporúča, pretože pot ako prirodzenú ochranu tela pred prehriatím síce nasaje, telo však už neochladí. Ak sa pohybujeme na slnku, svetlé farby nám budú iste výhodou. Pokrývka hlavy a opaľovacie krémy sú nevyhnutnosťou.

Pitný režim

Nikdy nepodceňujeme príjem vody pri akejkoľvek pohybovej aktivite v lete alebo v zime. Počas cvičenia telo stráca tekutiny a v lete ešte viac ako inokedy. Treba mať vždy so sebou fľašu vody a priebežne telu dopĺňať pohon, ktorým sa voda v takýchto dňoch stáva. V teple môže telo stratiť až jeden liter tekutiny za hodinu na meter štvorcový pokožky, čo vedie k dehydratácii a ohrozeniu základných životných funkcií. Ak nám voda príliš „nevonia“, môžeme si ju ochutiť citrónom alebo pime nápoje s prídavkom elektrolytov a sodíka, ktoré sú potrebné na výkon. A pozor, pitný režim treba začať minimálne 90 minút pred tréningom, nie až počas neho.

Pomaly ďalej zájdeš

Vyššie teploty a reakcia tela môžu spôsobovať problémy nielen menej zdatným cvičencom, ale i ľuďom s nadváhou. Preto vždy treba začať postupne, dať si skrátenú verziu tréningu, zvoliť vhodnú športovú aktivitu, a až keď odhadneme, čo a koľko zvládneme, pridáme na inten-

zite. Ak pociťujeme dýchavičnosť, motá sa nám hlava a mihá pred očami, mali by sme si na chvíľu sadnúť do tieňa a hneď doplniť tekutiny.

Pivko na záver

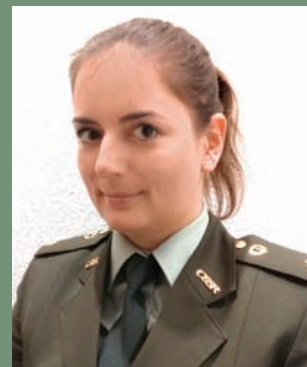
Odborníci tvrdia, že ak už má človek po tréningu veľkú chuť na pivo, mal by uprednostniť nealkoholické. Poskytuje rýchle kalórie, je veľmi ľahko stráviteľné, je významným zdrojom vitamínov, obsahuje veľké množstvo draslíka, horčíka, fosforu a ďalších stopových prvkov, a preto je vhodným nápojom na doplnenie energie po záťaži.

A aby sme nezabudli na regeneráciu – po výkone je vhodné vychladiť dolné končatiny pod studenou sprchou či v studenej vode. Pre pohodlný spánok je dobré aj v lete skončiť pohybovú aktivitu najmenej dve hodiny pred uložením sa do postele.

Text: Hana Klobušická

MIESTO PRE PSYCHOLÓGA

por. Mgr. Lenka Minichová
11. mechanizovaný prápor
Martin

Jasná myseľ potrebuje voľnosť

Naša myseľ a náš mozog sú evolučne nastavené tak, že automaticky vytvárajú celky. Je to veľký dar, ktorý nám v bežnom živote prináša veľa výhod. Stačí nám vidieť len polovicu auta za rohom a naša myseľ automaticky dotvorí tú druhú časť, bez toho, aby sme to reálne išli skontrolovať.

Povedzme si však aj o nevýhodách tejto schopnosti, ktorú máme: ak nedokážeme zmysluplný celok vytvoriť, dotvárame si ho v našej mysli automaticky. Skúsme si to vysvetliť na príklade konfliktu v interpersonálnych vzťahoch. Jeden z partnerov si myslí, že napriek zvýšenému hlasu sa len pokúša objasniť svoj názor alebo stanovisko, zatiaľ čo druhý partner ho v tejto situácii nevníma ako vysvetľujúceho, ale ako agresívneho a zraňujúceho. A tak vznikajú dva diametrálne rozdielne názory na situáciu, pretože myseľ si ju automaticky dotvorila do celku. Málokedy sa dokážeme zmieriť s tým, že vzniknutú situáciu myseľ toho druhého vníma odlišne. Je to výsledok toho, že každý z nás je jedinečný a každý vníma svet po svojom. Len zriedka si dokážeme pripustiť odlišný uhol pohľadu a tolerujeme len vlastný názor, a tak sa často dostávame do konfliktov s okolím. Jeden partner nedokáže tolerovať, že ten druhý ho vníma ako agresívneho, a druhý partner nedokáže tolerovať, že ten prvý sa vidí v pozícii vysvetľujúceho. Jednoducho, nepochopili sa a konflikty vo vzťahu sa opakujú, čo má často za následok ukončenie vzťahu.

Naša myseľ je síce brilantná na dotvorenie reality, aby nám dávala nejaký ucelený koncept, ale mali by sme jej ponechať istý priestor na pochopenie celku aj iného vnímania, ako je to naše. Odmenou za to môže byť pochopenie, ktoré spojí dve pôvodne nezlučiteľné veci. Len ak to dokážeme, môžeme fungovať ako celok aj v interpersonálnych vzťahoch.

Major Štefánik (uprostred) so skupinou predstaviteľov slovenských a českých krajských organizácií vo Washingtone; 1. júl 1917

Neoficiálna vlajka budúceho Československa, používaná Čs. národnou radou, ako ju navrhol Štefánik

Milan Rastislav Štefánik: Generál – osloboditeľ (7)

Od komitétu po národnú radu

Trinásty december 1915 možno označiť za oficiálny dátum uvedenia Milana Rastislava Štefánika do čela prvého česko-slovenského zahraničného odboja. Jeho príchodom sa celá česko-slovenská zahraničná akcia výrazne zdynamizovala a dostala pevnú organizačnú základňu.

Napokon, bol to práve Štefánik, kto po prvých úspechoch propagačno-politickej akcie a diplomatických krokoch sprostredkoval 3. februára 1916 prijatie svojho bývalého profesora z čias pražských štúdií a vedúcej osobnosti česko-slovenskej zahraničnej akcie Tomáša Garrigua Masaryka u francúzskeho ministerského predsedu Aristida Brianda.

Nastal však čas organizovať ústredný a reprezentatívny riadiaci orgán, ktorý dovtedy neexistoval a ktorý čiastočne zatiaľ nahrádzal fiktívny Český komitét zahraničný. Na ustanovenie nového riadiaceho programu naliehal predovšetkým Štefánik. Veľmi dobre si uvedomoval, že vlády dohodových veľmocí nepovažujú orgán zložený poväčšine zo zástupcov krajanov za reprezentatívnu zložku, oprávnenú hovoriť menom národa, s ktorým má len minimálne styky.

Nakoniec sa presadil spoločný návrh Milana Rastislava Štefánika a Edvarda Beneša a vo februári 1916 bol vytvorený vrcholný politický orgán Národná rada krajín českých. Onedlho, na návrh Štefana Osuského, zástupcu Slovenskej ligy v USA, bola premenovaná na Československú národnú radu (ČSNR) so sídlom v Paríži. Jej predsedom sa prirodzene stal profesor T. G. Masaryk, generálnym tajomníkom Edvard Beneš, podpredsedom bývalý poslanec rakúskej Ríšskej rady Josef Dürich a zástupcom Slovákov, čoskoro taktiež podpredsedom, Milan Rastislav Štefánik.

O rok neskôr, po vylúčení rusofilskej a konzervatívne orientovanej Düricha, sa na čelo prvého česko-slovenského zahraničného odboja postavila trojica, o ktorej platil priliehavý slogan: „Čo Masaryk myslí, to Beneš povie a Štefánik vykoná.“

„Dejiny ľudstva dokazujú, že získanú slobodu si udrží len taký národ, ktorý je schopný krvavých obetí.“

M. R. Štefánik

Tomáš Garrigue Masaryk

Text: plk. Mgr. Miloslav Čaplovič, PhD.
riaditeľ Vojenského historického ústavu

Prilba Adrianka a blúza čs. legionára

Do roku 1917 nebolo pre nedostatok dobrovoľníkov z radov Slovákov a Čechov možné vytvoriť samostatné československé jednotky vo Francúzsku. Až koncom roka 1917 a počas roka 1918 sa vo Francúzsku podarilo sústrediť takmer 10 000 Slovákov a Čechov.

V tomto období do Francúzska prišla rota vytvorená zo zajatcov v Rumunsku, dorazili českí dôstojníci zo srbskej armády, zajatci, bývalí vojaci rakúsko-uhorskej armády zo srbského frontu sústredení v Taliansku, ako aj 1 100 dobrovoľníkov z Ruska. Dorazilo približne 2 500 krajanov z USA, medzi ktorými bolo vyše 1 000 Slovákov.

Pluk, brigáda, divízia

V decembri 1917 francúzska vláda dekrétom povolila vytvorenie samostatnej československej armády a poskytla jej výstroj, výzbroj a umožnila činnosť. Devätnásteho januára 1918 bol v Cognacu vytvorený 21. čs. strelecký pluk. Neskôr sa sformoval aj 22. čs. strelecký pluk. Koncom jari 1918 bola z týchto plukov vytvorená 1. čs. strelecká brigáda vo Francúzsku (takmer 9 500 vojakov). Oba pluky, ktoré vytvorili 1. čs. streleckú brigádu, boli zaradené do 55. francúzskej pešej divízie a od roku 1918 do konca vojny sa zúčastnili na bojoch pri Michelbachu, Jonchery sur Vesle a Vouziers et Terron sur Aisne. Začiatkom decembra 1918 sa sformoval 23. čs. strelecký pluk, ktorý sa nazýval aj Pluk amerických Slovákov.

Brigáda bola 5. decembra transformovaná na 5. čs. streleckú divíziu. V januári 1919 bol vytvorený 24. čs. strelecký pluk, ktorý však už nebol považovaný za legionársky. Na prelome rokov 1918 a 1919 bola divízia pripravená na návrat do novovzniknutého Československa, kde bola nasadená do bojov na Těšínsku s Poľskom a vzápätí čiastočne aj do bojov o Slovensko proti vojskám Maďarskej republiky rád.

Adrianka

Čs. legionári vo Francúzsku používali francúzsku rovnošatu vzor 1915 a francúzsku oceľovú prilbu Adrian. Vzhľad československých vojakov sa tak až na výsostné označenia či drobné detaily nelíšil od ostatných vojakov francúzskej armády. Francúzska prilba vz. 15 Adrian, zavedená do výstroja v roku 1915, bola prvou modernou oceľovou prilbou. Podľa svojho vynálezcu plukovníka A. Adriana (1859 – 1933) dostala ľudový názov Adrianka. Materiál na výrobu prilby predstavoval oceľový plech s hrúbkou 0,7 mm spracovaný

za studena. Telo prilby (zvon) bolo vylisované do tvaru pologule s oválnym pôdorysom. Na výlisok zvona bol pripevnený hrebeň a nasledovalo pripojenie čelného a tylového štítiku s bočnými výstupkami, ktoré boli spojené nitovaním.

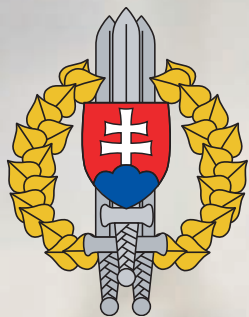
Ešte v priebehu prvej svetovej vojny boli prilby zaradené do výstroja spojeneckých armád vrátane československých légii vo Francúzsku a v Taliansku, neskôr boli postupne zavádzané aj v mnohých ďalších štátoch, kde sa zachovali až do polovice 20. storočia. Do konca vojny sa ich vyrobilo vyše 20 miliónov kusov. Na čele prilby sivomodrej farby je štítok symbolizujúci horiaci granát s písmenami RF (République Française). V auguste 1918 bol zavedený československý legionársky odznak, ktorý nosili príslušníci československých légii vo Francúzsku na prilbách Adrian, resp. na baretoch. Prilba Adrian zostala až do konca prvej svetovej vojny v základných líniiach rovnaká, zlepšila sa však jej kvalita použitím manganovej ocele s hrúbkou 0,9 mm, dovoľujúcej tiež výrobu zvona len z jedného kusu (to však už je vzor 1926).

Bleu horizon

Zobrazená vojenská blúza, súčasť francúzskej rovnošaty vzor 1915, patrila príslušníkovi 21. čs. streleckého pluku československého zahraničného vojska vo Francúzsku v hodnosti poručík. Hodnostné označenie bolo umiestnené okrem čiapok či baretov aj na rukávoch tesne nad manžetami v podobe súkenných alebo dragúnových klinov. Blúza bola z vlneného súkna sivomodrej farby (bleu horizon – modrý horizont).

Na ramenách blúzy sú náplečníky, na ktorých sú výložky tmavomodrej farby s nápisom ČS vyšitým zlatou niťou. Na pololežatom golieri sú po oboch stranách tmavomodré výložky s fialovým lemovaním a s číselným označením pluku 21. Zapínanie blúzy je jednoradové, pozostáva zo siedmich kovových gombíkov striebornozlatistej farby s vyrazeným nápisom ČS. Na blúze sú vonkajšie vrecká kryté vykrajovanou chlopňou.

Text a foto: Mgr. Gabriel Blaško
Vojenský historický ústav – Mo VHM Svidník

**MLADÉ
A MODERNÉ**

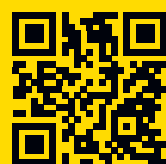

Foto: Ivan Kelemen